

**Міністерство освіти і науки України
Бердянський державний педагогічний університет
Факультет дошкільної, спеціальної та соціальної освіти
Кафедра соціальної роботи та інклюзивної освіти**

«Затверджую»

Завідувач кафедри соціальної роботи
та інклюзивної освіти

 Катерина ПЕТРОВСЬКА
«21» вересня 2026 р.

Методичні рекомендації

ОК 14

ПІДГОТОВКА КВАЛІФІКАЦІЙНОЇ РОБОТИ

Спеціальність: І10 Соціальна робота та консультування
(шифр і назва спеціальності)

Освітньо-професійна програма: «Поствоєнна соціально-психологічна реінтеграція»
(назва освітньої програми)

Факультет дошкільної, спеціальної та соціальної освіти
(назва факультету)

Запоріжжя, 2026

Методичні рекомендації до написання кваліфікаційної роботи для здобувачів другого (магістерського) рівня вищої освіти ОПП «Поствоєнна соціально-психологічна реінтеграція» спеціальності І10 Соціальна робота та консультування. Запоріжжя: БДПУ, 2026 рік. 103 с.

Розробники:

Попова Анастасія Сергіївна, кандидат педагогічних наук, доцент кафедри соціальної роботи та інклюзивної освіти.

Катерина Володимирівна Петровська, кандидат педагогічних наук, доцент, завідувачка кафедри соціальної роботи та інклюзивної освіти.

Захарова Наталя Миколаївна, кандидат педагогічних наук, доцент кафедри соціальної роботи та інклюзивної освіти.

Методичні рекомендації погоджено проектною групою освітньо-професійної програми «Поствоєнна соціально-психологічна реінтеграція» та затверджено на засіданні кафедри соціальної роботи та інклюзивної освіти.

від “21” вересня 2026 року (протокол № 3)

Завідувач кафедри соціальної роботи
та інклюзивної освіти

(підпис) (Катерина ПЕТРОВСЬКА)
(прізвище та ініціали)

Гарант освітньо-професійної програми
«Поствоєнна соціально-психологічна
реінтеграція»
(

(підпис) (Анастасія ПОПОВА)
(прізвище та ініціали)

Запропоновані рекомендації є науково-методичним супроводом для написання кваліфікаційної роботи здобувачів другого (магістерського) рівня вищої освіти і спрямовані на ознайомлення з правилами написання та оформлення кваліфікаційної роботи (проєкту). Методичні рекомендації призначені для здобувачів другого (магістерського) рівня вищої освіти, що навчаються на ОПП «Поствоєнна соціально-психологічна реінтеграція» за спеціальністю І10 Соціальна робота та консультування.

© БДПУ, 2026

ЗМІСТ

ПОЯСНЮВАЛЬНА ЗАПИСКА	4
ЗАГАЛЬНІ ПОЛОЖЕННЯ ДО НАПИСАННЯ КВАЛІФІКАЦІЙНОЇ РОБОТИ (ПРОЄКТУ)	5
ВИДИ КВАЛІФІКАЦІЙНИХ РОБІТ	16
ЕТАПИ ПІДГОТОВКИ КВАЛІФІКАЦІЙНОЇ РОБОТИ (ПРОЄКТУ)	23
ЗАГАЛЬНІ ВИМОГИ ДО КВАЛІФІКАЦІЙНОЇ РОБОТИ (ПРОЄКТУ)	26
ВИМОГИ ДО ТЕХНІЧНОГО ОФОРМЛЕННЯ КВАЛІФІКАЦІЙНОЇ РОБОТИ (ПРОЄКТУ)	47
ПОРЯДОК ОФОРМЛЕННЯ СПИСКУ ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ	49
ВИМОГИ ДО ОФОРМЛЕННЯ ДОДАТКІВ	50
КЕРІВНИЦТВО КВАЛІФІКАЦІЙНОЮ РОБОТОЮ (ПРОЄКТОМ) ЗДОБУВАЧА ВИЩОЇ ОСВІТИ	52
ЗАХИСТ КВАЛІФІКАЦІЙНОЇ РОБОТИ (ПРОЄКТУ)	60
АКАДЕМІЧНА ДОБРОЧЕСНІСТЬ ПІД ЧАС ПІДГОТОВКИ ТА ЗАХИСТУ КВАЛІФІКАЦІЙНОЇ РОБОТИ (ПРОЄКТУ)	69
НОРМАТИВНІ ТА МЕТОДИЧНІ ДЖЕРЕЛА	74
ДОДАТКИ	77

ПОЯСНЮВАЛЬНА ЗАПИСКА

Методичні рекомендації є науково-методичним супроводом для написання кваліфікаційної роботи здобувачів другого (магістерського) рівня вищої освіти і спрямовані на ознайомлення з правилами її написання та оформлення.

Відповідно до чинного Закону України “Про вищу освіту” другий (магістерський) рівень вищої освіти передбачає набуття здобувачами вищої освіти здатності до розв’язування задач дослідницького та/або інноваційного характеру у певній галузі професійної діяльності

Здобувачі вищої освіти, що навчаються за галуззю знань І Охорона здоров’я та соціальне забезпечення та спеціальністю І10 Соціальна робота та консультування, кваліфікаційною роботою завершують свою навчальну та наукову підготовку в університеті в рамках другого (магістерського) рівня вищої освіти та підтверджують рівень своєї професійної підготовки та здатність розв’язувати складні задачі і проблеми у галузі соціальної роботи або у процесі навчання, що передбачає проведення досліджень та/або здійснення інновацій та характеризується невизначеністю умов і вимог, що відповідає вимогам Стандарту вищої освіти для підготовки здобувачів вищої освіти на другому (магістерському) рівні за спеціальністю 231 «Соціальна робота» (Наказ МОН № 556 від 24.04.2019).

Написання випускної кваліфікаційної роботи, її належний захист перед екзаменаційною комісією з атестації здобувачів вищої освіти є одним із головних моментів державної атестації випускників та спрямована на перевірку результатів навчання, передбачених ОПП. Підготовлена кваліфікаційна робота із додержанням усіх вимог, які висуваються закладом освіти є однією з підстав отримання освітнього ступеня «магістр». Процес підготовки та написання кваліфікаційної роботи має свої особливості, етапи та обов’язкові складові, чітке і неухильне дотримання яких є запорукою для успішного завершення навчання.

ЗАГАЛЬНІ ПОЛОЖЕННЯ ДО НАПИСАННЯ КВАЛІФІКАЦІЙНОЇ РОБОТИ (ПРОЄКТУ)

Кваліфікаційна робота (кваліфікаційний проєкт) – це самостійне теоретико-прикладне наукове дослідження здобувача, спрямоване на розв’язання спеціалізованої задачі та/або практичної проблеми у галузі соціальної роботи, що виконується на завершальному етапі навчання на магістерському рівні вищої освіти і є однією з форм підсумкової атестації з метою визначення набутих здобувачем компетентностей та сформованих результатів навчання відповідно до вимог освітньої програми, стандарту вищої освіти.

Мета підготовки та виконання кваліфікаційної роботи узгоджується із Стандартом вищої освіти для підготовки здобувачів вищої освіти на другому (магістерському) рівні за спеціальністю 231 «Соціальна робота» (Наказ МОН № 556 від 24.04.2019) і передбачає формування здатності у здобувачів вищої освіти розв’язувати складні спеціалізовані задачі або проблеми у сфері соціальної роботи та/або поствоєнної соціально-психологічної реінтеграції, що супроводжується проведенням дослідження та/або застосуванням інноваційних підходів.

Кваліфікаційна робота виконується на завершальному етапі навчання здобувачів (магістрантів) в університеті за відповідним освітньо-кваліфікаційним рівнем та спрямована на вирішення наступних завдань:

- встановлення відповідності набутих здобувачем вищої освіти результатів навчання (компетентностей) вимогам освітньої програми, стандарту вищої освіти та Національної рамки кваліфікацій;
- визначення рівня готовності та спроможності здобувача вищої освіти до самостійної роботи за спеціальністю;
- систематизація теоретичних знань, отриманих у процесі навчання за освітньою програмою, та їх практичне використання при вирішенні конкретних завдань у певній галузі професійної діяльності;
- демонстрація рівня оволодіння методикою досліджень та експерименту, використання сучасних технологій у процесі розв’язання завдань, які передбачені індивідуальним завданням на кваліфікаційну роботу.

Кваліфікаційна робота виконується українською мовою, у т.ч. роботи з іноземних мов (крім робіт із мов національних меншин України).

Відповідно до Положення «Про кваліфікаційну роботу здобувачів вищої освіти Бердянського державного педагогічного університету» за кожним магістрантом закріплюється науковий керівник з числа професорів і доцентів, який здійснює керівництво здобувачем у написанні кваліфікаційної роботи.

Кваліфікаційна робота є однією з форм оцінювання результатів навчання, сформованих здобувачем упродовж навчання, містить елементи новизни в практичній діяльності. Кваліфікаційна робота здобувачів другого (магістерського) рівня вищої освіти (залежно від спеціальності) має засвідчити

володіння ними методологією наукового дослідження; здатність узагальнювати та аналізувати наукові джерела у відповідній галузі знань; працювати з нормативно-правовими документами; збирати систематизувати і узагальнювати емпіричні відомості; проводити їх статистичний аналіз; самостійно обґрунтовувати висновки, надавати практичні рекомендації за результатами проведеного дослідження, дотримуючись усіх вимог академічної доброчесності тощо.

Отже, виконання кваліфікаційної роботи має на меті виявити відповідність підготовки здобувача другого (магістерського) рівня вищої освіти вимогам освітнього стандарту, освітньо-професійної програми (ОПП), що є підставою для присвоєння здобувачу відповідної кваліфікації і видачі диплома.

Загальні та фахові компетентності та результати навчання випускника освітнього рівня «магістр»

Компетентності	Результати навчання
ІК. Здатність розв'язувати складні задачі і проблеми у галузі соціальної роботи або у процесі навчання, що передбачає проведення досліджень та/або здійснення інновацій та характеризується невизначеністю умов і вимог. ЗК-1. Здатність до абстрактного мислення, аналізу та синтезу. ЗК-2. Здатність розробляти і управляти проектами. ЗК-3. Здатність оцінювати та забезпечувати якість виконуваних робіт. ЗК-4. Здатність спілкуватися іноземною мовою. ЗК-5. Здатність проведення досліджень на відповідному рівні. ЗК-6. Здатність виявляти ініціативу та підприємливість. ЗК-7. Здатність до адаптації та дії в новій ситуації. ЗК-8. Здатність генерувати нові ідеї (креативність). ЗК-9. Навички міжособистісної взаємодії. ЗК-10. Здатність працювати в команді. ФК-1. Здатність до розуміння та використання сучасних теорій, методологій і методів соціальних та інших наук, у тому числі методи математичної статистики та кількісні соціологічні методи, стосовно завдань фундаментальних і прикладних досліджень у галузі соціальної роботи. ФК-2. Здатність до виявлення соціально значимих проблем і факторів досягнення соціального благополуччя різних груп населення.	ПР-1. Розв'язувати складні задачі і проблеми, що потребують оновлення й інтеграції знань в умовах неповної/недостатньої інформації та суперечливих вимог. ПР-2. Критично оцінювати результати наукових досліджень і різні джерела знань про практики соціальної роботи, формулювати висновки та рекомендації щодо їх впровадження. ПР-3. Застосовувати іноземні джерела при виконанні завдань науково-дослідної та прикладної діяльності, висловлюватися іноземною мовою, як усно, так і письмово. ПР-4. Показувати глибинне знання та системне розуміння теоретичних концепцій, як із галузі соціальної роботи, так і з інших галузей соціогуманітарних наук. ПР-5. Збирати та здійснювати кількісний і якісний аналіз емпіричних даних. ПР-6. Самостійно й автономно знаходити інформацію необхідну для професійного зростання, опановувати її, засвоювати та продукувати нові знання, розвивати професійні навички та якості. ПР-7. Застосовувати загальне та спеціалізоване програмне забезпечення для вирішення професійних задач та здійснення наукового дослідження. ПР-8. Автономно приймати рішення в складних і непередбачуваних ситуаціях. ПР-9. Виконувати рефлексивні практики в контексті цінностей соціальної роботи, відповідальності, у тому числі для запобігання професійного вигорання.

ФК-3. Здатність професійно діагностувати, прогнозувати, проєктувати та моделювати соціальні ситуації, в тому числі на етапі раннього втручання.

ФК-4. Здатність до впровадження методів і технологій інноваційного практикування та управління в системі соціальної роботи.

ФК-5. Здатність спілкуватися з представниками інших професійних груп різного рівня (експертами з інших галузей/видів економічної діяльності), налагоджувати взаємодію державних, громадських і комерційних організацій на підґрунті соціального партнерства.

ФК-6. Здатність до оцінки процесу і результату професійної діяльності та якості соціальних послуг.

ФК-7. Здатність до професійної рефлексії.

ФК-8. Здатність до спільної діяльності та групової мотивації, фасилітації процесів прийняття групових рішень.

ФК-9. Здатність доводити знання та власні висновки до фахівців та нефахівців.

ФК-10. Здатність виявляти ініціативу та підприємливість задля вирішення соціальних проблем через упровадження соціальних інновацій.

ФК-11. Здатність виявляти професійну ідентичність та діяти згідно з цінностями соціальної роботи.

ФК-12. Здатність до критичного оцінювання соціальних наслідків політики у сфері прав людини, соціальної інклюзії та сталого розвитку суспільства.

ФК-13. Здатність до формування позитивного іміджу професії, її статусу в суспільстві.

ФК-14. Здатність до ефективного менеджменту організації у сфері соціальної роботи.

ФК-15. Здатність до розроблення, апробації та втілення соціальних проєктів і технологій.

ФК-16. Здатність упроваджувати результати наукового пошуку в практичну діяльність.

Додаткові компетенції:

ФК-17. Здатність застосовувати травмоінформований підхід у соціальній роботі для розпізнавання наслідків післявоєнної травматизації та забезпечення безпечної, етично виваженої і чутливої до травми взаємодії, організації та надання психосоціальної підтримки та соціальних послуг особам, сім'ям, соціальним групам і громадам, які зазнали впливу воєнних дій.

ФК-18. Здатність сприяти соціальній реінтеграції та психосоціальному відновленню, посиленню соціальної стійкості, відновленню

ПР-10. Аналізувати соціальний та індивідуальний контекст проблем особи, сім'ї, соціальної групи, громади, формулювати мету і завдання соціальної роботи, планувати раннє втручання в складних і непередбачуваних обставинах відповідно до цінностей соціальної роботи.

ПР-11. Організовувати спільну діяльність фахівців різних галузей і непрофесіоналів, здійснювати їх підготовку до виконання завдань соціальної роботи, ініціювати командоутворення та координувати командну роботу.

ПР-12. Оцінювати соціальні наслідки політики у сфері прав людини, соціальної інклюзії та сталого розвитку суспільства, розробляти рекомендації стосовно удосконалення нормативно-правового забезпечення соціальної роботи.

ПР-13. Демонструвати ініціативу, самостійність, оригінальність, генерувати нові ідеї для розв'язання завдань професійної діяльності.

ПР-14. Визначати методологію прикладного наукового дослідження та застосовувати методи кількісного та якісного аналізу результатів, у тому числі методи математичної статистики.

ПР-15. Розробляти критерії та показники ефективності професійної діяльності, застосовувати їх в оцінюванні виконаної роботи, пропонувати рекомендації щодо забезпечення якості соціальних послуг та управлінських рішень.

ПР-16. Розробляти соціальні проєкти на високопрофесійному рівні.

ПР-17. Самостійно будувати та підтримувати цілеспрямовані, професійні взаємини з широким колом людей, представниками різних спільнот і організацій, аргументувати, переконувати, вести конструктивні переговори, результативні бесіди, дискусії, толерантно ставитися до альтернативних думок.

ПР-18. Демонструвати позитивне ставлення до власної професії та відповідати своєю поведінкою етичним принципам і стандартам соціальної роботи.

ПР-19. Розробляти, апробувати та втілювати соціальні проєкти і технології.

ПР-20. Упроваджувати результати наукового пошуку в практичну діяльність.

Додаткові результати навчання:

ПР-21. Застосовувати травмоінформований підхід у соціальній роботі для розпізнавання наслідків післявоєнної травматизації, забезпечення безпечної, етично виваженої та чутливої до травми взаємодії, організації та надання індивідуальної, групової і громадської

ресурсів і підтримці адаптації осіб, сімей, соціальних груп і громад у процесі поствоєнного відновлення на засадах соціальної інклюзії, міжвідомчої взаємодії та принципів сталого розвитку.	психосоціальної підтримки та соціальних послуг особам, сім'ям, соціальним групам і громадам, які зазнали впливу воєнних дій. ПР-22. Організовувати та координувати процеси соціальної реінтеграції, психосоціального відновлення, підтримки адаптації та посилення соціальної стійкості осіб, сімей, соціальних груп і громад у процесі поствоєнного відновлення на засадах соціальної інклюзії, міжвідомчої взаємодії та принципів сталого розвитку.
--	---

Відповідність програмних результатів навчання, методів їх досягнення та способів оцінювання під час підготовки і захисту кваліфікаційної роботи

Підготовка та публічний захист кваліфікаційної роботи є завершальним етапом підготовки здобувачів другого (магістерського) рівня вищої освіти та забезпечують комплексну перевірку досягнення програмних результатів навчання, визначених освітньо-професійною програмою «Поствоєнна соціально-психологічна реінтеграція» спеціальності І10 Соціальна робота та консультування.

У процесі підготовки кваліфікаційної роботи здобувач інтегрує та застосовує знання, уміння і професійні компетентності, набуті під час опанування освітніх компонентів програми, здійснює самостійну дослідницьку та/або проєктну діяльність, обґрунтовує професійні рішення та демонструє здатність застосовувати отримані результати у сфері соціальної роботи та консультування.

Конкретні методи та види діяльності визначаються метою, завданнями, предметом дослідження та обраним форматом кваліфікаційної роботи. Досягнення програмних результатів навчання оцінюється комплексно на основі змісту та якості виконаної кваліфікаційної роботи, методологічної обґрунтованості дослідження, коректності збору, аналізу та інтерпретації даних, обґрунтованості висновків, практичних рекомендацій і запропонованих професійних рішень, самостійності виконання роботи, дотримання професійних та етичних принципів соціальної роботи, а також здатності здобувача презентувати й аргументовано захищати отримані результати.

Відповідність програмних результатів, методів і способів оцінювання

Програмний результат навчання	Методи та види діяльності, що забезпечують досягнення ПР	Способи оцінювання досягнення ПР
ПР-1. Розв'язувати складні задачі і проблеми, що потребують оновлення й інтеграції знань в умовах	Самостійна дослідницька та/або проєктна робота; проблемно-пошуковий і дослідницький методи;	Оцінювання обґрунтованості постановки проблеми та запропонованих способів її розв'язання; логічності

неповної/недостатньої інформації та суперечливих вимог.	аналіз проблемних ситуацій і практичних кейсів; інтеграція наукових, нормативно-правових та емпіричних даних; обґрунтування альтернативних варіантів розв'язання проблеми; індивідуальні консультації з науковим керівником.	інтеграції теоретичних та емпіричних даних; аргументованості висновків і професійних рішень; відповідей під час публічного захисту.
ПР-2. Критично оцінювати результати наукових досліджень і різні джерела знань про практики соціальної роботи, формулювати висновки та рекомендації щодо їх впровадження.	Критичний аналіз вітчизняних і зарубіжних наукових джерел; порівняльний аналіз теоретичних і практичних підходів; систематизація та узагальнення результатів попередніх досліджень; аналіз доказовості практик соціальної роботи; формулювання висновків і рекомендацій.	Оцінювання якості теоретико-аналітичної частини роботи; актуальності та релевантності використаних джерел; здатності критично зіставляти наукові позиції; обґрунтованості висновків та рекомендацій.
ПР-3. Застосовувати іноземні джерела при виконанні завдань науково-дослідної та прикладної діяльності, висловлюватися іноземною мовою, як усно, так і письмово.	Пошук, добір, опрацювання та критичний аналіз іншомовних наукових і професійних джерел; використання міжнародних нормативних, методичних та аналітичних матеріалів; підготовка іншомовних елементів кваліфікаційної роботи відповідно до встановлених вимог.	Оцінювання доречності й коректності використання іншомовних джерел; їх інтеграції у теоретичне та/або практичне обґрунтування роботи; коректності іншомовних елементів кваліфікаційної роботи.
ПР-4. Показувати глибинне знання та системне розуміння теоретичних концепцій, як із галузі соціальної роботи, так і з інших галузей соціогуманітарних наук.	Теоретичний аналіз; концептуалізація проблеми дослідження; систематизація та порівняння наукових концепцій і підходів; міждисциплінарний аналіз; побудова теоретичної основи дослідження/проекту.	Оцінювання повноти та глибини теоретичного аналізу; коректності використання понятійно-категоріального апарату; системності та логічності теоретичного обґрунтування; здатності аргументувати теоретичні положення під час захисту.
ПР-5. Збирати та здійснювати кількісний і якісний аналіз емпіричних даних.	Розроблення та/або добір інструментарію; організація збору емпіричних даних; кількісні та якісні методи дослідження;	Оцінювання обґрунтованості процедури збору даних; відповідності методів завданням дослідження; коректності обробки, аналізу та інтерпретації даних;

	систематизація, обробка, аналіз та інтерпретація даних; графічне й табличне представлення результатів.	доказовості сформульованих на їх основі висновків.
ПР-6. Самостійно й автономно знаходити інформацію необхідну для професійного зростання, опановувати її, засвоювати та продукувати нові знання, розвивати професійні навички та якості.	Самостійний інформаційний пошук; робота з науковими базами, репозитаріями, нормативними та професійними ресурсами; критичний добір інформації; самостійна дослідницька робота; узагальнення та продукування нового знання в межах предмета дослідження.	Оцінювання самостійності виконання роботи; якості та різноманітності джерельної бази; здатності систематизувати інформацію та формувати власні узагальнення, висновки й пропозиції.
ПР-7. Застосовувати загальне та спеціалізоване програмне забезпечення для вирішення професійних задач та здійснення наукового дослідження.	Використання цифрових інструментів для пошуку та систематизації інформації, збору, обробки, аналізу й візуалізації даних; застосування загального та, відповідно до завдань дослідження, спеціалізованого програмного забезпечення; цифрове представлення результатів.	Оцінювання доцільності та коректності застосування цифрових інструментів і програмного забезпечення; якості обробки та представлення результатів; дотримання принципів академічної доброчесності й відповідального використання цифрових технологій.
ПР-8. Автономно приймати рішення в складних і непередбачуваних ситуаціях.	Проблемно-пошуковий метод; аналіз складних професійних ситуацій; ситуаційний аналіз; визначення альтернатив; оцінювання ризиків та обмежень; самостійний вибір і обґрунтування дослідницьких та/або професійних рішень.	Оцінювання самостійності та обґрунтованості прийнятих рішень; врахування альтернатив, ризиків і обмежень; аргументованості професійної позиції у тексті роботи та під час публічного захисту.
ПР-9. Виконувати рефлексивні практики в контексті цінностей соціальної роботи, відповідальності, у тому числі для запобігання професійного вигорання.	Професійна рефлексія; аналіз етичних аспектів і меж професійної діяльності; самооцінювання дослідницьких і професійних рішень; аналіз ризиків для фахівців і способів професійної підтримки та профілактики	Оцінювання здатності критично осмислювати власні дослідницькі та професійні рішення; дотримання цінностей соціальної роботи; врахування професійних та етичних ризиків у запропонованих рекомендаціях/рішеннях.

	вигорання відповідно до теми роботи.	
ПР-10. Аналізувати соціальний та індивідуальний контекст проблем особи, сім'ї, соціальної групи, громади, формулювати мету і завдання соціальної роботи, планувати раннє втручання в складних і непередбачуваних обставинах відповідно до цінностей соціальної роботи.	Аналіз соціального та індивідуального контексту; оцінювання потреб; аналіз кейсів; проблемно-ситуаційний аналіз; визначення мети й завдань професійного втручання; моделювання та проєктування заходів соціальної роботи; розроблення рекомендацій.	Оцінювання повноти аналізу контексту і потреб; обґрунтованості визначених цілей, завдань та запропонованих заходів; відповідності професійних рішень цінностям соціальної роботи.
ПР-11. Організовувати спільну діяльність фахівців різних галузей і непрофесіоналів, здійснювати їх підготовку до виконання завдань соціальної роботи, ініціювати командування та координувати командну роботу.	Аналіз міждисциплінарної та міжвідомчої взаємодії; стейкхолдер-аналіз; моделювання механізмів взаємодії та координації; проєктування розподілу функцій і відповідальності між суб'єктами; розроблення моделей/алгоритмів командної взаємодії відповідно до теми роботи.	Оцінювання обґрунтованості визначення суб'єктів взаємодії, їхніх функцій і відповідальності; якості запропонованих механізмів міждисциплінарної та міжвідомчої координації; аргументації відповідних рішень під час захисту.
ПР-12. Оцінювати соціальні наслідки політики у сфері прав людини, соціальної інклюзії та сталого розвитку суспільства, розробляти рекомендації стосовно удосконалення нормативно-правового забезпечення соціальної роботи.	Аналіз нормативно-правових документів; аналіз соціальної політики; порівняльний і критичний аналіз; оцінювання соціальних наслідків рішень і програм; аналіз відповідності принципам прав людини, соціальної інклюзії та сталого розвитку; розроблення рекомендацій.	Оцінювання повноти й коректності нормативно-правового та політичного аналізу; обґрунтованості оцінки соціальних наслідків; доказовості й реалістичності запропонованих рекомендацій.
ПР-13. Демонструвати ініціативу, самостійність, оригінальність, генерувати нові ідеї для розв'язання завдань професійної діяльності.	Самостійна дослідницька та проєктна діяльність; проблемно-пошуковий і творчо-пошуковий методи; генерування та порівняння альтернативних рішень; розроблення авторських пропозицій, рекомендацій, моделей, програм, проєктів та/або технологій.	Оцінювання самостійності та оригінальності роботи; обґрунтованості й практичної цінності запропонованих ідей і рішень; здатності аргументувати авторську позицію під час захисту.

ПР-14. Визначати методологію прикладного наукового дослідження та застосовувати методи кількісного та якісного аналізу результатів, у тому числі методи математичної статистики.	Методологічний аналіз; формулювання дослідницької проблеми, мети і завдань; обґрунтування дизайну дослідження; добір кількісних та/або якісних методів; застосування методів математичної статистики відповідно до дизайну і характеру даних; аналіз та інтерпретація результатів.	Оцінювання відповідності методології меті та завданням дослідження; обґрунтованості вибору методів; коректності застосування кількісного, якісного та, за необхідності, статистичного аналізу; достовірності інтерпретації результатів.
ПР-15. Розробляти критерії та показники ефективності професійної діяльності, застосовувати їх в оцінюванні виконаної роботи, пропонувати рекомендації щодо забезпечення якості соціальних послуг та управлінських рішень.	Аналіз критеріїв і показників якості та ефективності; операціоналізація показників; розроблення/добір індикаторів; моніторинг та оцінювання; аналіз результативності соціальних послуг, програм, проєктів або професійних рішень; розроблення рекомендацій щодо забезпечення якості.	Оцінювання валідності й обґрунтованості критеріїв та показників; їх відповідності об'єкту оцінювання; коректності застосування; доказовості рекомендацій щодо підвищення якості соціальних послуг та/або управлінських рішень.
ПР-16. Розробляти соціальні проєкти на високопрофесійному рівні.	Проєктний метод; проблемний та стейкхолдер-аналіз; визначення мети, завдань, цільових груп і очікуваних результатів; планування заходів, ресурсів і бюджету; оцінювання ризиків; планування моніторингу, оцінювання та сталості проєкту; підготовка грантово-проєктної заявки — для відповідного формату кваліфікаційної роботи.	Оцінювання актуальності та обґрунтованості проєктної ідеї; логіки «проблема – мета – завдання – заходи – результати»; реалістичності ресурсного забезпечення; системи моніторингу й оцінювання; ризиків, сталості та потенціалу практичної реалізації проєкту.
ПР-17. Самостійно будувати та підтримувати цілеспрямовані, професійні взаємини з широким колом людей, представниками різних спільнот і організацій, аргументувати,	Професійна комунікація з учасниками дослідження, представниками баз практики, установ, організацій та іншими стейкхолдерами відповідно до теми роботи; збір інформації шляхом	Оцінювання коректності професійної взаємодії під час виконання дослідження/проєкту; здатності аргументувати власну позицію, конструктивно відповідати на запитання та зауваження,

переконувати, вести конструктивні переговори, результативні бесіди, дискусії, толерантно ставитися до альтернативних думок.	професійної взаємодії; обговорення та аргументація дослідницьких і професійних рішень; індивідуальні консультації; презентація та публічне обговорення результатів дослідження/проєкту.	обґрунтовувати прийняті рішення і вести професійну дискусію під час публічного захисту.
ПР-18. Демонструвати позитивне ставлення до власної професії та відповідати своєю поведінкою етичним принципам і стандартам соціальної роботи.	Дотримання етичних принципів соціальної роботи та етики досліджень; аналіз етичних ризиків; забезпечення добровільності, інформованої згоди, конфіденційності та захисту даних учасників дослідження; професійна рефлексія; дотримання академічної доброчесності; відповідальне використання цифрових технологій і генеративного ШІ.	Оцінювання дотримання етичних вимог під час планування, проведення та представлення дослідження/проєкту; коректності роботи з учасниками та даними; дотримання академічної доброчесності; здатності обґрунтувати етичні рішення та професійну позицію під час захисту.
ПР-19. Розробляти, апробувати та втілювати соціальні проєкти і технології.	Проєктний метод; аналіз потреб і проблем цільової групи; розроблення соціальних проєктів, програм, моделей, алгоритмів та/або технологій; визначення цільових груп, ресурсів, етапів, очікуваних результатів та показників; апробація окремих елементів або цілісного рішення відповідно до дизайну роботи та наявних можливостей; аналіз результатів апробації; розроблення рекомендацій щодо впровадження.	Оцінювання обґрунтованості та цілісності розробленого проєкту/технології; відповідності запропонованого рішення виявленим потребам; якості апробації — якщо вона передбачена дизайном дослідження; аналізу отриманих результатів; реалістичності рекомендацій щодо впровадження.
ПР-20. Упроваджувати результати наукового пошуку в практичну діяльність.	Інтерпретація результатів дослідження з позицій практики соціальної роботи; визначення можливостей практичного застосування отриманих результатів; розроблення	Оцінювання практичної значущості отриманих результатів; відповідності рекомендацій результатам дослідження; обґрунтованості та реалістичності запропонованих способів

	доказово обґрунтованих рекомендацій, алгоритмів, моделей, програм, проєктів, інформаційно-методичних та інших практикоорієнтованих продуктів; апробація та/або представлення результатів стейкхолдерам відповідно до можливостей дослідження.	практичного застосування; наявних результатів апробації/впровадження — за наявності; аргументації практичної цінності роботи під час захисту.
ПР-21. Застосовувати травмоінформований підхід у соціальній роботі для розпізнавання наслідків післявоєнної травматизації, забезпечення безпечної, етично виваженої та чутливої до травми взаємодії, організації та надання індивідуальної, групової і громадської психосоціальної підтримки та соціальних послуг особам, сім'ям, соціальним групам і громадам, які зазнали впливу воєнних дій.	Аналіз наукових і професійних джерел із травмоінформованої соціальної роботи; аналіз потреб і наслідків впливу війни на осіб, сім'ї, соціальні групи та громади; аналіз професійних ситуацій і практик; застосування принципів безпеки, довіри, співпраці, розширення можливостей, недискримінації та недопущення ретравматизації; травмочутливе планування дослідницької взаємодії; проєктування заходів психосоціальної підтримки та соціальних послуг; аналіз етичних ризиків.	Оцінювання коректності застосування принципів травмоінформованого підходу у дослідженні/проєкті; здатності визначати потреби та ризики, пов'язані з наслідками війни; безпечності та етичної обґрунтованості запропонованих професійних рішень; відповідності розроблених заходів/рекомендацій компетенціям соціального працівника; аргументації під час публічного захисту.
ПР-22. Організовувати та координувати процеси соціальної реінтеграції, психосоціального відновлення, підтримки адаптації та посилення соціальної стійкості осіб, сімей, соціальних груп і громад у процесі поствоєнного відновлення на засадах соціальної інклюзії, міжвідомчої взаємодії та принципів сталого розвитку.	Аналіз потреб осіб, сімей, соціальних груп і громад; аналіз ресурсів, бар'єрів та чинників соціальної реінтеграції й адаптації; картування послуг і стейкхолдерів; аналіз та моделювання міжвідомчої і міжсекторальної взаємодії; кейс-аналіз; проєктування маршрутів підтримки, програм, моделей та заходів соціальної реінтеграції і психосоціального відновлення; визначення механізмів координації; врахування принципів	Оцінювання комплексності аналізу потреб, ресурсів і бар'єрів; обґрунтованості запропонованих механізмів соціальної реінтеграції, адаптації та психосоціального відновлення; якості моделювання міжвідомчої взаємодії та координації послуг; урахування принципів соціальної інклюзії та сталого розвитку; практичної застосовності рекомендацій і здатності аргументувати запропоновані рішення під час захисту.

	соціальної інклюзії, участі, соціальної стійкості та сталого розвитку.	
--	--	--

Підсумкове оцінювання досягнення програмних результатів навчання здійснюється екзаменаційною комісією комплексно за результатами виконання та публічного захисту кваліфікаційної роботи. При цьому враховуються зміст і якість виконаної роботи, методологічна обґрунтованість дослідження та/або проєкту, самостійність здобувача, коректність аналізу та інтерпретації результатів, обґрунтованість висновків і практичних рекомендацій, дотримання принципів академічної доброчесності та професійної етики, а також якість презентації результатів і відповідей на запитання членів екзаменаційної комісії.

ВИДИ КВАЛІФІКАЦІЙНИХ РОБІТ

Відповідно до вимог освітньо-професійної програми «Поствоєнна соціально-психологічна реінтеграція», які узгоджуються з Положенням «Про кваліфікаційну роботу здобувачів вищої освіти Бердянського державного педагогічного університету», здобувачі вищої освіти мають право обрати формат кваліфікаційної роботи:

- Кваліфікаційна (магістерська) робота (традиційна);
- Кваліфікаційний проєкт (формат грантово-проєктної заявки);

Кваліфікаційна (магістерська) робота (традиційна) – це наукова дослідницька робота на конкретно визначену тему (обрану з орієнтованого переліку чи сформульовано особисто), яку здобувач виконує на завершальному етапі навчання в магістратурі з метою демонстрації своїх знань, навичок і компетенцій у сфері соціальної роботи та консультування відповідно до фокусу освітньо-професійної програми.

Кваліфікаційна (магістерська) робота має демонструвати здатність здобувача самостійно визначати та досліджувати проблему, критично аналізувати наукові та інші релевантні джерела, обґрунтовувати методологію дослідження, збирати, аналізувати та інтерпретувати емпіричні дані, формулювати обґрунтовані висновки та розробляти практичні рекомендації щодо розв’язання досліджуваної проблеми.

Основні вимоги до традиційної кваліфікаційної (магістерської) роботи:

- **Тематика.** Має бути прямо пов’язана з актуальними проблемами соціальної роботи та консультування, психосоціальної підтримки, соціальної адаптації, реінтеграції, соціальної стійкості та/або розвитку громад в умовах війни та поствоєнного відновлення, відповідати фокусу освітньо-професійної програми та бути погоджена з науковим керівником.
- **Дослідницьке обґрунтування.** Робота має ґрунтуватися на критичному аналізі сучасних наукових джерел, нормативно-правових документів, актуальних статистичних та аналітичних даних, вітчизняного та зарубіжного досвіду відповідно до предмета дослідження.
- **Методологія.** Мета, завдання, об’єкт, предмет та методи дослідження мають бути логічно взаємоузгодженими. Обрані методи мають відповідати поставленим дослідницьким завданням, а їх застосування – бути належним чином обґрунтованим та описаним у роботі.
- **Емпірична складова.** Робота має передбачати збір та/або використання емпіричних даних, їх кількісний та/або якісний аналіз та інтерпретацію відповідно до мети, завдань і дизайну дослідження. Характер, обсяг та способи отримання емпіричних даних визначаються специфікою теми і методологією дослідження.
- **Практична спрямованість.** Отримані результати мають бути інтерпретовані з позицій практики соціальної роботи та консультування і

слугувати підґрунтям для розроблення обґрунтованих практичних рекомендацій, пропозицій, моделей, програм, алгоритмів або інших практикоорієнтованих рішень відповідно до теми дослідження.

- **Структура.** Робота повинна мати логічну та послідовну структуру відповідно до вимог цих Методичних рекомендацій і включати титульний аркуш, зміст, вступ, основну частину, висновки, декларацію використання генеративного ШІ, список використаних джерел та додатки (за необхідності).
- **Етичність.** Дослідження має відповідати принципам академічної доброчесності, професійним цінностям та етичним принципам соціальної роботи. У разі проведення дослідження за участю людей мають бути забезпечені добровільність участі, інформована згода, конфіденційність, належний захист персональних і чутливих даних та мінімізація можливих ризиків для учасників. Для досліджень за участю осіб, сімей, соціальних груп та громад, які зазнали впливу воєнних дій, мають бути враховані принципи травмоінформованого підходу, безпеки та недопущення ретравматизації.
- **Обсяг.** Від 45 до 60 сторінок основного тексту, оформленого відповідно до вимог цих Методичних рекомендацій. До визначеного обсягу не включаються список використаних джерел та додатки.
- **Апробація.** Результати кваліфікаційної роботи підлягають апробації. Формами апробації можуть бути публікація основних результатів у збірниках матеріалів конференцій, наукових виданнях; представлення та обговорення результатів на наукових, науково-практичних або професійних заходах; представлення результатів стейкхолдерам; апробація або практичне використання розроблених рекомендацій, програм, моделей чи інших результатів дослідження. Мінімальною вимогою є одна підтверджена форма апробації результатів кваліфікаційної роботи.
- **Оприлюднення кваліфікаційної роботи.** Тексти кваліфікаційних робіт, прийнятих до захисту, підписані кваліфікованим електронним підписом (КЕП) здобувача, оприлюднюються у репозитарії Університету у повному обсязі в машинозчитувальному форматі на постійній основі у відкритому доступі до процедури захисту.
- **Захист.** Обов'язковий публічний захист кваліфікаційної роботи перед екзаменаційною комісією з атестації здобувачів вищої освіти.

Особливості традиційної кваліфікаційної (магістерської) роботи:

- **Академічна обґрунтованість.** Кваліфікаційна робота передбачає системне опрацювання досліджуваної проблеми на основі сучасних наукових підходів, релевантних джерел та обґрунтованої методології дослідження.
- **Самостійність.** Кваліфікаційна робота є самостійним дослідженням здобувача, яке виконується під науковим керівництвом. Науковий керівник здійснює консультування та методичний супровід, а відповідальність за зміст, результати, достовірність даних, дотримання академічної доброчесності та остаточний текст роботи несе здобувач.

- **Зосередженість на проблемі.** Робота має бути спрямована на дослідження конкретної актуальної проблеми у сфері соціальної роботи та консультування відповідно до фокусу освітньо-професійної програми, а її мета, завдання, структура та результати мають утворювати логічно цілісне дослідження.
- **Поєднання теоретичної та емпірично-прикладної складових.** Робота має поєднувати теоретичний аналіз досліджуваної проблеми з власною емпіричною та/або прикладною дослідницькою діяльністю здобувача. Отримані результати мають бути проаналізовані та використані для формулювання висновків і практичних рекомендацій.
- **Доказовість результатів.** Висновки та рекомендації мають безпосередньо впливати з результатів проведеного дослідження, бути аргументованими, відповідати поставленим завданням та не виходити за межі отриманих даних.
- **Оригінальність.** Робота має містити самостійно отримані та/або систематизовані результати, авторські узагальнення, висновки, рекомендації чи інші обґрунтовані рішення, що становлять наукову та/або практичну цінність у межах досліджуваної проблеми.
- **Практична значущість.** Результати дослідження мають передбачати можливість використання у практиці соціальної роботи та консультування, діяльності надавачів соціальних послуг, органів державної влади та місцевого самоврядування, громадських, благодійних, ветеранських, гуманітарних та інших організацій відповідно до тематики роботи.
- **Структурна чіткість.** Традиційна кваліфікаційна (магістерська) робота має відповідати встановленим структурним і технічним вимогам, а її структурні частини мають бути логічно взаємопов'язаними та забезпечувати послідовне розв'язання поставлених дослідницьких завдань.
- **Захист.** Завершальним етапом є публічний захист, під час якого здобувач представляє основні результати проведеного дослідження, обґрунтовує отримані висновки та практичні рекомендації, демонструє самостійність професійної позиції та відповідає на запитання членів екзаменаційної комісії.

Кваліфікаційний проєкт (грантово-проєктна заявка) – практикоорієнтований формат кваліфікаційної роботи, що передбачає розроблення та обґрунтування грантово-проєктної заявки, спрямованої на розв'язання актуальної проблеми у сфері соціальної роботи та консультування відповідно до фокусу освітньо-професійної програми. Грантово-проєктна заявка розробляється з урахуванням вимог конкретного грантового конкурсу та має поєднувати дослідницько-аналітичне обґрунтування проблеми з розробленням практичного проєктного рішення.

Кваліфікаційний проєкт є самостійною дослідницько-проєктною роботою здобувача та має ґрунтуватися на аналізі наукових джерел, нормативно-правових документів, актуальних статистичних та аналітичних даних та/або результатах власного емпіричного дослідження. Проєкт має містити обґрунтування актуальності проблеми і потреб цільової групи, опис запропонованого

проектного рішення, механізмів його реалізації, очікуваних результатів, моніторингу та оцінювання, ризиків і сталості результатів.

Основні вимоги до кваліфікаційного проекту (грантово-проектної заявки):

- **Тематика.** Має бути прямо пов'язана з актуальними проблемами соціальної роботи та консультування, психосоціальної підтримки, соціальної адаптації, реінтеграції, соціальної стійкості та/або розвитку громад в умовах війни та поствоєнного відновлення, відповідати фокусу освітньо-професійної програми та бути погоджена з науковим керівником.
- **Дослідницько-аналітичне обґрунтування.** Проект має ґрунтуватися на аналізі проблеми та потреб цільової групи, сучасних наукових підходів, нормативно-правового контексту, вітчизняного та/або зарубіжного досвіду, актуальних даних та, за необхідності, результатів власного емпіричного дослідження.
- **Практична спрямованість.** Проект має містити конкретне проектне рішення, спрямоване на розв'язання визначеної соціальної проблеми, із чітко визначеними цільовими групами, метою, завданнями, заходами, очікуваними результатами та механізмами їх досягнення.
- **Структура.** Кваліфікаційний проект має містити базові структурні елементи кваліфікаційної роботи відповідно до вимог цих Методичних рекомендацій: титульний аркуш, зміст, вступ, основну частину, висновки, декларацію використання генеративного ШІ, список використаних джерел та додатки (за необхідності). Якщо проект оформлюється у форматі грантово-проектної заявки, структура проектної частини може бути адаптована до вимог конкретного грантового конкурсу за умови збереження обов'язкових складових кваліфікаційної роботи.
- **Методологія.** Методи та підходи мають відповідати меті й завданням кваліфікаційного проекту. Здобувач має обґрунтувати способи аналізу проблеми та потреб цільової групи, розроблення проектного рішення, його реалізації, моніторингу та оцінювання результатів.
- **Моніторинг та оцінювання.** Проект має містити очікувані результати, критерії та/або показники їх досягнення, джерела та способи отримання даних для оцінювання результативності проекту.
- **Реалістичність та сталість.** Запропоновані заходи, ресурси, строки та очікувані результати мають бути взаємоузгодженими та реалістичними. У проекті мають бути визначені основні ризики, способи їх мінімізації та можливості забезпечення сталості отриманих результатів.
- **Етичність.** Проект має відповідати професійним цінностям і етичним принципам соціальної роботи, принципам прав людини, соціальної справедливості, недискримінації та інклюзії. Для проектів, що передбачають роботу з особами, сім'ями, соціальними групами та громадами, які зазнали впливу воєнних дій, мають бути враховані принципи травмоінформованого підходу, безпеки та недопущення ретравматизації.

- **Обсяг.** Обсяг кваліфікаційного проєкту визначається його змістом, характером проєктного рішення та, у разі оформлення у форматі грантово-проєктної заявки, вимогами відповідного конкурсу. Текст кваліфікаційного проєкту оформлюється відповідно до вимог цих Методичних рекомендацій.
- **Апробація.** Результати кваліфікаційного проєкту підлягають апробації. Формами апробації можуть бути публікація основних результатів у збірниках матеріалів конференцій, наукових виданнях; представлення проєкту професійній спільноті, потенційним партнерам або стейкхолдерам; отримання експертного зворотного зв'язку; подання грантово-проєктної заявки на конкурс; апробація або практичне впровадження окремих елементів проєкту. Мінімальною вимогою є одна підтверджена форма апробації результатів кваліфікаційного проєкту.
- **Оприлюднення кваліфікаційного проєкту (грантово-проєктної заявки).** Тексти кваліфікаційних робіт, прийнятих до захисту, підписані кваліфікованим електронним підписом (КЕП) здобувача, оприлюднюються у репозитарії Університету у повному обсязі в машинозчитувальному форматі на постійній основі у відкритому доступі до процедури захисту.
- **Захист.** Обов'язковий публічний захист кваліфікаційного проєкту перед екзаменаційною комісією з атестації здобувачів вищої освіти.

Особливості та переваги кваліфікаційного проєкту (грантово-проєктної заявки)

- **Практична спрямованість**
 - **Прямий вплив.** Кваліфікаційний проєкт орієнтований на розв'язання конкретної проблеми у сфері соціальної роботи та консультування та передбачає розроблення практичного рішення, яке може бути використане для організації соціальної та психосоціальної підтримки, соціальної адаптації, реінтеграції, посилення соціальної стійкості осіб, сімей, соціальних груп і громад в умовах війни та поствоєнного відновлення.
 - **Можливість практичної реалізації.** Розроблений проєкт може бути апробований або впроваджений повністю чи частково у діяльності установ, організацій, соціальних служб, територіальних громад, громадських і благодійних організацій та інших суб'єктів соціальної роботи.
- **Набуття навичок**
 - **Навички проєктної діяльності.** Підготовка кваліфікаційного проєкту сприяє формуванню навичок аналізу соціальних проблем і потреб цільових груп, визначення мети та завдань, планування заходів і ресурсів, управління ризиками, моніторингу та оцінювання результатів, забезпечення сталості проєктних рішень.
 - **Навички підготовки грантових заявок.** У разі оформлення кваліфікаційного проєкту у форматі грантово-проєктної заявки здобувачі набувають практичних навичок пошуку грантових можливостей, аналізу вимог конкурсів, розроблення та оформлення проєктних заявок.

- **Міждисциплінарний підхід.** Розроблення проєкту передбачає інтеграцію знань і методів соціальної роботи та інших соціогуманітарних наук, а також урахування різних професійних позицій при розв’язанні комплексних соціальних проблем.
- **Соціальна відповідальність**
- **Залучення стейкхолдерів.** Підготовка кваліфікаційного проєкту передбачає визначення та аналіз основних стейкхолдерів, урахування потреб і ресурсів цільових груп та, за можливості, залучення представників професійної спільноти, громад та організацій до обговорення або апробації запропонованого рішення.
- **Співпраця з організаціями.** Здобувачі можуть взаємодіяти з органами державної влади та місцевого самоврядування, установами і надавачами соціальних послуг, громадськими, благодійними, ветеранськими, гуманітарними, міжнародними та іншими організаціями, діяльність яких пов’язана з тематикою кваліфікаційного проєкту.
- **Можливості залучення ресурсів**
- **Залучення фінансування.** Подання розробленого проєкту на грантовий конкурс може створювати можливості для залучення ресурсів, необхідних для його практичної реалізації, апробації, масштабування та забезпечення сталості результатів.
- **Практична реалізація результатів.** Участь у грантових конкурсах, представлення проєкту потенційним партнерам та інші форми апробації створюють можливості для подальшого практичного використання результатів кваліфікаційного проєкту.

Вимоги до завершеності та апробації кваліфікаційного проєкту (грантово-проєктної заявки)

Кваліфікаційний проєкт має бути завершеною самостійною дослідницько-проєктною роботою, що містить обґрунтування проблеми та потреб цільової групи, розроблене проєктне рішення, механізм його реалізації, очікувані результати, критерії та/або показники їх досягнення, механізми моніторингу й оцінювання, аналіз ризиків та сталості.

Якщо кваліфікаційний проєкт оформлюється у форматі грантово-проєктної заявки, здобувач обирає актуальний грантовий конкурс, вимоги якого відповідають тематиці та змісту проєкту, та погоджує його з науковим керівником. Грантово-проєктна заявка оформлюється відповідно до вимог відповідного конкурсу та включається до основної частини кваліфікаційного проєкту та/або додатків залежно від її структури та обсягу.

Офіційне подання грантово-проєктної заявки на конкурс не є обов’язковою умовою допуску кваліфікаційного проєкту до захисту. Подання заявки на грантовий конкурс, отримання експертного зворотного зв’язку, її відбір для фінансування, представлення проєкту потенційним партнерам або стейкхолдерам, апробація чи практичне впровадження окремих елементів

проєкту можуть виступати формами апробації та підтверджувати його практичну значущість.

Рішення грантодавця щодо підтримки або фінансування поданої заявки не впливає на допуск кваліфікаційного проєкту до захисту та саме по собі не визначає результат його оцінювання. Оцінювання здійснюється за академічною якістю, самостійністю та завершеністю кваліфікаційного проєкту, обґрунтованістю запропонованого рішення, відповідністю методології поставленим завданням, практичною значущістю результатів та якістю їх публічного захисту.

Кваліфікаційний проєкт оформлюється за загальною структурою цих Методичних рекомендацій. У разі використання формату грантово-проєктної заявки вимоги конкретного грантодавця застосовуються до проєктної частини роботи та не скасовують обов'язкових академічних складових кваліфікаційної роботи.

ЕТАПИ ПІДГОТОВКИ КВАЛІФІКАЦІЙНОЇ РОБОТИ (ПРОЄКТУ)

Назва етапу	Алгоритм дій при виборі формату традиційної кваліфікаційної (магістерської) роботи	Алгоритм дій при виборі формату кваліфікаційного проекту (грантово-проектної заявки)
Підготовчий етап	1. Вибір теми самостійно*; 2. Зустріч з керівником: затвердження теми науковим керівником та обговорення алгоритму роботи; 3. Ознайомлення з літературою по темі; 4. Складання попереднього плану кваліфікаційної роботи та затвердження його з керівником;	1. Вибір теми самостійно*. 2. Зустріч з керівником: затвердження теми науковим керівником та обговорення алгоритму роботи; 3. Вибір актуальної грантової програми або конкурсу під обрану тематику; 4. Ознайомлення з вимогами та критеріями обраного конкурсу, узгодження вибору грантового конкурсу з науковим керівником; 5. Формування ідеї та теми для грантово-проектної заявки в рамках конкурсу; 6. Ознайомлення з літературою по темі та вже наявними проектами.
Робота над текстом	1. Написання вступу та узгодження його з науковим керівником; 2. Теоретичне опрацювання пунктів плану, наповнення їх змістом та узгодження їх з науковим керівником; 3. Написання висновків до розділів та загальних висновків та узгодження їх з науковим керівником; 4. Систематизація додатків та ілюстративного матеріалу до кваліфікаційної роботи та узгодження їх з керівником;	Залежить від специфіки грантового конкурсу та вимог, однак загальний алгоритм може бути наступний: 1. Визначення основних цілей та завдань проекту; 2. Розробка детального плану проекту з конкретними етапами; 3. Пошук та збір інформації для обґрунтування проекту; 4. Формулювання мети, завдань, основних видів

	5. Внесення правок відповідно до рекомендацій наукового керівника протягом усього етапу роботи над текстом та узгодження їх з науковим керівником.	активностей проекту, його результатів та бюджету проекту;
Етап оформлення роботи	1. Складання списку використаних джерел; 2. Літературне оформлення, редагування тексту та форматування тексту відповідно до вимог; 3. Декларування використанні ШІ. 4. Остаточне узгодження готової роботи .	1. Оформлення грантової заявки відповідно до вимог конкурсу; 2. Підготовка бюджету та обґрунтування; 3. Узгодження цілісної заявки з науковим керівником; 4. Подання проекту; 5. Систематизація та оформлення заявки (проекту) у вигляд кваліфікаційного проекту, що передбачає: – Написання вступу та узгодження його з науковим керівником; – Написання змісту; – Написання загальних висновків; – Складання списку використаних джерел; – Літературне оформлення, редагування тексту та форматування тексту відповідно до вимог; – Декларування використанні ШІ. – Формування додатків; – Остаточне узгодження готової роботи.
Підготовка до захисту	1. Попередній захист кваліфікаційної роботи на кафедрі	1. Попередній захист кваліфікаційного проекту на кафедрі

	2. Подання готової роботи на перевірку на наявність/відсутність плагіату; 3. Доопрацювання роботи за необхідності та її повне завершення для подання на кафедру; 4. Підготовка тез доповіді на захист та мультимедійного супроводу у вигляді презентації на захист та узгодження з науковим керівником; 5. Підготовка супровідних документів;	2. Подання готової роботи на перевірку на наявність/відсутність плагіату; 3. Доопрацювання роботи за необхідності та її повне завершення для подання на кафедру; 4. Підготовка тез доповіді на захист та мультимедійного супроводу у вигляді презентації на захист та узгодження з науковим керівником; 5. Підготовка супровідних документів;
Захист кваліфікаційної роботи	1. Захист кваліфікаційної роботи перед екзаменаційною комісією з атестації здобувачів вищої освіти	1. Захист кваліфікаційного проєкту перед екзаменаційною комісією з атестації здобувачів вищої освіти

*Здобувачі вищої освіти самостійно обирають тему кваліфікаційної роботи (проєкту) із запропонованого кафедрою переліку (див. Додаток Є) або формулюють спільно з науковим керівником. Допускається внесення змін до теми, враховуючи пропозиції здобувачів вищої освіти, але у такому випадку здобувач вищої освіти має узгодити обрану тему з науковим керівником та затвердити ці зміни на кафедрі. Назва роботи повинна бути, по можливості, короткою (не більше 10-12 слів), відповідати напряму підготовки, спеціальності ІІО Соціальна робота та консультування та освітньо-професійній програмі «Поствоєнна соціально-психологічна реінтеграція», вказувати на мету дослідження і його завершеність та бути на всіх етапах узгоджена з науковим керівником.

Під час першої консультації з науковим керівником уточнюється тема роботи, план дослідження, інструментарій, методи, основна література тощо. При цьому важливо, щоб тема наукової роботи не співпадала із темами, висвітленими у навчальній літературі та не повторювала тематики попередніх (вже захищених) кваліфікаційних робіт/поданих та виграних проєктів. Такий підхід зорієнтований на стимулювання самостійного творчого наукового дослідження.

ЗАГАЛЬНІ ВИМОГИ ДО КВАЛІФІКАЦІЙНОЇ РОБОТИ (ПРОЄКТУ)

Кваліфікаційна робота (традиційна) має відповідати таким вимогам:

- висвітлювати актуальну проблему або окремий її аспект, що потребує наукового дослідження;
- мати чітку побудову і логічну послідовність викладу матеріалу;
- ґрунтуватися на використанні методів дослідження, адекватних його меті та завданням;
- містити належне теоретичне та емпіричне обґрунтування отриманих результатів із використанням, за необхідності, табличних і графічних засобів представлення та узагальнення даних;
- містити обґрунтовані рекомендації та доказові висновки, що відповідають поставленим завданням і отриманим результатам;
- відповідати принципам академічної доброчесності, професійним цінностям та етичним принципам соціальної роботи.

У процесі написання кваліфікаційної роботи (традиційної) здобувачі другого (магістерського) рівня вищої освіти мають:

- опрацьовувати нормативно-правові документи, наукову літературу вітчизняних і зарубіжних авторів, статистичні, аналітичні та інші релевантні джерела для теоретичного обґрунтування досліджуваної проблеми;
- збирати та/або використовувати, систематизувати, аналізувати та інтерпретувати емпіричні дані відповідно до мети, завдань і методології дослідження;
- застосовувати кількісні та/або якісні методи аналізу відповідно до дизайну дослідження;
- формулювати на основі отриманих результатів обґрунтовані висновки та практичні рекомендації щодо розв’язання досліджуваної проблеми.

Кваліфікаційний проєкт (грантово-проєктна заявка)

має відповідати таким вимогам:

- бути актуальним і конкретним, передбачати чітке визначення проблеми, на розв’язання якої спрямована грантово-проєктна заявка, та обґрунтування її соціальної, наукової та/або практичної значущості;
- ґрунтуватися на аналізі проблеми та потреб цільової групи, наукових джерел, нормативно-правових документів, актуальних статистичних та аналітичних даних та/або результатів власного емпіричного дослідження;
- мати чітку структуру, що включає обґрунтування проблеми, мету, завдання, цільову групу, методи та підходи, план реалізації, очікувані результати, ресурсне забезпечення, моніторинг та оцінювання, ризики та сталість результатів, а також інші складові відповідно до вимог конкретного грантового конкурсу;
- використовувати методи та підходи, адекватні визначеній проблемі, меті, завданням і цільовій групі грантово-проєктної заявки, з належним обґрунтуванням їх вибору;

- бути аргументованим із використанням актуальних даних, результатів досліджень, статистичних та аналітичних матеріалів, а також, за необхідності, табличних і графічних засобів представлення інформації;
- містити реалістичний план реалізації із визначенням основних заходів, строків, ресурсів, відповідальних сторін, бюджету та обґрунтування фінансових витрат відповідно до вимог грантового конкурсу;
- передбачати моніторинг та оцінювання результатів із визначенням критеріїв та/або показників їх досягнення;
- враховувати можливі ризики, способи їх мінімізації та можливості забезпечення сталості результатів;
- відповідати професійним цінностям та етичним принципам соціальної роботи, принципам прав людини, соціальної справедливості, недискримінації, інклюзії та, відповідно до тематики заявки, травмоінформованого підходу;
- містити обґрунтовані висновки та рекомендації щодо реалізації та подальшого розвитку запропонованого проєкту.

У процесі написання кваліфікаційного проєкту (грантово-проєктної заявки) здобувачі другого (магістерського) рівня вищої освіти мають:

- аналізувати проблему та потреби цільової групи, опрацьовувати наукові, нормативно-правові, статистичні, аналітичні та інші релевантні джерела;
- здійснювати пошук актуальних грантових можливостей, аналізувати вимоги та критерії оцінювання грантових конкурсів і спільно з науковим керівником обирати конкурс, що відповідає тематиці та змісту кваліфікаційного проєкту;
- визначати та обґрунтовувати мету, завдання, цільові групи, очікувані результати, основні заходи, ресурси, бюджет, механізми реалізації, моніторингу та оцінювання проєкту;
- визначати основних стейкхолдерів, партнерів та механізми їх взаємодії відповідно до специфіки грантово-проєктної заявки;
- оцінювати ризики реалізації проєкту, визначати способи їх мінімізації та можливості забезпечення сталості результатів;
- оформлювати грантово-проєктну заявку відповідно до вимог обраного конкурсу та загальних академічних вимог, визначених цими Методичними рекомендаціями;
- консультуватися з науковим керівником на етапах розроблення, обґрунтування та оформлення грантово-проєктної заявки;
- здійснювати апробацію результатів кваліфікаційного проєкту в одній із форм, визначених цими Методичними рекомендаціями.

Структура кваліфікаційної роботи (проєкту)

Кваліфікаційна робота (проєкт) повинна мати такі основні структурні елементи:

- титульний аркуш (додаток);
- завдання на кваліфікаційну роботу;
- зміст;

- перелік скорочень, умовних позначень, термінів (за необхідності);
- вступ;
- основна частина;
- список використаних джерел;
- Декларація використання ГШІ (GAIDeT);
- додатки (за необхідності).

Деталізована структура кваліфікаційної роботи (проєкту)

Структура традиційної кваліфікаційної (магістерської) роботи	Структура кваліфікаційного проєкту (грантово-проєктна заявка або їх сукупність)
Титульний аркуш Зміст Перелік скорочень, умовних позначень, термінів (за необхідності) Вступ Розділ 1. [Назва] 1.1. [Назва] 1.2. [Назва] Висновки до першого розділу Розділ 2. [Назва] 2.1. [Назва] 2.2. [Назва] Висновки до другого розділу ВИСНОВКИ ДЕКЛАРАЦІЯ ВИКОРИСТАННЯ ГШІ (GAIDeT) СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ ДОДАТКИ Завдання на кваліфікаційну роботу	Титульний аркуш Зміст Перелік скорочень, умовних позначень, термінів (за необхідності) Вступ Розділ 1. АНАЛІТИЧНЕ ОБҐРУНТУВАННЯ ГРАНТОВО-ПРОЄКТНОЇ ЗАЯВКИ 1.1. Аналіз проблеми та потреб цільової групи 1.2. Аналіз наукових підходів, нормативно-правового контексту та наявних практик розв’язання проблеми 1.3. Обґрунтування проєктного рішення Висновки до першого розділу Розділ 2. ГРАНТОВО-ПРОЄКТНА ЗАЯВКА [НАЗВА ПРОЄКТУ] Опис грантово-проєктної заявки відповідно до структури та вимог обраного грантового конкурсу¹ Висновки до другого розділу ВИСНОВКИ ДЕКЛАРАЦІЯ ВИКОРИСТАННЯ ГШІ (GAIDeT)

¹ Структура Розділу 2 визначається вимогами конкретного грантового конкурсу та може відрізнятися залежно від форми грантово-проєктної заявки. Обов’язковими для відображення у кваліфікаційному проєкті є, за умови їх застосовності до конкретного конкурсу: опис проблеми; мета і завдання проєкту; цільова група; очікувані результати; основні заходи та етапи реалізації; методи та підходи; партнерство і взаємодія зі стейкхолдерами; ресурсне забезпечення та бюджет; моніторинг і оцінювання результатів; ризики та способи їх мінімізації; сталість результатів. Якщо форма конкретного грантового конкурсу передбачає іншу структуру або назви відповідних складових, грантово-проєктна заявка оформлюється відповідно до вимог цього конкурсу.

	СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ ДОДАТКИ Завдання на кваліфікаційну роботу
--	---

Деталізація структури кваліфікаційної роботи (проєкту)

Рекомендується така структура традиційної кваліфікаційної роботи (проєкту) здобувача вищої освіти: титульний аркуш; зміст; перелік умовних позначень, символів, одиниць скорочень і термінів (за необхідності); вступ; основна частина (суть роботи); висновки; декларація використання ГШІ (GAIDeT); список використаних джерел (перелік посилань); додатки (за необхідності); завдання на кваліфікаційну роботу (проєкт).

До змісту включають структурні елементи у такому порядку: перелік умовних позначень, символів, одиниць скорочень і термінів (за необхідності).

Титульний аркуш (пояснювальна записка) є першою сторінкою роботи, який містить:

- найменування закладу вищої освіти, факультету, кафедри, де виконана робота;
- назву роботи;
- прізвище, ім'я, по батькові автора та його статус;
- науковий ступінь, вчене звання, прізвище, ім'я, по батькові наукового керівника;
- місто та рік подання роботи до захисту.

З цього аркуша починається загальна нумерація сторінок роботи, але номер сторінки на ньому не вказується. Приклад оформлення титульної сторінки наведено у *додатку А*.

Зміст подають безпосередньо після титульного аркуша, починаючи з нової сторінки. У змісті послідовно зазначають вступ; найменування всіх розділів, підрозділів і пунктів (якщо вони мають заголовки); висновки до розділів; загальні висновки; декларацію використання генеративного ШІ (GAIDeT); список використаних джерел; додатки із зазначенням номерів сторінок, з яких починається відповідний структурний елемент. Зразки змісту наведено у *додатках Б.1, Б.2*.

- **Структура змісту традиційної кваліфікаційної роботи** складається, як правило, з двох розділів. Перший розділ має теоретико-аналітичний характер і передбачає аналіз та узагальнення наукових підходів, нормативно-правового контексту та сучасного стану досліджуваної проблеми. Другий розділ має емпірично-прикладний характер і містить опис методології та організації дослідження, аналіз та інтерпретацію отриманих результатів, а також практичні рекомендації та/або інші практикоорієнтовані результати відповідно до мети і завдань роботи.

Конкретні назви та кількість підрозділів визначаються специфікою теми та логікою дослідження.

- **Структура змісту кваліфікаційного проєкту (грантово-проєктної заявки)** складається, як правило, з двох розділів. Перший розділ має аналітичний характер та містить обґрунтування проблеми і потреб цільової групи, аналіз наукових підходів, нормативно-правового контексту та наявних практик її розв'язання, а також обґрунтування запропонованого проєктного рішення. Другий розділ містить грантово-проєктну заявку, структура якої визначається вимогами обраного грантового конкурсу. Незалежно від структури заявки у кваліфікаційному проєкті мають бути представлені основні складові, визначені цими Методичними рекомендаціями. Результат розгляду грантово-проєктної заявки грантодавцем не визначає структуру кваліфікаційного проєкту.

Перелік умовних позначень складають за умови повторення таких позначень, як символи, аббревіатури, скорочення, що не є загально-прийнятими, більше трьох разів у тексті. Цей перелік розміщують безпосередньо після змісту, починаючи з нової сторінки. Інакше – розшифровку цих елементів наводять у тексті там, де вперше згадують. У випадку, коли у роботі використовується специфічна термінологія чи вживаються маловідомі скорочення, нові символи, позначення і таке інше, то їхній перелік може бути поданий у вигляді окремого списку, що розміщують перед вступом. Перелік друкують двома колонками, у них зліва за абеткою наводять скорочення, справа – детальне тлумачення.

Вступ розташовують після переліку скорочень, умовних позначень, термінів (якщо він є), починаючи з нової сторінки. У вступі обґрунтовують актуальність обраної проблеми, визначають спрямованість кваліфікаційної роботи (проєкту), її мету і завдання, методологічні засади та подають загальну характеристику роботи.

Зміст вступу визначається форматом кваліфікаційної роботи.

Вступ до традиційної кваліфікаційної (магістерської) роботи містить: актуальність теми; мету і завдання дослідження; об'єкт і предмет дослідження; гіпотезу дослідження (за необхідності відповідно до дизайну дослідження); методи дослідження; практичне значення отриманих результатів; відомості про апробацію результатів; структуру та обсяг кваліфікаційної роботи.

Вступ до кваліфікаційного проєкту (грантово-проєктної заявки) містить: актуальність проблеми, на розв'язання якої спрямований проєкт; обґрунтування її соціальної та практичної значущості; характеристику проблеми та цільової групи; мету і завдання проєкту; методи та підходи, використані для аналітичного обґрунтування і розроблення грантово-проєктної заявки; практичне значення проєкту; відомості про апробацію; структуру кваліфікаційного проєкту.

Актуальність дослідження / проєкту передбачає обґрунтування важливості обраної проблеми з урахуванням сучасного стану її наукового осмислення та практики соціальної роботи і консультування. Актуальність має

показувати, чому дослідження або розроблення відповідного проєктного рішення є необхідним, які суперечності, проблеми, незадоволені потреби або недостатньо досліджені аспекти зумовлюють доцільність роботи.

Для традиційної кваліфікаційної роботи актуальність передбачає критичний аналіз сучасного стану досліджуваної проблеми та наявних підходів до її розв'язання. Для грантово-проєктної заявки особлива увага приділяється доказовому обґрунтуванню проблеми та потреб цільової групи, на задоволення яких спрямований проєкт.

Мета визначає очікуваний кінцевий результат кваліфікаційної роботи (проєкту) та має безпосередньо впливати з визначеної проблеми.

Мета традиційної кваліфікаційної роботи може передбачати: дослідження особливостей певного соціального явища або процесу; визначення чинників, умов чи закономірностей; оцінювання потреб, стану, ефективності практик, програм або послуг; обґрунтування підходів до розв'язання проблеми; розроблення практичних рекомендацій, моделі, програми, алгоритму або іншого практикоорієнтованого результату.

Мета кваліфікаційного проєкту визначає очікувану зміну або результат, на досягнення якого спрямована грантово-проєктна заявка, та має відповідати проблемі й потребам визначеної цільової групи.

Завдання конкретизують мету та визначають послідовність її досягнення. Як правило, формують 3–5 взаємопов'язаних завдань, кожне з яких має відображатися у змісті роботи та отриманих результатах.

Завдання традиційної кваліфікаційної роботи можуть передбачати:

- здійснення теоретичного аналізу та уточнення сутності основних понять і підходів до досліджуваної проблеми;
- аналіз нормативно-правового контексту, сучасного стану та практик розв'язання досліджуваної проблеми;
- проведення емпіричного дослідження, спрямованого на вивчення визначених характеристик, потреб, чинників, умов, процесів або результатів;
- аналіз та інтерпретацію отриманих емпіричних даних;
- розроблення та обґрунтування практичних рекомендацій та/або інших практикоорієнтованих результатів.

Завдання кваліфікаційного проєкту можуть передбачати:

- проаналізувати проблему та потреби цільової групи;
- проаналізувати наукові підходи, нормативно-правовий контекст та наявні практики розв'язання проблеми;
- обґрунтувати проєктне рішення відповідно до визначеної проблеми та потреб цільової групи;
- розробити грантово-проєктну заявку відповідно до вимог обраного грантового конкурсу;
- визначити очікувані результати, механізми моніторингу й оцінювання, ризики та сталість результатів проєкту.

Завдання повинні бути логічно взаємопов'язаними, співмірними за рівнем узагальнення та безпосередньо відповідати меті й структурі кваліфікаційної роботи (проєкту).

Для традиційної кваліфікаційної роботи

Об'єкт дослідження – процес або явище у сфері соціальної роботи та консультування, що породжує проблемну ситуацію та обране для дослідження.

Предмет дослідження – конкретний аспект, властивість, взаємозв'язок, умова, механізм або особливість об'єкта, що безпосередньо досліджується у кваліфікаційній роботі. Предмет є вужчим за об'єкт та визначає межі конкретного дослідження.

Наприклад, **об'єктом** може бути процес соціальної адаптації внутрішньо переміщених осіб у приймаючих громадах, а **предметом** – чинники та умови, що сприяють їхній соціальній адаптації у приймаючій громаді.

Гіпотеза дослідження – науково обґрунтоване припущення щодо можливих зв'язків, відмінностей, чинників, умов або закономірностей досліджуваного явища, яке може бути перевірене за допомогою обраних методів.

Формулювання гіпотези є обов'язковим лише для тих досліджень, дизайн яких передбачає її емпіричну перевірку. Для описових, розвідувальних, якісних, оцінювальних та інших досліджень, у яких відповідно до методології формулювання гіпотези не є необхідним, можуть визначатися дослідницькі питання.

Методи

Методи дослідження / розроблення проєкту визначаються відповідно до мети, завдань, предмета, дизайну та специфіки кваліфікаційної роботи (проєкту). Їх вибір має бути обґрунтованим, а у вступі необхідно не лише перелічити використані методи, а й коротко зазначити, для розв'язання яких завдань вони застосовувалися.

У традиційній кваліфікаційній роботі можуть застосовуватися теоретичні, емпіричні, кількісні, якісні та змішані методи дослідження, а також методи статистичного аналізу відповідно до дизайну дослідження.

У кваліфікаційному проєкті зазначають методи, використані для аналізу проблеми та потреб цільової групи, опрацювання наукових, нормативно-правових, статистичних та аналітичних даних, аналізу стейкхолдерів, обґрунтування проєктного рішення, планування заходів, моніторингу та оцінювання результатів.

Практичне значення та апробація

Практичне значення полягає у визначенні можливостей використання отриманих результатів у практиці соціальної роботи та консультування. Для традиційної кваліфікаційної роботи зазначають можливості застосування отриманих результатів, висновків, рекомендацій та/або розроблених практикоорієнтованих матеріалів. Для кваліфікаційного проєкту визначають практичну цінність розробленої грантово-проєктної заявки, можливості її реалізації та очікуваний соціальний ефект.

Апробація результатів містить відомості про форми представлення, обговорення та/або практичного використання результатів кваліфікаційної роботи (проєкту) відповідно до вимог цих Методичних рекомендацій.

Структура та обсяг роботи

Наприкінці вступу наводять відомості про **структуру та обсяг кваліфікаційної роботи (проєкту)**: зазначають основні структурні елементи, загальний обсяг роботи, обсяг основного тексту, кількість таблиць і рисунків, кількість найменувань у списку використаних джерел та кількість додатків.

Наприклад:

Структура та обсяг роботи. Кваліфікаційна робота складається зі вступу, двох розділів, висновків до розділів, загальних висновків, декларації використання генеративного ШІ (GAIDeT), списку використаних джерел та додатків. Загальний обсяг роботи становить ____ сторінок, із них ____ сторінок основного тексту. Робота містить ____ таблиць, ____ рисунків, список використаних джерел із ____ найменувань та ____ додатків.

Для проєкту відповідно:

Структура та обсяг роботи. Кваліфікаційний проєкт складається зі вступу, аналітичного обґрунтування грантово-проєктної заявки, грантово-проєктної заявки, висновків до розділів, загальних висновків, декларації використання генеративного ШІ (GAIDeT), списку використаних джерел та додатків. Загальний обсяг роботи становить ____ сторінок, із них ____ сторінок основного тексту. Робота містить ____ таблиць, ____ рисунків, список використаних джерел із ____ найменувань та ____ додатків.

Основна частина

Суть роботи викладають, поділяючи матеріал на розділи та підрозділи відповідно до логіки дослідження або розроблення грантово-проєктної заявки. Кожний розділ починається з нової сторінки. Зміст розділів основної частини повинен відповідати темі кваліфікаційної роботи (проєкту), поставленій меті та завданням і забезпечувати їх послідовне розкриття.

У розділах основної частини традиційної кваліфікаційної роботи подається (рис. 1):

- аналіз вітчизняної та зарубіжної наукової літератури за темою, характеристика базових понять і теоретичних підходів, аналіз нормативно-правового контексту та сучасного стану досліджуваної проблеми;
- обґрунтування методології та методів дослідження;
- опис організації та проведення власного емпіричного дослідження;
- аналіз, інтерпретація та узагальнення отриманих результатів;
- практичні рекомендації та/або інші практикоорієнтовані результати відповідно до мети і завдань дослідження.

Основна частина традиційної кваліфікаційної роботи, як правило, складається з двох розділів, кожен із яких може містити від 2 до 4 підрозділів. Конкретна кількість і назви підрозділів визначаються специфікою теми, метою, завданнями та логікою дослідження. Кожний підрозділ повинен бути змістовно завершеним і логічно пов'язаним з іншими структурними частинами роботи. Матеріали, які доповнюють результати дослідження, але є значними за обсягом, доцільно розміщувати у додатках.

У першому розділі (теоретико-аналітичному) подається критичний аналіз вітчизняних та зарубіжних наукових джерел за темою дослідження, розкриваються базові поняття, теоретичні підходи та концепції, аналізується нормативно-правовий контекст, сучасний стан досліджуваної проблеми та наявні практики її розв'язання. За результатами аналізу визначаються недостатньо досліджені аспекти проблеми та обґрунтовується логіка власного дослідження.

У другому розділі (емпірично-прикладному) обґрунтовуються методологія, дизайн та організація власного дослідження, характеризуються його учасники/вибірка, методи та інструментарій, процедура збору й аналізу даних з урахуванням етичних вимог. Подаються результати кількісного та/або якісного аналізу емпіричних даних, здійснюється їх інтерпретація та узагальнення. На основі отриманих результатів формулюються практичні рекомендації та/або розробляються інші практикоорієнтовані результати відповідно до теми, мети і завдань дослідження.

Кваліфікаційна робота має демонструвати самостійність здобувача у постановці та дослідженні проблеми, критичному опрацюванні джерел, обґрунтуванні методології, аналізі та інтерпретації даних, формулюванні висновків і практичних рекомендацій. Оригінальність роботи може виявлятися в отриманих емпіричних результатах, авторських узагальненнях, уточненні наукових положень, застосуванні відомих підходів до нового контексту, а також у розробленні обґрунтованих практичних рекомендацій, моделей, програм, алгоритмів або інших практикоорієнтованих рішень.

Наукова інформація має викладатися послідовно, аргументовано та в обсязі, необхідному для розуміння логіки, методології та результатів дослідження. Висновки й рекомендації повинні безпосередньо впливати з отриманих результатів, відповідати поставленим завданням та не виходити за межі даних, отриманих у дослідженні.

Рис. 1. Орієнтовна загальна структура змісту традиційної кваліфікаційної (магістерської) роботи

У розділах основної частини кваліфікаційного проєкту (грантово-проєктна заявка) подається (рис.2):

- Основна частина кваліфікаційного проєкту, як правило, складається з двох розділів: аналітичного обґрунтування грантово-проєктної заявки та безпосередньо грантово-проєктної заявки, оформленої відповідно до структури і вимог обраного грантового конкурсу.

У першому розділі (аналітичне обґрунтування грантово-проєктної заявки) подається:

- аналіз проблеми, на розв’язання якої спрямований проєкт, та обґрунтування її соціальної, наукової та/або практичної значущості;
- аналіз потреб, особливостей та контексту цільової групи;
- критичний аналіз наукових джерел, теоретичних підходів і концепцій, релевантних тематиці проєкту;
- аналіз нормативно-правового контексту, наявних програм, послуг, проєктів та практик розв’язання визначеної проблеми;
- обґрунтування запропонованого проєктного рішення, його доцільності та відповідності виявленим потребам.

Аналітичне обґрунтування має демонструвати, що запропонована грантово-проєктна заявка ґрунтується на актуальних даних, результатах наукових досліджень, потребах цільової групи та аналізі наявних практик, а запропоноване рішення є логічним і обґрунтованим способом реагування на визначену проблему.

У другому розділі подається грантово-проєктна заявка, структура та послідовність викладу якої визначаються вимогами обраного грантового конкурсу.

Залежно від вимог конкретного грантодавця грантово-проєктна заявка має містити такі основні елементи:

- опис проблеми та її актуальності;
- мету і завдання проєкту;
- характеристику цільової групи;
- методи та підходи;
- основні заходи, етапи реалізації та часові рамки;
- очікувані результати;
- партнерів, стейкхолдерів та механізми взаємодії;
- ресурсне забезпечення та бюджет;
- план моніторингу та оцінювання результатів;
- ризики та способи їх мінімізації;
- механізми забезпечення сталості результатів;
- інші складові, передбачені вимогами конкретного грантового конкурсу.

Якщо форма конкретного грантового конкурсу передбачає іншу структуру, назви або послідовність зазначених елементів, грантово-проєктна заявка оформлюється відповідно до вимог цього конкурсу за умови забезпечення цілісності та обґрунтованості кваліфікаційного проєкту.

У висновках до другого розділу узагальнюються ключові характеристики розробленої грантово-проєктної заявки, її практична значущість, реалістичність реалізації, очікувані результати та соціальний ефект, а також можливості апробації, впровадження і забезпечення сталості результатів.

Результат розгляду грантово-проектної заявки грантодавцем не визначає структуру кваліфікаційного проекту та не впливає на вимоги до його академічного змісту.

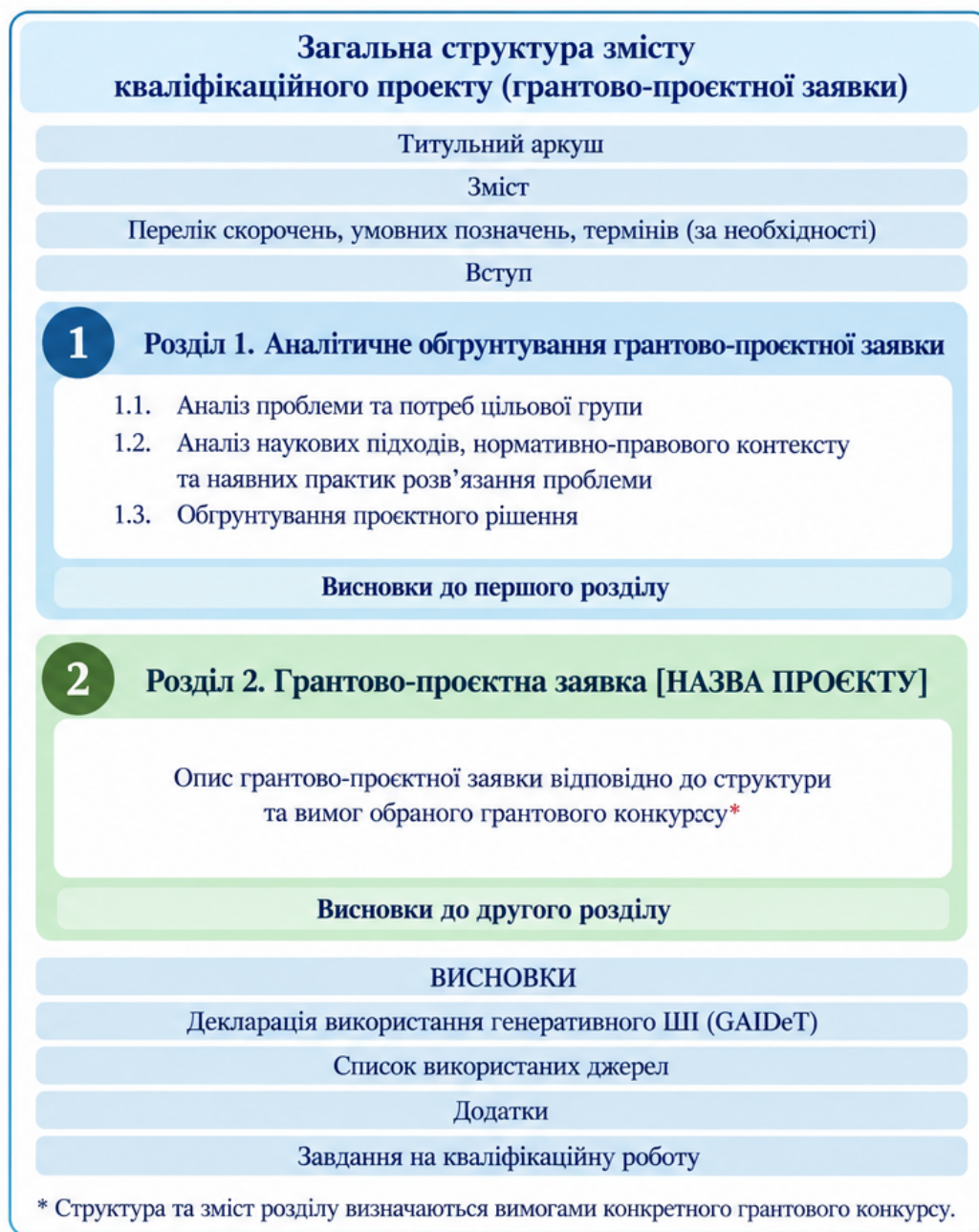

Рис. 2. Загальна структура змісту кваліфікаційного проекту (грантово-проектної заявки)

Висновки

У кваліфікаційній роботі (традиційній) та кваліфікаційному проєкті (грантово-проєктній заявці) формують висновки до кожного розділу та загальні висновки.

У традиційній кваліфікаційній (магістерській) роботі подають висновки до першого і другого розділів та загальні висновки.

У кваліфікаційному проєкті (грантово-проєктній заявці) подають висновки до першого розділу «Аналітичне обґрунтування грантово-проєктної заявки», висновки до другого розділу «Грантово-проєктна заявка [назва проєкту]» та загальні висновки.

Висновки до розділу – це стислий виклад основних результатів, отриманих у межах відповідного розділу. Вони мають узагальнювати викладений матеріал, відображати результати виконання відповідних завдань кваліфікаційної роботи (проєкту) та не містити нової інформації, яка не була представлена й обґрунтована в тексті розділу.

Висновки до розділів подають безпосередньо після завершення відповідного розділу під окремими заголовками «Висновки до першого розділу», «Висновки до другого розділу».

У висновках до першого розділу традиційної кваліфікаційної роботи узагальнюють результати теоретико-аналітичного опрацювання проблеми: основні наукові підходи та поняття, нормативно-правовий контекст, сучасний стан досліджуваної проблеми, наявні практики її розв’язання та аспекти, що потребують подальшого емпіричного дослідження.

У висновках до другого розділу традиційної кваліфікаційної роботи узагальнюють основні результати власного емпіричного дослідження, виявлені тенденції, закономірності, відмінності, взаємозв’язки, проблеми, потреби або інші результати відповідно до дизайну дослідження, а також сформульовані на їх основі практичні рекомендації та/або інші практикоорієнтовані результати.

У висновках до першого розділу кваліфікаційного проєкту узагальнюють результати аналізу проблеми та потреб цільової групи, наукових підходів, нормативно-правового контексту і наявних практик її розв’язання та обґрунтовують доцільність запропонованого проєктного рішення.

У висновках до другого розділу кваліфікаційного проєкту узагальнюють ключові характеристики розробленої грантово-проєктної заявки, її відповідність визначеній проблемі та потребам цільової групи, логічність і взаємоузгодженість мети, завдань, заходів та очікуваних результатів, реалістичність ресурсного забезпечення, механізмів моніторингу й оцінювання, врахування ризиків та можливостей забезпечення сталості результатів.

Загальні висновки є підсумковою частиною кваліфікаційної роботи (проєкту), у якій узагальнюються основні результати виконаної роботи, визначається ступінь досягнення поставленої мети та виконання завдань, розкривається практичне значення отриманих результатів і визначаються перспективи їх подальшого використання.

Загальні висновки формують відповідно до мети та завдань, визначених у вступі. Кожне поставлене завдання має знайти відображення у відповідному підсумковому положенні загальних висновків. Послідовність викладу загальних висновків має відповідати логіці та послідовності завдань кваліфікаційної роботи (проєкту).

Загальні висновки традиційної кваліфікаційної (магістерської) роботи.

У загальних висновках традиційної кваліфікаційної роботи узагальнюють результати проведеного дослідження, визначають ступінь досягнення його мети та виконання поставлених завдань, формують основні теоретичні й емпіричні результати, практичні рекомендації та перспективи подальшого дослідження проблеми.

Основні аспекти, які доцільно відобразити у загальних висновках:

Підсумок виконання завдань дослідження.

- послідовно представити основні результати відповідно до кожного завдання, сформульованого у вступі;
- визначити, наскільки досягнуто поставлену мету дослідження;
- зазначити результати перевірки гіпотези, якщо її формулювання передбачалося дизайном дослідження.

Основні результати дослідження.

- узагальнити основні результати теоретико-аналітичного та емпіричного дослідження;
- представити виявлені тенденції, закономірності, відмінності, взаємозв'язки, проблеми, потреби або інші результати відповідно до предмета і дизайну дослідження;
- сформулювати підсумкові положення, що безпосередньо впливають з отриманих даних.

Практичне значення отриманих результатів.

- визначити можливості використання отриманих результатів у практиці соціальної роботи та консультування;
- охарактеризувати розроблені практичні рекомендації, моделі, програми, алгоритми або інші практикоорієнтовані результати – за наявності.

Рекомендації.

- сформулювати обґрунтовані пропозиції щодо практичного застосування отриманих результатів;
- визначити можливі напрями вдосконалення відповідних практик, послуг, програм або професійних рішень.

Перспективи подальших досліджень.

- визначити аспекти проблеми, які потребують подальшого наукового опрацювання;
- окреслити можливі напрями продовження або поглиблення дослідження.

Загальні висновки кваліфікаційного проєкту (грантово-проєктної заявки)

У загальних висновках кваліфікаційного проєкту узагальнюють результати аналітичного обґрунтування та розроблення грантово-проєктної заявки, визначають ступінь досягнення мети та виконання завдань, відповідність запропонованого проєктного рішення визначеній проблемі та потребам цільової групи, а також його практичну значущість, реалістичність і перспективи реалізації.

Загальні висновки кваліфікаційного проєкту також формулюють відповідно до завдань, визначених у вступі. Кожне завдання має бути відображене у відповідному підсумковому положенні, що характеризує результат його виконання.

Основні аспекти, які доцільно відобразити у загальних висновках:

Підсумок виконання завдань.

- послідовно представити основні результати відповідно до кожного завдання кваліфікаційного проєкту;
- визначити ступінь досягнення поставленої мети та результат розроблення грантово-проєктної заявки.

Обґрунтування проблеми та проєктного рішення.

- узагальнити основні результати аналізу проблеми та потреб цільової групи;
- визначити, наскільки запропоноване проєктне рішення відповідає виявленій проблемі та потребам цільової групи;
- обґрунтувати доцільність запропонованого способу її розв’язання.

Характеристика розробленої грантово-проєктної заявки.

- узагальнити мету, завдання, цільову групу, основні заходи та очікувані результати проєкту;
- оцінити логічну взаємоузгодженість основних складових грантово-проєктної заявки.

Практична та соціальна значущість.

- охарактеризувати очікуваний практичний та/або соціальний ефект від реалізації проєкту;
- визначити потенційну цінність проєкту для цільової групи, практики соціальної роботи та консультування, установ, організацій і громад відповідно до його спрямованості.

Реалістичність реалізації.

- узагальнити ресурсне забезпечення проєкту, основні ризики та способи їх мінімізації;
- оцінити реалістичність досягнення очікуваних результатів та можливості забезпечення їх сталості.

Перспективи реалізації та розвитку проєкту.

- визначити можливості подання та/або подальшого просування грантово-проєктної заявки, залучення партнерів і ресурсів;

– окреслити перспективи практичної реалізації, масштабування або подальшого розвитку проєкту.

Заключний висновок.

– сформулювати стислий підсумок виконаної роботи, значущості розробленої грантово-проєктної заявки та її очікуваного внеску у розв’язання визначеної соціальної проблеми.

Важливо! У загальних висновках не допускається механічне повторення змісту розділів, наведення нових даних, фактів, результатів або положень, які не були представлені та обґрунтовані в основній частині кваліфікаційної роботи (проєкту). Висновки мають бути конкретними, аргументованими та безпосередньо впливати з отриманих результатів.

Загальні висновки розташовують безпосередньо після основної частини кваліфікаційної роботи (проєкту), починаючи з нової сторінки. Текст загальних висновків може бути поданий суцільним текстом або структурований за пунктами **відповідно до послідовності завдань, сформульованих у вступі.**

Декларація використання ГШІ (GAIDeT)

Суттєве використання генеративного штучного інтелекту підлягає обов’язковому розкриттю у кваліфікаційній роботі відповідно до Політики використання штучного інтелекту в освітньому процесі Бердянського державного педагогічного університету та таксономії GAIDeT. Розкриття здійснюється шляхом подання відповідної декларації у тексті роботи. Недеклароване суттєве використання ШІ розглядається як порушення академічної доброчесності згідно з університетськими політиками.

Місце розміщення: окремий розділ «Декларація використання генеративного ШІ (GAIDeT)» подається перед розділом «Список використаних джерел».

Що саме декларуємо

1. Інструмент(и) і версія(ї) ШІ та дати використання (напр., ChatGPT-5, Claude, Gemini; дата/дати).
2. Делеговані завдання, які були передані ШІ за таксономією GAIDeT (переклад, стилістичне редагування, резюмування, підготовка коду тощо) і рівень людського нагляду.
3. Відповідальність автора(ів) за зміст і результати; ШІ не є і не може бути автором/співавтором.
4. Дотримання етики та безпеки даних: заборона передавати персональні/чутливі дані у неконтрольовані сервіси; обов’язкова критична перевірка виходів ШІ.

Як згенерувати декларацію (коротка інструкція)

1. Перейдіть до GAIDeT Declaration Generator:
UA: <https://panbibliotekar.github.io/gaidet-declaration/index-uk.html>
EN: <https://panbibliotekar.github.io/gaidet-declaration/>

2. Вкажіть ПІБ автора(ів).
3. Оберіть інструмент(и) ГШІ, зазначте версію(і) та дати використання.
4. Позначте делеговані завдання зі списку таксономії GAIDeT; за потреби додайте короткий коментар.
5. Натисніть «Згенерувати» і вставте сформований текст у розділ декларації своєї роботи (або на останній слайд презентації під час захисту).

Примітка. Зразок тексту декларації (шаблон), який вставляється у текст кваліфікаційної роботи, наведено у *Додатку Г*. Якщо ви використовуєте цей інструмент або таксономію у своєму дослідженні, будь ласка, цитуйте джерело у списку використаних джерел Вашої курсової/кваліфікаційної роботи:

1. Suchikova, Y., Tsybuliak, N., & Teixeira da Silva, J. A. & Nazarovets, S. (2025). GAIDeT (Generative AI Delegation Taxonomy): A taxonomy for humans to delegate tasks to generative artificial intelligence in scientific research and publishing. Accountability in Research, in press. <https://doi.org/10.1080/08989621.2025.2544331>

Список використаних джерел

Список використаних джерел є обов'язковою структурною частиною кваліфікаційної роботи (проєкту) та розташовується після загальних висновків, починаючи з нової сторінки. Не рекомендується використовувати інші назви цієї структурної частини («Література», «Бібліографія» тощо).

До списку використаних джерел включають лише ті джерела, які були фактично використані під час підготовки кваліфікаційної роботи (проєкту) та на які є відповідні посилання в тексті. Відомості про джерела подаються з повним бібліографічним описом.

Посилання на використані джерела в тексті кваліфікаційної роботи (проєкту) наводять у квадратних дужках із зазначенням порядкового номера джерела у списку та, за необхідності, сторінки, наприклад: [1, с. 35]. Усі запозичені ідеї, положення, твердження, результати досліджень, статистичні дані, таблиці, рисунки та інша інформація, яка не є результатом власної роботи здобувача, мають супроводжуватися належним посиланням на першоджерело. Вимога щодо обов'язкового посилання на джерело при використанні чужих ідей, розробок, тверджень та відомостей є складовою академічної доброчесності.

Список використаних джерел подають в алфавітному порядку. Бібліографічний опис джерел оформлюють відповідно до вимог ДСТУ 8302:2015 «Інформація та документація. Бібліографічне посилання. Загальні положення та правила складання» (*додаток Г*).

Для оформлення бібліографічних посилань і списку використаних джерел може використовуватися сервіс [Grafati](https://grafati.com/). Використання автоматизованого сервісу не звільняє здобувача від необхідності перевірити правильність і повноту сформованого бібліографічного опису та його відповідність вимогам ДСТУ 8302:2015.

Кількість та якість використаних джерел. Список використаних джерел традиційної кваліфікаційної (магістерської) роботи має містити не менше

40 джерел, а кваліфікаційного проєкту (грантово-проєктної заявки) – не менше 30 джерел. Кількість джерел може бути більшою залежно від тематики, мети, завдань та специфіки кваліфікаційної роботи (проєкту).

Джерельна база має бути актуальною, релевантною темі та достатньою для її теоретичного, методологічного й практичного обґрунтування. До списку можуть включатися наукові публікації, нормативно-правові акти, офіційні статистичні дані, аналітичні та методичні матеріали, звіти, міжнародні документи та інші достовірні джерела відповідно до тематики роботи.

У кваліфікаційному проєкті (грантово-проєктній заявці) до джерельної бази також можуть включатися документи грантодавця, умови та документація відповідного грантового конкурсу, програмні документи, звіти, результати оцінювання потреб та інші матеріали, використані для аналітичного обґрунтування і розроблення грантово-проєктної заявки.

Перевагу слід надавати сучасним науковим і професійним джерелам, насамперед опублікованим протягом останніх п'яти років, а також актуальним нормативно-правовим, статистичним та аналітичним матеріалам. Використання більш ранніх джерел допускається, якщо вони мають фундаментальне значення для досліджуваної проблеми, містять першоджерельні положення або зберігають наукову чи практичну актуальність.

Доцільним є використання сучасних зарубіжних іншомовних наукових джерел, зокрема публікацій, представлених у міжнародних наукометричних базах та інших авторитетних академічних ресурсах. Це також безпосередньо узгоджується з ПР-3 ОПП, який передбачає застосування іноземних джерел під час виконання науково-дослідних і прикладних завдань.

Використання джерел інформації держави-агресора

У зв'язку зі збройною агресією Російської Федерації проти України та відповідно до рекомендацій Міністерства освіти і науки України, викладених у листі від 25.10.2024 № 1/19894-24 «Про використання джерел інформації, створених на території держави-агресора», під час підготовки кваліфікаційних робіт (проєктів) не допускається використання та цитування джерел інформації держави-агресора, зокрема наукових і навчальних видань, опублікованих на території Російської Федерації, матеріалів російських наукових та освітніх установ, а також джерел, що містять пропагандистські наративи, ідеологічно зумовлений або необ'єктивний виклад інформації. Особливої уваги потребують джерела, опубліковані після початку збройної агресії Російської Федерації проти України у лютому 2014 року. МОН прямо пов'язує таке обмеження з протидією інформаційним загрозам і ворожій пропаганді.

Як виняток, використання та цитування окремого джерела інформації держави-агресора може допускатися лише у вмотивованих випадках, якщо:

– джерело є безпосереднім об'єктом критичного наукового аналізу, порівняння або інтерпретації;

– його використання необхідне для дослідження та критичного спростування пропагандистських, дезінформаційних чи інших ворожих наративів;

– звернення до такого джерела об’єктивно зумовлене предметом дослідження та не може бути замінене релевантним українським або іншим зарубіжним джерелом.

У таких випадках використання джерела має бути науково обґрунтованим, мінімально необхідним і погодженим з науковим керівником, а характер та мета його використання мають бути зрозумілими з контексту кваліфікаційної роботи (проєкту).

Наявність перекладу, передруку або розміщення матеріалу на іншому інформаційному ресурсі сама по собі не змінює походження першоджерела. За наявності можливості використання первинного українського, міжнародного або іншого авторитетного джерела слід посилатися безпосередньо на нього, а не на його відтворення у джерелах держави-агресора.

Додатки

Додатки є обов’язковою структурною частиною кваліфікаційної роботи (проєкту) та розміщуються після списку використаних джерел. Додатки використовують для розміщення допоміжних матеріалів, необхідних для повноти сприйняття та підтвердження результатів кваліфікаційної роботи (проєкту), включення яких до основної частини може перевантажувати текст або порушувати логічну послідовність його викладу.

У додатках розміщують матеріали, які:

- доповнюють або підтверджують положення, результати та висновки, наведені в основній частині кваліфікаційної роботи (проєкту);
- є необхідними для розуміння методики, процедури, результатів дослідження або змісту розробленої грантово-проєктної заявки, але через значний обсяг недоцільні для розміщення в основній частині;
- мають допоміжний, довідковий, ілюстративний, методичний або документальний характер;
- є важливими для підтвердження апробації та/або практичного використання результатів кваліфікаційної роботи (проєкту).

У додатки традиційної кваліфікаційної (магістерської) роботи, за необхідності, можуть включатися:

- інструментарій емпіричного дослідження: анкети, опитувальники, гайди інтерв’ю та фокус-груп, форми спостереження, протоколи, шкали та інші використані або розроблені інструменти;
- інформаційні матеріали для учасників дослідження, форми інформованої згоди та інші документи, пов’язані з дотриманням етичних вимог дослідження, якщо їх включення не створює ризиків розкриття персональних або конфіденційних даних;

- розширені таблиці кількісних і якісних даних, додаткові результати статистичного аналізу, матриці, схеми та інші матеріали, які доповнюють представлені в основному тексті результати;
- приклади матеріалів якісного дослідження, фрагменти кодових книг, категоріальні матриці та інші матеріали аналізу даних із дотриманням вимог конфіденційності та захисту персональних даних;
- розроблені автором програми, моделі, алгоритми, методичні рекомендації, інформаційні матеріали, інструменти оцінювання та інші практикоорієнтовані результати кваліфікаційної роботи;
- додаткові таблиці, рисунки, схеми, діаграми та інші ілюстративні матеріали;
- документи, що підтверджують апробацію та/або практичне використання результатів дослідження, – за наявності;
- інші допоміжні матеріали, необхідні для повноти представлення проведеного дослідження.

У додатки кваліфікаційного проєкту (грантово-проєктної заявки), за необхідності, можуть включатися:

- повна форма грантово-проєктної заявки або окремі її складові, якщо відповідно до структури кваліфікаційного проєкту вони не представлені повністю в основній частині;
- офіційні форми, шаблони, вимоги та інші документи обраного грантового конкурсу, необхідні для розуміння структури та змісту розробленої заявки;
- деталізований план реалізації проєкту, календарний план, логіко-структурна матриця, теорія змін, план моніторингу та оцінювання, матриця ризиків, план сталості та інші проєктні документи – відповідно до вимог конкретного грантового конкурсу;
- деталізований бюджет проєкту та обґрунтування витрат, якщо вони не наведені повністю в основній частині; інструменти оцінювання потреб цільової групи, збору вихідних даних, моніторингу та оцінювання результатів проєкту;
- документи або матеріали, що підтверджують взаємодію з партнерами та стейкхолдерами, – за наявності та за умови дотримання вимог щодо конфіденційності та захисту персональних даних;
- підтвердження офіційного подання грантово-проєктної заявки на конкурс – у разі її подання;
- результати експертного оцінювання грантово-проєктної заявки, повідомлення про результати конкурсу або інші матеріали зворотного зв'язку від грантодавця – за наявності;
- грантова угода або інший документ, що підтверджує рішення про фінансування проєкту, – у разі отримання фінансування;
- документи, що підтверджують інші форми апробації кваліфікаційного проєкту, – за наявності;

- інші матеріали, необхідні для повноти представлення та обґрунтування грантово-проектної заявки.

До додатків не включають матеріали, які не пов'язані зі змістом кваліфікаційної роботи (проєкту), а також джерела, які не були використані та на які немає посилань у тексті роботи. Усі використані джерела мають бути включені до списку використаних джерел.

Додатки розміщують у порядку появи посилань на них у тексті кваліфікаційної роботи (проєкту). На кожний додаток має бути посилання в основному тексті роботи.

Кожний додаток починають з нової сторінки. Він повинен мати заголовок, надрукований угорі малими літерами з першої великої симетрично відносно тексту сторінки. Над заголовком посередині рядка друкують слово «Додаток» і велику літеру, якою позначають відповідний додаток.

Додатки позначають послідовно великими літерами української абетки, наприклад: Додаток А, Додаток Б, Додаток В тощо. У разі поділу додатка на структурні частини їх нумерують у межах відповідного додатка, наприклад: А.1, А.2; Б.1, Б.2 тощо.

Таблиці, рисунки, формули та інші об'єкти, розміщені в додатках, за необхідності нумерують у межах кожного додатка із зазначенням його літери, наприклад: таблиця А.1, рисунок Б.2.

Матеріали додатків мають відповідати вимогам академічної доброчесності, професійної етики, конфіденційності та захисту персональних даних. Не допускається включення до додатків персональних даних учасників дослідження, неанонімізованих первинних матеріалів або іншої інформації обмеженого доступу, якщо її оприлюднення може дозволити ідентифікувати учасників або завдати їм шкоди.

ВИМОГИ ДО ТЕХНІЧНОГО ОФОРМЛЕННЯ КВАЛІФІКАЦІЙНОЇ РОБОТИ (ПРОЄКТУ)

Наукову роботу здобувачі вищої освіти виконують самостійно, дотримуючись рекомендованої структури та вимог до технічного оформлення.

Кожну структурну частину роботи починають з нової сторінки. Заголовки структурних частин роботи “ЗМІСТ”, “ВСТУП”, “РОЗДІЛ”, “ВИСНОВКИ”, “СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ”, “ДОДАТКИ” друкуються великими літерами симетрично до тексту.

Заголовки підрозділів друкуються маленькими літерами (крім першої великої) з абзацного відступу. Після назви заголовка крапка не ставиться. Якщо заголовок складається з двох або більше речень, їх розділяють крапкою. Після заголовка (за винятком заголовка пункту) та текстом пропускають один рядок. Кожну структурну частину роботи слід починати з нової сторінки (зміст, вступ, розділи, висновки, список використаних джерел, додатки).

Сторінки, розділи, параграфи, пункти, рисунки, таблиці нумеруються арабськими цифрами без знака №. Першою сторінкою роботи є титульний аркуш, який включають до загальної нумерації сторінок. На титульному аркуші номер сторінки не ставиться. Нумерацію починають зі сторінки “ВСТУП”, на наступних сторінках номер проставляють у правому верхньому куті сторінки без крапки у кінці.

Зміст, перелік умовних позначень, перші сторінки вступу, висновків, списку використаних джерел і літератури, розділів не нумерують, але включають у загальну нумерацію. Номер розділу ставиться після слова “РОЗДІЛ”, після номера крапка не ставиться, потім з нового рядка друкується заголовок розділу.

Підрозділи нумерують у межах кожного розділу. Після номера підрозділу (параграфа) ставиться крапка, наприклад: “2.3.” (третій підрозділ другого розділу). Потім у тому ж рядку записують заголовок підрозділу (параграфа).

Кваліфікаційна робота (проект) набирається на комп’ютері через 1,5 інтервали (29-30 рядків на сторінці) і друкується з одного боку аркуша білого паперу формату А4 (210x297 мм). Мінімальна висота шрифту 1,8 мм. Можна також використовувати для таблиць та ілюстрацій папір формату А3. Обсяг традиційної кваліфікаційної роботи – від 45 сторінок до 60 сторінок. Кваліфікаційний проект (грантово-проектна заявка або їх сукупність) не нормується чітким обсягом, оскільки її зміст та основного тексту залежить від вимог грантодавця. Обсяг може мати відхилення в межах не більше + 30%. В облікований обсяг роботи не включається список використаних джерел та додатки.

Друкуючи роботу, необхідно залишати поля: ліве – не менше 25 мм, праве – не менше 10 мм, верхнє і нижнє – не менше 20 мм. Оптимально залишати поля: ліве – 3 см, праве – 1,5 см, верхнє і нижнє - 2 см (див. додаток В). Шрифт друку повинен бути чітким, щільність тексту роботи повинна бути однаковою. Стандарт комп’ютерного шрифту: Times New Roman, розмір шрифту 14.

Ілюстративні матеріали повинні відповідати формату А4, їх включають до загальної нумерації сторінок роботи, якщо вони розміщуються по тексту роботи, або розміщують, як звичайно, у додатках.

Окремі слова, формули, знаки, які вписуються у друкований текст, мають бути чорного кольору; щільність вписаного тексту має максимально наближатися до щільності основного тексту роботи.

Прізвища, назви установ, організацій та інші власні назви у науковій роботі наводяться мовою оригіналу. Скорочення слів і словосполучень вживаються відповідно до стандартів з бібліотечної та видавничої справи.

Ілюстрації (креслення, рисунки, графіки, схеми, діаграми, фотознімки) і таблиці необхідно подавати в роботі безпосередньо після тексту, де вони згадані вперше, або на наступній сторінці. Ілюстрації і таблиці, які розміщені на окремих сторінках роботи, включають до загальної нумерації сторінок. Таблицю, малюнок розміри яких більше формату А4, враховуються як одна сторінка і розміщується у відповідних місцях після згадування в тексті або у додатках.

На всі ілюстрації мають бути посилання у роботі. Якщо ілюстрації створені не автором роботи, необхідно при поданні їх у роботі дотримуватися вимог чинного законодавства про авторські права.

У роботах необхідно обов'язково подавати посилання на джерела та літературу, використану при написанні роботи. Такі посилання дають змогу відшукати документи і перевірити достовірність відомостей про цитування документа, дають необхідну інформацію щодо нього. Якщо використовують відомості, матеріали з монографій, оглядових статей, інших джерел з великою кількістю сторінок, тоді в посиланні необхідно точно вказати номери сторінок з джерела, на яке дано посилання в роботі.

Посилання в тексті записуються у квадратних дужках [7,23,45,87] або використовуються посторінкові виноски, у яких вказуються вихідні дані видання, на яке посилається автор. Посилаються на джерело та сторінку (крім газетних статей і випадків, коли посилаються на джерело загалом).

Наприклад:

1. Дослідник М. Фірсов розширює розуміння суті соціальної роботи, включаючи в неї як допомогу, розвиток власних ресурсів, в системі соціокультурних і психосоціальних взаємодій і відносин різних суб'єктів [17].

2. Методи соціальної роботи – „це сукупність технологій, дослідницьких і терапевтичних процедур, способів діяльності, за допомогою яких здійснюється соціальна робота” [9, с. 78].

3. Окрім того, на думку П. Павленок та В. Курбатова [7, с.78;14, с.120], методи соціальної роботи включаються у більш загальні поняття — «соціальні технології».

Цифри в [...] відповідають порядковому номеру джерела у списку використаних джерел літератури.

Порядок оформлення ілюстративного матеріалу і таблиць

Під час захисту кваліфікаційної роботи (проєкту) здобувач вищої освіти може використовувати ілюстративний матеріал у вигляді мультимедійної презентації (таблиці, схеми, графіки, діаграми).

Ілюстративний матеріал повинен мати назву, яка записується після номера ілюстрації, за потреби його доповнюють пояснювальними даними (текст під рисунком). У текстовій частині роботи таблиці та ілюстрації розміщують відразу після посилання на них або на наступній сторінці. Їх позначають словом „Рис.” і нумерують послідовно у межах розділу (це не стосується ілюстрацій, поданих у додатках). Номер рисунка складається з номера розділу та порядкового номера (у межах розділу). Наприклад: Рис.1.3 (тобто третій рисунок першого розділу)

Цифровий матеріал часто подається у таблицях, в яких інформація групується в рядки і графи, відокремлені одна від одної вертикальними та горизонтальними лініями. Як правило, таблиця складається з таких елементів: порядкового номера і тематичного заголовка, боковика, заголовків вертикальних граф, горизонтальних рядків і вертикальних граф.

Кожна таблиця повинна мати назву, яку розміщують зверху і друкують симетрично до тексту. Таблиці нумерують послідовно (за винятком таблиць, поданих у додатках) у межах розділу.

Заголовки колонок записують з великої літери, підзаголовки – з малої, якщо вони є складовими одного речення із заголовком (якщо вони самостійні, тоді з великої). Таблицю з великою кількістю рядків можна переносити на наступну сторінку.

У текстовій частині роботи повинні бути посилання на всі таблиці, наприклад: „...у табл. 1.1.1” (першій таблиці першого підрозділу першого розділу), „див. табл. 2.2.2” (другу таблицю другого підрозділу другого розділу).

Ілюстративний матеріал, який використовується під час захисту роботи для наочності проведеного дослідження, виконують самостійно на білому аркуші формату А4 або на прозорій плівці формату А4 (прозирки), коли є можливість застосувати проектор. Основною вимогою до ілюстрацій є величина шрифту (бажано, щоби інформацію можна було прочитати з останньої партії аудиторії, в якій відбуватиметься захист).

Порядок оформлення списку використаних джерел

У текстовій частині кваліфікаційної роботи здобувача вищої освіти є обов’язковим посилання на використані літературні джерела. Такі посилання повинні відповідати їх порядковим номерам у списку, який складають одним із запропонованих способів:

Доцільним для кваліфікаційних робіт (проєктів) здобувачів вищої освіти є алфавітно-нумераційний порядок розташування літературних джерел оформлений за вимогами ДСТУ ВАК 2015 (див. додаток Г). Їх записують в алфавітному порядку за прізвищами авторів (якщо в авторів однакові прізвища, тоді їхню послідовність визначають ініціали; якщо використано декілька праць

одного автора, то їх записують в алфавітному порядку за першими буквами назв цих публікацій, праці одного автора з однаковими назвами розташовується за хронологією) або за назвами творів, що не записані на окремого автора. Список літератури має єдину наскрізну нумерацію.

Вимоги до оформлення додатків

Додатки слід оформлювати у вигляді окремої частини, розташовуючи їх у порядку появи посилань на них у тексті кваліфікаційної роботи (проєкту).

Кожний додаток повинен починатися з нової сторінки, мати заголовок, надрукований посередині рядка з великої літери. Посередині рядка над заголовком з великої літери повинно бути надруковано слово "Додаток" і велика літера, що позначає додаток.

Якщо додаток (додатки) оформлюється як окрема частина кваліфікаційної роботи, то він повинен мати титульну сторінку.

Додатки слід позначати послідовно великими літерами української абетки, за винятком літер Г, Є, З, І, І, Й, О, Ч, Ї. Наприклад: додаток А, додаток Б тощо. Один додаток позначається "дод. А". Додатки повинні мати спільну з роботою наскрізну нумерацію сторінок.

За необхідності текст додатків може поділятися на розділи, підрозділи, пункти і підпункти, які слід нумерувати в межах кожного додатку відповідно до вимог стандарту. У такому разі перед кожним номером ставиться позначення додатка (літеру) і крапку, наприклад: А. 2 — другий розділ додатка А; В. 3.1 — підрозділ 3.1 додатка В; Д. 4.1.2 — пункт 4.1.2 додатка Д; З. 1.3.3.4 — підпункт 1.3.3.4 додатка З.

Ілюстрації, таблиці, формули та рівняння, що є в тексті додатка, слід нумерувати в межах кожного додатка. Наприклад: рисунок В.3 — третій рисунок додатка В; таблиця А.2 — друга таблиця додатка А; формула (А.1) — перша формула додатка А. Якщо в додатку одна ілюстрація, одна таблиця, одна формула, одне рівняння. їх нумерують так: рисунок А.1, таблиця А.1, формула В.1.

Джерела, які здобувач вищої освіти цитує лише в додатках, розглядають незалежно від процитованих в основній частині наукової роботи і перелічується наприкінці кожного додатка у списку використаних джерел.

Форма цитування, правила складання списку використаних джерел і виноска повинні бути аналогічними прийнятим в основній частині кваліфікаційної роботи (проєкту). Перед номером цитати і відповідним номером у списку використаної літератури і у виносках ставлять позначення додатка.

Якщо в роботі здобувача вищої освіти як додаток використовується документ, що має самостійне значення і оформлюється згідно з вимогами до документа цього виду, його копію вміщують у кваліфікаційній роботі (проєкті) без змін в оригіналі. Перед копією документа вміщують аркуш, на якому посередині друкують слово "ДОДАТОК" і назву додатку (за

наявності), праворуч у верхньому куті аркуша проставляють порядковий номер сторінки. Сторінки копії документа нумерують, продовжуючи наскрізну нумерацію сторінок кваліфікаційної роботи (проєкту) (нумерацію сторінок документа залишають).

Здобувач вищої освіти оформлює обкладинку (сторінки 3 і 1) згідно з вимогами стандарту з бібліотечної та видавничої справи.

Крім обов'язкових елементів кваліфікаційна робота (проєкт) може включати як додатки витяги з нормативних актів, копії документів, зразки анкет, за якими виконувалось узагальнення практики, дані соціологічних досліджень, таблиці, схеми, офіційні підтверджуючі документи тощо.

КЕРІВНИЦТВО КВАЛІФІКАЦІЙНОЮ РОБОТОЮ (ПРОЄКТОМ) ЗДОБУВАЧА ВИЩОЇ ОСВІТИ

Керівництво кваліфікаційною роботою (проектом) здобувача вищої освіти здійснюється з метою надання консультаційної та методичної допомоги у процесі її підготовки, систематичного супроводу виконання роботи та контролю за дотриманням установлених вимог до її змісту, якості, академічної доброчесності та строків виконання.

Організацію виконання кваліфікаційних робіт (проектів) здійснює випускова кафедра. Завідувач випускової кафедри забезпечує формування та щорічний перегляд рекомендованого переліку тем кваліфікаційних робіт, призначення керівників, консультантів і рецензентів, затвердження завдань на кваліфікаційні роботи та контроль за їх виконанням.

Вибір теми та керівника кваліфікаційної роботи (проекту).

Тему кваліфікаційної роботи (проекту) здобувач вищої освіти обирає самостійно, зокрема орієнтуючись на рекомендований випусковою кафедрою перелік тем. Здобувач може запропонувати самостійно сформульовану тему за умови її відповідності програмним результатам навчання освітньої програми, актуальності, наявності необхідної інформаційної та матеріально-технічної бази та обґрунтування доцільності її розроблення з урахуванням власних наукових і професійних інтересів.

Кваліфікаційна робота (проект) також може виконуватися за темою, запропонованою установою, підприємством або організацією, зокрема тими, що співпрацюють з Університетом або мають трудові відносини зі здобувачем вищої освіти.

Здобувач вищої освіти може обрати керівника кваліфікаційної роботи (проекту) з числа осіб, які відповідають установленим Положенням вимогам до керівників кваліфікаційних робіт, з урахуванням відповідності тематики роботи науковим та/або професійним інтересам керівника, та попередньо узгодити з ним можливість керівництва і тему кваліфікаційної роботи (проекту).

Вибір здобувачем кандидатури керівника враховується випусковою кафедрою під час його призначення. Призначення керівника здійснюється з урахуванням наукових та професійних інтересів здобувача вищої освіти, виявлених під час виконання курсових та науково-дослідних робіт та/або проектів, участі в олімпіадах, конкурсах наукових робіт з обраної тематики тощо.

У разі неможливості призначення обраної здобувачем кандидатури керівника випускова кафедра забезпечує призначення іншого керівника з урахуванням тематики кваліфікаційної роботи (проекту), наукових і професійних інтересів здобувача та встановлених Положенням вимог.

Тема кваліфікаційної роботи (проекту), як правило, попередньо узгоджується здобувачем із керівником. Керівник має право прийняти запропоновану здобувачем тему, аргументовано її відхилити або спільно зі здобувачем уточнити її формулювання. Теми кваліфікаційних робіт (проектів)

ухвалюються на засіданні випускової кафедри та затверджуються наказом по університету за поданням завідувача випускової кафедри не пізніше ніж за тиждень до початку підготовки кваліфікаційних робіт відповідно до графіка освітнього процесу.

Призначення керівників кваліфікаційних робіт та консультантів з окремих розділів (у разі потреби) здійснюється наказом по університету у строки, визначені Положенням. Зміна керівника кваліфікаційної роботи (проєкту) у вмотивованих випадках здійснюється окремим наказом по університету.

Вимоги до керівника кваліфікаційної роботи (проєкту)

Керівник кваліфікаційної роботи (кваліфікаційного проєкту) – це науково-педагогічний працівник, який має науковий ступінь та/або вчене звання і проводить наукові дослідження за відповідним напрямом, або фахівець-практик з досвідом практичної діяльності понад 5 років та здійснює керівництво виконанням кваліфікаційної роботи.

Враховуючи специфіку дослідження, до керівництва однією кваліфікаційною роботою (проєктом) можуть одночасно залучатися науково-педагогічний працівник відповідної кафедри Університету та науково-педагогічний працівник іншого структурного підрозділу Університету, іншого закладу вищої освіти України, закордонного закладу вищої освіти та/або фахівець-практик.

Обов'язки керівника кваліфікаційної роботи (проєкту)

Керівник кваліфікаційної роботи (проєкту) зобов'язаний:

- надавати консультаційну допомогу здобувачу у визначенні остаточної теми кваліфікаційної роботи (проєкту), доборі наукової літератури, нормативно-правових, статистичних, аналітичних та інших джерел, фактичного матеріалу, підготовці окремих розділів та висновків;
- підготувати та надати здобувачу вищої освіти індивідуальне завдання на кваліфікаційну роботу (проєкт);
- розробити календарний план виконання кваліфікаційної роботи (проєкту) та узгодити його зі здобувачем;
- здійснювати систематичний контроль ходу та якості підготовки кваліфікаційної роботи (проєкту) відповідно до індивідуального завдання, плану роботи та календарного плану її виконання;
- надавати консультаційну допомогу щодо обґрунтування методології, добору методів та інструментарію дослідження, а для кваліфікаційного проєкту – щодо аналітичного обґрунтування та розроблення грантово-проєктної заявки;
- – ознайомлюватися з підготовленими здобувачем частинами кваліфікаційної роботи (проєкту), надавати зауваження та рекомендації щодо усунення виявлених недоліків;
- – здійснювати аналіз результатів перевірки кваліфікаційної роботи (проєкту) на наявність ознак академічного плагіату;

- – надавати консультаційну допомогу здобувачу вищої освіти у підготовці до публічного захисту кваліфікаційної роботи (проєкту);
- – підготувати відгук на кваліфікаційну роботу (проєкт), у якому оцінити якість її виконання та відповідність установленим вимогам.

Права керівника кваліфікаційної роботи (проєкту)

Керівник кваліфікаційної роботи (проєкту) має право:

- обирати зручну для нього та здобувача вищої освіти форму організації комунікації, у тому числі встановлювати періодичність проведення консультацій;
- вимагати від здобувача дотримання календарного плану виконання кваліфікаційної роботи (проєкту), належного врахування рекомендацій щодо виправлення системних помилок та усунення порушень академічної доброчесності;
- інформувати завідувача випускової кафедри про суттєві порушення, які можуть призвести до невиконання календарного плану підготовки кваліфікаційної роботи (проєкту), порушення принципів академічної доброчесності тощо;
- зазначати у відгуку інформацію про невиконання здобувачем рекомендацій щодо виправлення системних помилок, недотримання календарного плану виконання кваліфікаційної роботи (проєкту) та інші обставини, що характеризують процес її підготовки;
- брати участь у засіданні екзаменаційної комісії під час захисту кваліфікаційної роботи (проєкту).

Консультування

За обґрунтованої потреби, зокрема у разі виконання окремих специфічних складових кваліфікаційної роботи (проєкту), здобувачу вищої освіти в межах норм часу на керівництво кваліфікаційною роботою можуть призначатися консультанти.

Консультантами можуть бути висококваліфіковані викладачі, наукові співробітники, фахівці Університету та інших установ, організацій і підприємств (за згодою), які мають кваліфікацію за профілем наукової тематики кваліфікаційної роботи (проєкту) або відповідної специфічної складової роботи.

Основні форми керівництва

До основних форм керівництва кваліфікаційною роботою (проєктом) належать:

- попередні консультації щодо вибору та уточнення теми;
- погодження структури та плану кваліфікаційної роботи (проєкту);
- розроблення та узгодження календарного плану виконання роботи;
- поточні консультації;
- консультування щодо добору та використання наукових, нормативно-правових, статистичних, аналітичних та інших джерел;
- консультування щодо методології, дизайну, методів та інструментарію емпіричного дослідження – для традиційної кваліфікаційної роботи;

- консультування щодо дотримання етичних вимог дослідження та захисту прав його учасників;
- погодження обраного грантового конкурсу та консультування щодо відповідності грантово-проектної заявки його вимогам – для кваліфікаційного проекту;
- ознайомлення з підготовленими частинами кваліфікаційної роботи (проекту) та надання рекомендацій щодо їх доопрацювання;
- аналіз результатів перевірки кваліфікаційної роботи (проекту) на наявність ознак академічного плагіату;
- підготовка відгуку на кваліфікаційну роботу (проект);
- консультування здобувача з питань підготовки до публічного захисту кваліфікаційної роботи (проекту).

Відповідальність здобувача та керівника

Кваліфікаційна робота (кваліфікаційний проект) є самостійним теоретико-прикладним науковим дослідженням здобувача, спрямованим на розв'язання спеціалізованої задачі та/або практичної проблеми у відповідній галузі та на встановлення досягнення програмних результатів навчання.

Здобувач вищої освіти несе відповідальність за самостійність виконання кваліфікаційної роботи (проекту), її зміст, достовірність представлених даних і результатів, коректність використання та цитування джерел, дотримання принципів академічної доброчесності та етичних вимог, а також виконання роботи відповідно до встановленого календарного плану.

Керівник кваліфікаційної роботи (проекту) здійснює консультаційне та методичне керівництво і систематичний контроль ходу та якості її підготовки відповідно до вимог Положення, однак таке керівництво не зменшує відповідальності здобувача за самостійне виконання та зміст кваліфікаційної роботи (проекту).

Попередні консультації

Попередні консультації, зокрема, включають:

- загальну консультацію щодо основних вимог до кваліфікаційної роботи (проекту) на відповідній кафедрі факультету (форма виконання, обсяг, терміни написання, особливості змісту окремих розділів тощо);
- поради щодо вибору теми, бібліографії/грантодавців (необхідний обсяг нормативного матеріалу, основні монографічні роботи, теми, останні публікації в періодиці, зарубіжні джерела, методика складання списку літератури тощо);
- рекомендації щодо використання в кваліфікаційній роботі матеріалів практики (насамперед неопублікованих) та інших матеріалів ілюстративного характеру.

У результаті попередніх консультацій здобувач вищої освіти має одержати чіткі та конкретні орієнтири щодо того, що таке кваліфікаційна робота (проект) і що він має зробити на початковому етапі її написання.

Погодження плану кваліфікаційної роботи (проєкту) і визначення індивідуального завдання

Як правило, ця форма керівництва кваліфікаційною роботою (проєктом) передбачає:

- рекомендації здобувачу вищої освіти щодо опрацювання джерел, необхідних для складання змісту кваліфікаційної роботи;
- ознайомлення з запропонованим здобувачем вищої освіти планом наукової роботи/переліком грантових можливостей та ідеями для подання;
- оцінка змісту запропонованого плану/ідей для подання грантово-проєктних заявок;
- у разі потреби — формулювання конкретних зауважень і пропозицій щодо плану/ідей та їх обговорення із здобувачем вищої освіти.

У результаті на цьому етапі повинен бути вироблений і узгоджений основний варіант (іноді на основі кількох варіантів) плану кваліфікаційної роботи/ідеї та загальної структури грантово-проєктної заявки. Згідно з планом роботи керівник окреслює здобувачу вищої освіти індивідуальні завдання.

Поточні консультації

Поточні консультації можуть проводитися з окремих питань:

- узагальнення результатів експерименту та опрацювання матеріалів дослідження;
- уточнення позиції здобувача вищої освіти щодо висвітлення спірних питань;
- використання отриманих статистичних даних, досвіду практичної роботи центрів соціальної допомоги та соціальних служб для молоді тощо;
- формулювання пропозицій щодо вдосконалення соціальної роботи з конкретного напрямку дослідження, розробки, рекомендації практичного характеру та ін.

У результаті поточних консультацій здобувач вищої освіти має отримати від керівника конкретну допомогу у вирішенні питань, які з'являються у нього в процесі створення першого варіанту кваліфікаційної роботи.

Перевірка кваліфікаційної роботи (проєкту) здобувача вищої освіти

За домовленістю між керівником і здобувачем вищої освіти перевірка кваліфікаційної роботи (проєкту) може відбуватися поетапно (перевірка окремих розділів параграфів/окремих елементів грантово-проєктних заявок), що проводиться у процесі її написання, або перевірка першого варіанту загалом.

Після перевірки керівник дає загальну оцінку напрацьованого матеріалу:

- якою мірою поданий матеріал відповідає вимогам до кваліфікаційної роботи (проєкту);

➤ робить зауваження, які здобувач вищої освіти обов'язково має врахувати при доопрацюванні (здобувач вищої освіти може відстоювати свою позицію аргументуючи її).

Якщо здобувач вищої освіти відмовляється враховувати вмотивовані зауваження чи рекомендації керівника наукової роботи, останній попереджає здобувача вищої освіти про те, які наслідки на його думку, це матиме: негативний відгук, негативна рецензія, зниження оцінки за кваліфікаційну роботу під час її захисту тощо.

Остаточне рішення про допуск кваліфікаційної роботи (проєкту) до захисту перед екзаменаційною комісією з атестації здобувачів вищої освіти приймається після попереднього захисту на засіданні кафедри та участі здобувача вищої освіти у науковій конференції.

Написання відгуку на кваліфікаційну роботу (проєкт)

Після подання здобувачем вищої освіти остаточного варіанту кваліфікаційної роботи (проєкту) керівник пише офіційний відгук на роботу. Зміст відгуку залежить від конкретних висновків, які керівник зробив після перевірки остаточного варіанта кваліфікаційної роботи.

Якщо поданий варіант, на думку керівника, повністю відповідає вимогам, які ставляться до обраного формату кваліфікаційної роботи (проєкту), він у загальній формі відзначає це у відгуку і робить висновок щодо можливості допущення роботи до захисту.

Якщо поданий варіант, на думку керівника, в основному відповідає вимогам до обраного формату кваліфікаційної роботи (проєкту), він зазначає це у відгуку. Водночас керівник може навести конкретні недоліки поданого варіанту роботи, а також вказати, які його зауваження не були враховані здобувачем вищої освіти. Наприкінці відгуку керівник робить висновок щодо можливості допущення поданого варіанта кваліфікаційної роботи (проєкту) до захисту перед екзаменаційною комісією з атестації здобувачів вищої освіти.

Якщо поданий варіант, на думку керівника, загалом не відповідає вимогам до кваліфікаційної роботи (проєкту), він зазначає це у відгуку. Водночас керівник зобов'язаний навести найістотніші недоліки поданого варіанта, а також вказати, які його зауваження не були враховані здобувачем вищої освіти. Наприкінці відгуку керівник робить висновок щодо неможливості допуску поданого варіанту кваліфікаційної роботи до захисту.

Наявність відгуку на кваліфікаційної роботу (проєкту) є необхідним для прийняття рішення завідувачем кафедри про її допущення чи недопущення до захисту перед екзаменаційною комісією з атестації здобувачів вищої освіти.

Вимоги до рецензії на кваліфікаційну роботу (проєкт)

Рецензування кваліфікаційної роботи (проєкту) є важливим елементом забезпечення якості підготовки здобувачів вищої освіти, який дозволяє об'єктивно оцінити рівень виконання дослідження, відповідність роботи

вимогам закладу освіти та актуальним науковим стандартам. Рецензія є обов'язковим компонентом процедури захисту кваліфікаційної роботи (проєкту), і вона повинна містити всебічний аналіз роботи, висновки та рекомендації рецензента. Рецензія подається в комплекті з кваліфікаційною роботою (проєктом).

Основні вимоги до рецензії:

- рецензія може бути внутрішньою (від науково-педагогічного працівника кафедри, факультету, університету, який має відповідні публікації або досвід релевантний темі роботи) або зовнішньою (від незалежного експерта з іншого закладу освіти чи наукової установи, який має відповідні публікації або досвід релевантний темі роботи);
- рецензент повинен мати науковий ступінь та вчене звання, що відповідають профілю роботи.

Основні елементи рецензії:

1. Вступ передбачає коротку характеристику теми роботи, її актуальності та значущості; оцінку відповідності теми сучасним тенденціям у відповідній галузі науки чи практики.
2. Оцінка структури та змісту роботи має передбачати аналіз логічної побудови роботи, послідовності викладення матеріалу; оцінку відповідності структури роботи вимогам до кваліфікаційних робіт (наявність вступу, теоретичної та практичної частин, висновків, списку використаних джерел, додатків); перевірку чіткості та коректності формулювання основних цілей і завдань роботи.
3. Оцінка теоретичної частини має включати огляд та аналіз використаних джерел, їх актуальності та достатності; відповідність теоретичної частини сучасним науковим підходам; оцінку глибини розробки теоретичних питань, обґрунтованості зроблених висновків.
4. Оцінка практичної частини включає аналіз застосованих методів дослідження, їх адекватності поставленим завданням; оцінку якості та обсягу проведеного дослідження, обґрунтованості отриманих результатів; відповідність висновків та рекомендацій отриманим даним.
5. Наукова новизна та практична значущість передбачає оцінку наукової новизни роботи, зокрема, чи є нові підходи, моделі, рішення, запропоновані автором; аналіз практичної цінності роботи та можливості впровадження її результатів у практику.
6. Мовна та стилістична оцінка включає оцінку якості викладення матеріалу, логічності, послідовності, ясності та грамотності тексту; виявлення можливих помилок або недоліків у стилістиці та оформленні роботи.
7. Недоліки та рекомендації передбачає опис вказівок на основні недоліки роботи, їхній вплив на загальний рівень дослідження; рекомендацій щодо покращення роботи, можливі шляхи доопрацювання та вдосконалення.
8. Загальний висновок передбачає підсумковий висновок щодо відповідності роботи вимогам до кваліфікаційних робіт; оцінку роботи за 100-бальною шкалою

або за іншим критерієм, прийнятим у навчальному закладі; рекомендація щодо допуску роботи до захисту.

Інші аспекти рецензії:

- рецензія повинна бути об'єктивною, ґрунтуватися на аналізі фактичного змісту роботи та її відповідності вимогам.
- усі зауваження та рекомендації рецензента мають бути аргументованими та конкретними, що сприятиме покращенню роботи.
- рецензент повинен підписати рецензію, вказавши свою посаду, науковий ступінь та вчене звання.

Рецензія є важливим документом, який демонструє не лише рівень підготовки студента, але й якість наукового керівництва та організації навчального процесу. Вона допомагає комісії об'єктивно оцінити рівень виконання кваліфікаційної роботи (проєкту) під час захисту.

ЗАХИСТ КВАЛІФІКАЦІЙНОЇ РОБОТИ (ПРОЄКТУ)

Кваліфікаційну роботу (проєкт) разом з демонстраційним матеріалом (презентацією та усіма необхідними супровідними документами подають на кафедру за графіком її виконання. Після ознайомлення із змістом і оформленням роботи кафедра організовує попередній захист роботи, вирішує питання про допуск до захисту перед екзаменаційною комісією з атестації здобувачів вищої освіти.

До захисту кваліфікаційних робіт (проєктів) допускаються здобувачі вищої освіти, які виконали всі вимоги навчального плану та освітньо-професійної програми.

Для захисту випускної кваліфікаційної роботи (проєкту) подають:

- виконану випускну кваліфікаційну роботу;
- доповідь та презентацію виступу;
- довідку про перевірку на плагіат;
- висновок Експертної комісії
- супровідні документи (див. *Додаток Д*):
 - відгук наукового керівника;
 - відгук кафедри;
 - рецензія на роботу;
 - завдання на кваліфікаційну роботу здобувача вищої освіти
 - подання голові екзаменаційної комісії;
 - довідку про успішність.

Робота подається у двох друкованих примірниках з підписом здобувача вищої освіти, наукового керівника. Додається також диск з комп'ютерним варіантом роботи.

Під час дистанційного навчання, кваліфікаційна робота (проєкт) подається в електронному варіанті із вставленням необхідних підписів наукового керівника, здобувача та представників адміністрації факультету.

До екзаменаційної комісії з атестації здобувачів ВО можуть подаватися й інші матеріали, що характеризують наукову та практичну цінність виконаної магістерської роботи: друковані статті за темою роботи; документи, що вказують на практичне застосування роботи; макети, зразки матеріалів тощо.

Кваліфікаційна робота (проєкт) до захисту не допускається, якщо:

- робота не відповідає вимогам означених методичних рекомендацій;
- робота написана на тему, яка своєчасно не була затвердженою;
- робота виконана несамотійно;
- структура роботи не відповідає методичним вимогам;
- зміст роботи не розкриває її теми;
- робота недбало оформлена;
- відсутня апробація результатів наукових досліджень;
- відсутній відзив наукового керівника;

- відсутня перевірка роботи на наявність/відсутність плагіату та рішення Експертної комісії;
- робота містить унікальність менше 50 % та рішенням Експертної комісії визнана як така, що містить плагіат

Захист кваліфікаційних робіт (проектів), як і складання атестаційного екзамену проводиться на відкритому засіданні перед екзаменаційною комісією з атестації здобувачів ВО при обов'язковій присутності Голови комісії або його заступника.

Виступ здобувача вищої освіти

До публічного захисту кваліфікаційної роботи (проекту) здобувач вищої освіти готує тези або повний текст виступу та його візуальний супровід у вигляді презентації. Тривалість виступу здобувача під час захисту кваліфікаційної роботи (проекту) – до 10–12 хвилин.

Виступ має бути стислим, логічно структурованим, відображати основні результати кваліфікаційної роботи (проекту) та демонструвати самостійність здобувача, його здатність обґрунтовувати прийняті дослідницькі та/або проектні рішення, формулювати висновки і визначати практичне значення отриманих результатів.

Виступ за результатами традиційної кваліфікаційної (магістерської) роботи включає:

- обґрунтування актуальності теми та проблеми дослідження;
- мету, основні завдання, об'єкт і предмет дослідження;
- коротку характеристику методології, методів та організації емпіричного дослідження;
- основні результати теоретико-аналітичного та емпіричного дослідження з акцентом на власних результатах здобувача;
- інтерпретацію найбільш значущих отриманих результатів;
- основні висновки відповідно до поставлених завдань;
- практичне значення результатів, розроблені рекомендації та/або інші практикоорієнтовані результати;
- перспективи подальшого дослідження проблеми – за необхідності.

Виступ за результатами кваліфікаційного проекту (грантово-проектної заявки) включає:

- обґрунтування актуальності проблеми, на розв'язання якої спрямований проект;
- характеристику проблеми та потреб цільової групи;
- мету і основні завдання проекту;
- стислий виклад результатів аналітичного обґрунтування проектного рішення;
- характеристику запропонованого проектного рішення та його відповідності визначеній проблемі й потребам цільової групи;

- основні заходи, етапи та механізми реалізації проєкту;
- очікувані результати та соціальний ефект;
- основні підходи до моніторингу й оцінювання результатів;
- ресурсне забезпечення, основні ризики та способи їх мінімізації;
- перспективи реалізації та забезпечення сталості результатів проєкту;
- відомості про подання грантово-проєктної заявки, результати її оцінювання, отримання фінансування та/або інші форми апробації – за наявності.

Візуальний супровід виступу має відповідати його змісту, бути чітким і лаконічним та використовуватися для представлення ключових положень і результатів кваліфікаційної роботи (проєкту). Доцільно візуалізувати результати дослідження, основні кількісні та/або якісні дані, моделі, схеми, структуру проєктного рішення, очікувані результати та інші матеріали, які сприяють аргументованому представленню роботи.

Під час захисту здобувач має не лише представити результати кваліфікаційної роботи (проєкту), а й аргументовано відповідати на запитання членів екзаменаційної комісії, пояснювати та обґрунтовувати прийняті дослідницькі та/або проєктні рішення, коректно реагувати на зауваження та брати участь у професійній дискусії.

Кваліфікаційна робота (проєкт), виступ здобувача, його відповіді на запитання членів екзаменаційної комісії, відгук керівника та рецензія є підставою для комплексного оцінювання результатів захисту відповідно до встановлених критеріїв оцінювання та програмних результатів навчання освітньої програми. Положення БДПУ прямо визначає, що критерії оцінювання кваліфікаційної роботи мають забезпечувати вимірювання досягнення програмних результатів навчання.

Документами, що супроводжують процедуру захисту кваліфікаційної роботи (проєкту), є: кваліфікаційна робота (проєкт); письмовий відгук керівника; письмова рецензія; інші супровідні документи, передбачені нормативними документами БДПУ. Результати проведення захисту фіксуються у документації екзаменаційної комісії відповідно до встановленого в Університеті порядку.

Запитання та відповіді

Після виступу здобувач вищої освіти має відповідати на запитання, які можуть бути поставлені йому присутніми. Ставити питання мають голова (головуючий на засіданні) та члени екзаменаційної комісії з атестації здобувачів вищої освіти, а з дозволу голови (головуючого на засіданні) екзаменаційної комісії з атестації здобувачів вищої освіти й інші присутні особи. Запитання повинні стосуватися змісту чи форми кваліфікаційної роботи, а також окремих положень, сформульованих здобувачем вищої освіти під час його виступу на засіданні екзаменаційної комісії з атестації здобувачів вищої освіти.

Відповіді на питання мають бути короткими, аргументованими, чіткими та конкретними. Вони повинні показати рівень загальної грамотності здобувача вищої освіти і рівень його підготовки за обраною спеціалізацією. Відповіді здобувача вищої освіти під час захисту кваліфікаційної роботи (проєкту) сприяють поглибленню висновків, які роблять члени екзаменаційної комісії з атестації здобувачів вищої освіти після виступу здобувача вищої освіти.

Оцінка кваліфікаційної роботи (проєкту)

Кожний член екзаменаційної комісії з атестації здобувачів вищої освіти самостійно приймає рішення щодо оцінки кваліфікаційної роботи (проєкту) здобувач вищої освіти з урахуванням як особистого ознайомлення, так і з огляду на якість її захисту, і на закритому засіданні ці оцінки повідомляється іншим членам екзаменаційної комісії з атестації здобувачів вищої освіти. Рішення щодо остаточної оцінки приймається після обговорення членами екзаменаційної комісії з атестації здобувачів ВО. Кожний член екзаменаційної комісії з атестації здобувачів вищої освіти у разі незгоди з остаточною оцінкою має право на окрему думку, яку він може записати у протоколі екзаменаційної комісії з атестації здобувачів вищої освіти.

Підсумкову оцінку за шкалою ECTS оголошує голова екзаменаційної комісії з атестації здобувачів вищої освіти у присутності здобувачів вищої освіти.

У разі отримання незадовільної оцінки здобувач вищої освіти має право подати апеляцію за правилами визначеними п. 7.2.2.2. Положення «Про організацію освітнього процесу у БДПУ». У якому зазначено, що «за незгоди з оцінкою за атестаційний іспит і/або захист кваліфікаційної роботи здобувач вищої освіти має право подати апеляцію на ім'я ректора не пізніше 12 години наступного робочого дня після оголошення результату іспиту. У разі надходження апеляції розпорядженням ректора (першого проректора) створюється комісія для її розгляду. Апеляція розглядається протягом трьох робочих днів після її подання. Порядок оскарження та розгляду апеляційної скарги визначається положенням про Порядок створення та організацію роботи Екзаменаційних комісій з атестації здобувачів вищої освіти в БДПУ».

Критерії оцінки кваліфікаційних робіт (проєктів) здобувачів вищої освіти

Оцінювання кваліфікаційної роботи (проєкту) здійснюється екзаменаційною комісією за результатами її виконання та публічного захисту. Критерії оцінювання спрямовані на визначення якості виконаної кваліфікаційної роботи (проєкту) та рівня досягнення програмних результатів навчання, визначених освітньо-професійною програмою.

Відповідно до Положення про кваліфікаційну роботу здобувачів вищої освіти БДПУ критерії оцінювання визначаються вимогами освітньої програми та мають дозволяти вимірювати досягнення програмних результатів навчання.

Кваліфікаційна робота (проект) оцінюється за **100-бальною шкалою** за сукупністю таких критеріїв:

Критерій	Максимальна кількість балів
1. Актуальність, постановка проблеми та дослідницький / проектний апарат	10
2. Теоретико-аналітичне обґрунтування	15
3. Методологічна обґрунтованість	15
4. Якість власних результатів дослідження / розробленого проектного рішення	20
5. Обґрунтованість висновків, практична значущість та можливості впровадження	15
6. Самостійність, академічна доброчесність та дотримання етичних вимог	10
7. Якість оформлення та представлення роботи	5
8. Публічний захист та професійна аргументація	10
Разом	100

1. Актуальність, постановка проблеми та дослідницький / проектний апарат – 0–10 балів

Для традиційної кваліфікаційної роботи оцінюються актуальність і обґрунтованість проблеми дослідження; логічна узгодженість теми, мети, завдань, об'єкта і предмета; коректність гіпотези або дослідницьких питань – за наявності відповідно до дизайну дослідження.

Для кваліфікаційного проекту оцінюються актуальність та доказовість визначеної соціальної проблеми; обґрунтованість потреб цільової групи; логічна узгодженість проблеми, мети, завдань та запропонованого проектного рішення; відповідність тематики фокусу освітньо-професійної програми та обраному грантовому конкурсу.

9–10 балів – усі складові визначені чітко, коректно та логічно взаємоузгоджені; актуальність переконливо обґрунтована.

7–8 балів – складові загалом визначені правильно, наявні окремі несуттєві неточності.

5–6 балів – постановка проблеми та/або окремі складові визначені недостатньо чітко, простежуються часткові логічні неузгодженості.

3–4 бали – наявні суттєві недоліки у постановці проблеми, формулюванні мети, завдань або інших складових.

0–2 бали – проблема та основні складові роботи не визначені або не узгоджуються між собою.

2. Теоретико-аналітичне обґрунтування – 0–15 балів

Для традиційної кваліфікаційної роботи оцінюються глибина критичного аналізу вітчизняних та зарубіжних наукових джерел; системність розкриття теоретичних підходів і основних понять; аналіз нормативно-правового

контексту та сучасних практик; здатність здобувача критично зіставляти різні наукові позиції.

Для кваліфікаційного проєкту оцінюються доказовість аналізу проблеми та потреб цільової групи; використання актуальних наукових, нормативно-правових, статистичних та аналітичних джерел; аналіз наявних практик розв'язання проблеми; обґрунтованість переходу від результатів аналізу до запропонованого проєктного рішення.

13–15 балів – аналіз системний, критичний, доказовий; використано достатню кількість актуальних і релевантних джерел; сформовано обґрунтовану авторську позицію.

10–12 балів – аналіз достатній і загалом системний, але окремі аспекти розкриті недостатньо глибоко.

7–9 балів – переважає описовий виклад; критичний і порівняльний аналіз представлений частково.

4–6 балів – джерельна база та аналіз обмежені, окремі важливі аспекти проблеми не розкриті.

0–3 бали – належне теоретико-аналітичне обґрунтування відсутнє або не відповідає темі роботи.

3. Методологічна обґрунтованість – 0–15 балів

Для традиційної кваліфікаційної роботи оцінюються обґрунтованість дизайну дослідження; відповідність методів меті й завданням; характеристика вибірки/учасників; коректність інструментарію, процедури збору та кількісного і/або якісного аналізу даних.

Для кваліфікаційного проєкту оцінюються обґрунтованість методів аналізу проблеми та потреб; відповідність методів і підходів меті та завданням проєкту; логічність механізмів реалізації; обґрунтованість підходів до моніторингу й оцінювання результатів.

13–15 балів – методологія повністю обґрунтована, методи адекватні поставленим завданням і коректно застосовані.

10–12 балів – методологія загалом обґрунтована, наявні окремі несуттєві недоліки.

7–9 балів – методологія описана, але її обґрунтування або застосування окремих методів має помітні недоліки.

4–6 балів – наявні суттєві методологічні недоліки, що обмежують достовірність або обґрунтованість результатів.

0–3 бали – методологія відсутня, не відповідає поставленим завданням або застосована некоректно.

4. Якість власних результатів дослідження / розробленого проєктного рішення – 0–20 балів

Для традиційної кваліфікаційної роботи оцінюються якість збору, обробки, аналізу та інтерпретації емпіричних даних; самостійність отриманих результатів; повнота розв'язання поставлених завдань; доказовість інтерпретації.

Для кваліфікаційного проєкту оцінюються якість і завершеність розробленої грантово-проєктної заявки; відповідність запропонованого рішення визначеній проблемі та потребам цільової групи; логічна взаємоузгодженість мети, завдань, заходів та очікуваних результатів; обґрунтованість ресурсів і бюджету; реалістичність строків; система моніторингу й оцінювання; врахування ризиків та сталості; відповідність вимогам обраного грантового конкурсу.

18–20 балів – власні результати / проєктне рішення завершені, доказові, логічно обґрунтовані та демонструють високий рівень самостійної професійної діяльності здобувача.

14–17 балів – результати якісні та обґрунтовані, але наявні окремі несуттєві недоліки.

10–13 балів – основні результати отримані / проєкт розроблений, однак аналіз, інтерпретація або окремі складові потребують суттєвішого обґрунтування.

6–9 балів – результати фрагментарні або недостатньо обґрунтовані; проєктне рішення має суттєві змістові чи логічні недоліки.

0–5 балів – власні результати фактично відсутні або не дозволяють розв'язати поставлені завдання.

5. Обґрунтованість висновків, практична значущість та можливості впровадження – 0–15 балів

Для обох форматів оцінюються відповідність висновків поставленим завданням; їх безпосередній зв'язок із результатами роботи; доказовість практичних рекомендацій; практична значущість та реалістичність запропонованих рішень.

Для кваліфікаційного проєкту додатково оцінюються очікуваний соціальний ефект, реалістичність практичної реалізації та потенціал сталості проєкту. Факт отримання або неотримання грантового фінансування не є критерієм оцінювання кваліфікаційного проєкту.

13–15 балів – висновки повністю відповідають завданням і доказово впливають із результатів; практичні рекомендації/проєктні рішення конкретні, обґрунтовані та реалістичні.

10–12 балів – висновки й рекомендації загалом обґрунтовані, але мають окремі недоліки.

7–9 балів – висновки відповідають результатам лише частково; практичні рекомендації недостатньо конкретні або обґрунтовані.

4–6 балів – висновки та рекомендації мають суттєві змістові недоліки.

0–3 бали – висновки не відповідають поставленим завданням та/або не впливають із результатів роботи.

6. Самостійність, академічна доброчесність та дотримання етичних вимог – 0–10 балів

Оцінюються самостійність виконання роботи; коректність використання та цитування джерел; прозорість використання генеративного ШІ; дотримання

професійних та дослідницьких етичних принципів; конфіденційності та захисту даних; для досліджень і проєктів, пов'язаних з особами, які зазнали впливу війни, – дотримання принципів безпеки та травмоінформованого підходу.

9–10 балів – робота демонструє високий рівень самостійності; вимоги академічної доброчесності та професійної етики дотримані повністю.

7–8 балів – вимоги загалом дотримані, наявні окремі несуттєві недоліки.

5–6 балів – наявні окремі недоліки у цитуванні, описі етичних процедур або інших аспектах, які не становлять установленого порушення академічної доброчесності.

3–4 бали – наявні суттєві недоліки щодо прозорості, етичного обґрунтування або роботи з джерелами.

0–2 бали – вимоги суттєво не дотримані.

Установлені факти академічного плагіату, фабрикації, фальсифікації або інших порушень академічної доброчесності розглядаються відповідно до нормативних документів БДПУ і не можуть компенсуватися балами за іншими критеріями.

7. Якість оформлення та представлення роботи – 0–5 балів

Оцінюються відповідність структури й оформлення вимогам Методичних рекомендацій; коректність бібліографічного опису та посилань; якість таблиць, рисунків та інших засобів представлення інформації; академічний стиль і мовне оформлення.

Для грантово-проєктної заявки враховується також відповідність проєктної частини технічним вимогам обраного грантового конкурсу.

5 балів – оформлення повністю відповідає вимогам.

4 бали – наявні поодинокі несуттєві недоліки.

3 бали – наявна низка недоліків, які не перешкоджають сприйняттю роботи.

2 бали – суттєві або систематичні порушення вимог.

0–1 бал – оформлення значною мірою не відповідає встановленим вимогам.

8. Публічний захист та професійна аргументація – 0–10 балів

Оцінюються логічність, структурованість та інформативність виступу; якість візуального представлення результатів; володіння матеріалом; здатність аргументувати власні дослідницькі та/або проєктні рішення; повнота і коректність відповідей на запитання членів екзаменаційної комісії; здатність вести професійну дискусію.

9–10 балів – виступ чіткий, змістовний і переконливий; здобувач вільно володіє матеріалом, аргументовано відповідає на всі або переважну більшість запитань та демонструє самостійну професійну позицію.

7–8 балів – захист якісний, відповіді переважно правильні й аргументовані, наявні окремі неточності.

5–6 балів – основні положення роботи представлені, але аргументація або відповіді на окремі запитання недостатньо повні.

3–4 бали – здобувач демонструє фрагментарне володіння матеріалом, допускає суттєві неточності у відповідях.

0–2 бали – здобувач не може належно представити та обґрунтувати основні положення і результати власної роботи.

Підсумкове оцінювання

Підсумкова оцінка за кваліфікаційну роботу (проект) визначається сумою балів за всіма критеріями. Результати захисту оцінюються відповідно до внутрішньої університетської шкали оцінювання, установлені чинними нормативними документами БДПУ. Саме такий принцип передбачений Положенням про кваліфікаційну роботу.

Шкала оцінювання

Оцінка за університетською шкалою	Оцінка за шкалою ЄКТС
90-100	A
78-89	B
65-77	C
58-64	D
50-57	E
35-49	FX
1-34	F

АКАДЕМІЧНА ДОБРОЧЕСНІСТЬ ПІД ЧАС ПІДГОТОВКИ ТА ЗАХИСТУ КВАЛІФІКАЦІЙНОЇ РОБОТИ (ПРОЄКТУ)

Загальні вимоги академічної доброчесності.

Підготовка та захист кваліфікаційної роботи (проєкту) здійснюються з обов'язковим дотриманням принципів академічної доброчесності відповідно до законодавства України, Положення про академічну доброчесність та систему запобігання академічному плагиату в Бердянському державному педагогічному університеті, Положення про кваліфікаційну роботу здобувачів вищої освіти Бердянського державного педагогічного університету та цих Методичних рекомендацій.

Дотримання академічної доброчесності під час підготовки кваліфікаційної роботи (проєкту) передбачає:

- – самостійне виконання кваліфікаційної роботи (проєкту);
- – дотримання норм законодавства про авторське право і суміжні права;
- – посилення на джерела інформації у разі використання ідей, тверджень, відомостей, результатів досліджень та інших матеріалів, створених іншими особами;
- – дотримання встановлених правил цитування та оформлення використаних джерел;
- – надання достовірної інформації про методи, вихідні дані, процедури та результати власної академічної діяльності;
- – недопущення академічного плагиату, самоплагиату, фабрикації, фальсифікації, несамотійного виконання роботи та інших порушень академічної доброчесності;
- – доброчесне та прозоре використання результатів, згенерованих штучним інтелектом.

Кваліфікаційна робота (проєкт) є самостійною роботою здобувача вищої освіти. Керівник здійснює консультаційний супровід та систематичний контроль ходу і якості її підготовки відповідно до своїх повноважень.

Порушення академічної доброчесності

Порушенням академічної доброчесності є дія чи бездіяльність суб'єкта академічної діяльності, передбачена Законом України «Про академічну доброчесність» або спеціальними законами. Перелік порушень академічної доброчесності, визначений Положенням про академічну доброчесність та систему запобігання академічному плагиату в БДПУ, не є вичерпним.

Під час підготовки та захисту кваліфікаційної роботи (проєкту) до порушень академічної доброчесності, зокрема, належать:

– **відчуження авторства** – передача автором (авторами) створеного ним (ними) академічного твору або його частини іншій особі та подальше оприлюднення такого академічного твору або його частини із зазначенням як автора особи, яка не є його автором;

– **академічний плагіат** – оприлюднення частково або повністю наукового (творчого) результату, отриманого іншою особою (іншими особами), як результату власної академічної діяльності;

– **самоплагіат**;

– **фабрикація** – вигадкування суб'єктом академічної діяльності даних чи фактів про результати власної академічної діяльності;

– **фальсифікація** – свідомо зміна чи модифікація наявних даних, що призводить до створення завідомо неправдивої інформації щодо результатів академічної діяльності;

– **недоброчесне використання результатів, згенерованих штучним інтелектом**;

– **несамостійне виконання завдання**;

– **недозволена допомога**;

– інші порушення академічної доброчесності, визначені законодавством України та Положенням про академічну доброчесність та систему запобігання академічному плагіату в БДПУ.

Використання генеративного штучного інтелекту.

Використання генеративного штучного інтелекту під час підготовки кваліфікаційної роботи (проєкту) здійснюється з дотриманням вимог академічної доброчесності та принципу прозорості його використання.

Недоброчесним використанням результатів, згенерованих штучним інтелектом, є оприлюднення текстів, зображень, моделей, даних, інших результатів, згенерованих штучним інтелектом, як результатів власної академічної діяльності, якщо цей факт не зазначено в академічному творі чи супровідних матеріалах до нього.

Здобувач вищої освіти несе відповідальність за зміст представленої кваліфікаційної роботи (проєкту), достовірність наведеної інформації, коректність використання та цитування джерел, а також обґрунтованість представлених результатів, висновків і запропонованих рішень.

Факт і характер використання генеративного штучного інтелекту під час підготовки кваліфікаційної роботи (проєкту) зазначаються здобувачем у Декларації використання генеративного ШІ (GAIDeT) відповідно до вимог цих Методичних рекомендацій.

Академічна відповідальність за порушення академічної доброчесності.

Особа притягається до академічної відповідальності виключно у разі встановлення факту вчинення нею порушення академічної доброчесності. Встановлення факту вчинення особою порушення академічної доброчесності та притягнення такої особи до академічної відповідальності здійснюються відповідно до процедур, визначених Законом України «Про академічну доброчесність» та Положенням про академічну доброчесність та систему запобігання академічному плагіату в БДПУ.

Керівник кваліфікаційної роботи може застосовувати до здобувача вищої освіти за порушення академічної доброчесності такі заходи:

- усне та/або письмове попередження;
- перероблення або доопрацювання окремого розділу (розділів) кваліфікаційної роботи;

- винесення питання про порушення академічної доброчесності на розгляд комісії з розгляду випадків порушення академічної доброчесності або Комісії з питань етики та академічної доброчесності.

У межах цих Методичних рекомендацій заходи академічної відповідальності застосовуються з урахуванням характеру та рівня виявленого порушення.

У разі виявлення під час підготовки кваліфікаційної роботи (проєкту) окремих недоліків, пов'язаних із некоректним цитуванням, оформленням запозичень, посилань, зазначенням авторства або декларування використання генеративного штучного інтелекту, керівник може застосувати усне та/або письмове попередження та вимагати перероблення або доопрацювання відповідного розділу (розділів) кваліфікаційної роботи (проєкту).

У разі виявлення ознак порушення академічної доброчесності, що потребують встановлення факту такого порушення у визначеному Положенням порядку, керівник може винести питання на розгляд комісії з розгляду випадків порушення академічної доброчесності або Комісії з питань етики та академічної доброчесності.

Завідувачі кафедр та декани факультетів можуть застосовувати до здобувачів вищої освіти за порушення академічної доброчесності такі заходи:

- – усне та/або письмове попередження;
- – повторне проходження оцінювання контрольних заходів;
- – недопущення до захисту кваліфікаційної роботи;
- – проведення додаткової перевірки інших робіт, автором яких є порушник;
- – винесення питання про порушення академічної доброчесності на розгляд Комісії з питань етики та академічної доброчесності.

Інші види академічної відповідальності застосовуються до здобувачів вищої освіти на підставах та в порядку, визначених законодавством України і Положенням про академічну доброчесність та систему запобігання академічному плагіату в БДПУ.

Виявлення та розгляд можливих фактів порушення академічної доброчесності

Виявлення можливих фактів порушення академічної доброчесності в освітній та науковій діяльності Університету здійснюється відповідно до Положення про академічну доброчесність та систему запобігання академічному плагіату в БДПУ.

Виявлення можливих фактів порушення академічної доброчесності здобувачами вищої освіти під час здійснення освітньої та/або наукової діяльності здійснюється передусім викладачами, зокрема керівниками кваліфікаційних робіт.

Виявлення можливих фактів порушення академічної доброчесності у формі академічного плагіату в академічних та наукових текстах здійснюється відповідно до розділу 12 Положення про академічну доброчесність та систему запобігання академічному плагіату в БДПУ.

До складу комісії з розгляду випадків плагіату входять відповідні посадові особи, найбільш досвідчені співробітники Університету, відповідальні на кафедрах за перевірку на ознаки плагіату, гаранті освітніх програм, а у разі розгляду порушень академічної доброчесності здобувачами вищої освіти – з можливістю залучення представників органів студентського самоврядування Університету.

Розгляд можливих фактів порушення академічної доброчесності, встановлення факту порушення, прийняття рішення про академічну відповідальність та його оскарження здійснюються відповідно до процедур, установлених Положенням про академічну доброчесність та систему запобігання академічному плагіату в БДПУ.

Перевірка кваліфікаційної роботи (проєкту) на наявність ознак академічного плагіату

Перевірка академічних і наукових текстів на наявність ознак плагіату є одним із заходів підтримки принципів та попередження порушень академічної доброчесності в освітньо-науковій діяльності Університету.

Кваліфікаційні роботи здобувачів вищої освіти Університету, які отримують ступінь бакалавра/магістра, підлягають обов'язковій перевірці на наявність ознак академічного плагіату.

Технічне, адміністративне та організаційне забезпечення системи виявлення академічного плагіату здійснюється у порядку, визначеному нормативними документами БДПУ.

З метою виявлення текстових збігів/ідентичності/схожості Університет використовує програмно-технічну систему. Адміністратора програмно-технічної системи призначає ректор Університету своїм наказом. Відповідальні особи по роботі з системою призначаються наказом ректора за поданням керівників підрозділів, які проводять перевірку академічних і наукових текстів на ознаки наявності в них плагіату. Інформація про актуальний сервіс та технічні вимоги до подання роботи доводиться до відома здобувачів випусковою кафедрою та/або відповідальною особою.

Загальна схема пошуку ознак плагіату з використанням відповідної системи виявлення текстових збігів/ідентичності/схожості складається з таких етапів:

1. Відповідальна особа завантажує електронний варіант кваліфікаційної роботи (проєкту) у систему.
2. Система виявлення текстових збігів/ідентичності/схожості перевіряє роботу та формує звіт подібності.
3. Звіт подібності передається для аналізу та прийняття рішення на розгляд відповідної комісії з розгляду випадків плагіату.

Результати перевірки кваліфікаційної роботи (проєкту) програмно-технічною системою та сформований звіт подібності розглядаються відповідно до процедури, визначеної Положенням про академічну доброчесність та систему запобігання академічному плагіату в БДПУ.

Рішення щодо наявності порушення академічної доброчесності приймається у встановленому Положенням порядку. Особа може бути притягнута до академічної відповідальності виключно у разі встановлення факту вчинення нею порушення академічної доброчесності.

У цих Методичних рекомендаціях не встановлюються окремі відсоткові показники текстової схожості/оригінальності кваліфікаційної роботи (проєкту). Аналіз звіту подібності та прийняття рішення здійснюються відповідно до Положення про академічну доброчесність та систему запобігання академічному плагіату в БДПУ та встановленої в Університеті процедури.

НОРМАТИВНІ ТА МЕТОДИЧНІ ДЖЕРЕЛА

1. Про вищу освіту : Закон України від 01.07.2014 № 1556-VII. База даних «Законодавство України» / Верховна Рада України. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1556-18#Text> .
2. Про академічну доброчесність : Закон України від 18.12.2025 № 4742-IX. База даних «Законодавство України» / Верховна Рада України. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/4742-20#Text> .
3. Про затвердження Національної рамки кваліфікацій : постанова Кабінету Міністрів України від 23.11.2011 № 1341. База даних «Законодавство України» / Верховна Рада України. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1341-2011-%D0%BF#Text> .
4. Про затвердження стандарту вищої освіти за спеціальністю 231 «Соціальна робота» для другого (магістерського) рівня вищої освіти : наказ Міністерства освіти і науки України від 24.04.2019 № 556. URL: <https://mon.gov.ua/storage/app/media/vishcha-osvita/zatverdzeni%20standarty/2019/04/25/231-sotsialna-robota-magistr.pdf> .
5. Положення «Про організацію освітнього процесу в Бердянському державному педагогічному університеті» : затверджено рішенням Вченої ради БДПУ від 24.08.2026, протокол № 1/2.2; введено в дію наказом БДПУ від 31.08.2026 № 29. URL: <https://bdpu.org.ua/wp-content/uploads/2025/05/pro-organizacziyu-osvitnogo-proczesu-v-bdpu-1.pdf>.
6. Положення «Про оцінювання навчальних досягнень здобувачів вищої освіти у Бердянському державному педагогічному університеті» : затверджено рішенням Вченої ради БДПУ від 10.09.2026, протокол № 3/2.3; введено в дію наказом БДПУ від 18.09.2026 № 39. URL: <https://bdpu.org.ua/wp-content/uploads/2025/05/pro-ocinyuvannya-navchalnyh-dosyagenn-zdobuvachiv-vyshhoyi-osvity-u-bdpu-1.pdf>.
7. Положення «Про кваліфікаційну роботу здобувачів вищої освіти БДПУ» : затверджено рішенням Вченої ради БДПУ від 10.09.2026, протокол № 3/2.3; введено в дію наказом БДПУ від 18.09.2026 № 37. URL: <https://bdpu.org.ua/wp-content/uploads/2025/05/pro-kvalifikacijnu-robotu-zdobuvachiv-vyshhoyi-osvity-bdpu-1.pdf>.
8. Положення «Про атестацію здобувачів вищої освіти та наукових ступенів у Бердянському державному педагогічному університеті» : затверджено рішенням Вченої ради БДПУ від 30.05.2024, протокол № 17/4.8; введено в дію наказом БДПУ від 31.05.2024 № 21. URL: <https://bdpu.org.ua/wp-content/uploads/2025/05/pro-atestacziyu-zdobuvachiv-vyshhoyi-osvity-ta-naukovyh-stupeniv-u-berdyanskomu-derzhavnomu-pedagogichnomu-universyteti.pdf>.
9. Положення «Про академічну доброчесність та систему запобігання академічному плагіату в Бердянському державному педагогічному університеті» : затверджено рішенням Вченої ради БДПУ від 24.08.2026, протокол № 1/2.3; введено в дію наказом БДПУ від 31.08.2026 № 29. URL: <https://bdpu.org.ua/wp-content/uploads/2025/05/pro-akademichnu-dobrochesnist-u-bdpu-1.pdf>.
10. Кодекс доброчесності академічної спільноти Бердянського державного педагогічного університету : нова редакція, затверджена рішенням Вченої ради БДПУ від 30.10.2025, протокол № 7/3.6; введена в дію наказом БДПУ від 31.10.2025 № 53. URL: https://bdpu.org.ua/wp-content/uploads/2025/11/kodeks_dobrochesnosti_universytetskoyi_spilnoty_bdpul.pdf ..
11. Політика використання штучного інтелекту в освітньому процесі Бердянського державного педагогічного університету. URL: https://bdpu.org.ua/wp-content/uploads/2025/09/polityka_vykorystannya_shtuchnogo_intelektu_v_osvitnomu_proczesi_berdyanskogo.pdf ..
12. ДСТУ 8302:2015. Інформація та документація. Бібліографічне посилання. Загальні положення та правила складання. Київ : ДП «УкрНДНЦ», 2016. 16 с.

13. ДСТУ 3008:2015. Інформація та документація. Звіти у сфері науки і техніки. Структура та правила оформлювання. Київ : ДП «УкрНДНЦ», 2016. 26 с.
14. Suchikova Y., Tsybuliak N., Teixeira da Silva J. A., Nazarovets S. GAIDeT (Generative AI Delegation Taxonomy): A taxonomy for humans to delegate tasks to generative artificial intelligence in scientific research and publishing. *Accountability in Research*. 2026. Vol. 33, no. 3. <https://doi.org/10.1080/08989621.2025.2544331>.

ЗАКЛЮЧНЕ СЛОВО

Представлені методичні рекомендації до написання кваліфікаційної роботи здобувачів другого (магістерського) рівня вищої освіти є узагальненням досвіду провідних ЗВО України з організації та написання наукових робіт зазначеного освітнього кваліфікаційного рівня, досвіду наукового керівництва такими роботами та базуються на Положеннях: «Про організацію освітнього процесу в БДПУ», «Про академічну доброчесність та систему запобігання академічному плагіату в Бердянському державному педагогічному університеті», «Про оцінювання навчальних досягнень здобувачів вищої освіти у Бердянському державному педагогічному університеті», «Про кваліфікаційну роботу здобувачів вищої освіти Бердянського державного педагогічного університету». Сподіваємось, що ці рекомендації стануть в нагоді здобувачам, які працюють над виконанням кваліфікаційних робіт різного рівня, а також викладачам, які здійснюють керівництво науковою роботою здобувачів.

ДОДАТКИ

Додаток А

Зразок титульної сторінки наукової роботи

Міністерство освіти і науки України
Бердянський державний педагогічний університет
кафедра _____

Допущено до захисту
Завідувач кафедри

_____ 202__
« ____ » _____

ТЕМА

Кваліфікаційна робота магістра

Виконавець: здобувач другого (першого)
рівня вищої освіти, групи _____

Галузь знань _____

Спеціальність _____

Освітньо-професійна програма: _____

Рецензент:

Запоріжжя – 20__

Зразок змісту наукової роботи (традиційна кваліфікаційна робота)

ЗМІСТ

ВСТУП.....	3
РОЗДІЛ 1. ТЕОРЕТИКО-МЕТОДИЧНІ ЗАСАДИ ПРОФІЛАКТИКИ СУЇЦИДАЛЬНОЇ ПОВЕДІНКИ СЕРЕД ВІЙСЬКОВОСЛУЖБОВЦІВ	8
1.1. Поняття суїцидальної поведінки, основні ознаки та прояви.....	8
1.2. Особливості дослідження суїцидальної поведінки серед військовослужбовців.....	14
1.3. Соціально-психологічний аспект вивчення суїцидальної поведінки та технології профілактики у середовищі військовослужбовців	20
Висновки до першого розділу	27
РОЗДІЛ 2. ЕКСПЕРИМЕНТАЛЬНЕ ДОСЛІДЖЕННЯ ЕФЕКТИВНОСТІ ОРГАНІЗАЦІЇ РОБОТИ З ПРОФІЛАКТИКИ СУЇЦИДАЛЬНОЇ ПОВЕДІНКИ СЕРЕД ВІЙСЬКОВОСЛУЖБОВЦІВ.....	30
2.1. Організація і методика проведення дослідження.....	30
2.2. Експериментальна перевірка особливостей прояву та ефективності організації роботи з профілактики суїцидальної поведінки серед військовослужбовців	33
2.3. Алгоритм здійснення профілактики суїцидальної поведінки серед військовослужбовців	52
Висновки до другого розділу	58
ВИСНОВКИ	60
ДЕКЛАРАЦІЯ ВИКОРИСТАННЯ ГШІ.....	65
СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ	66
ДОДАТКИ	72

Зразок змісту наукової роботи (кваліфікаційний проект (грантово-проєктна заявка))

Перелік скорочень, умовних позначень, термінів.....	2
ВСТУП.....	3
РОЗДІЛ 1. АНАЛІТИЧНЕ ОБҐРУНТУВАННЯ ГРАНТОВО-ПРОЄКТНОЇ ЗАЯВКИ.....	7
1.1. Аналіз проблеми та потреб цільової групи.....	7
1.2. Аналіз наукових підходів, нормативно-правового контексту та наявних практик розв’язання проблеми.....	11
1.3. Обґрунтування проєктного рішення.....	16
Висновки до першого розділу.....	20
РОЗДІЛ 2. ГРАНТОВО-ПРОЄКТНА ЗАЯВКА [НАЗВА ПРОЄКТУ].....	21
Опис грантово-проєктної заявки відповідно до структури та вимог обраного грантового конкурсу.....	21
Висновки до другого розділу.....	40
ВИСНОВКИ.....	41
ДЕКЛАРАЦІЯ ВИКОРИСТАННЯ ГШІ (GAIDeT)	45
СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ.....	46
ДОДАТКИ.....	56

Зразок оформлення сторінки

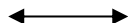

20 мм

**РОЗДІЛ 1 ТЕОРІЯ І ПРАКТИКА СОЦІАЛІЗАЦІЇ
ОБДАРОВАНИХ ЗДОБУВАЧІВ ЗАГАЛЬНОЇ СЕРЕДНЬОЇ
ОСВІТИ**

**1.1. Питання соціалізації здобувачів загальної середньої освіти у
сучасній теорії і практиці**

Розглядаючи питання соціалізації обдарованих здобувачів
загальної середньої освіти в Україні, слід зазначити, що.....

25–30 мм

...

...

...

...

...

...

...

...

...

10мм

Зразок оформлення сторінки

20 мм

**РОЗДІЛ 1 ТЕОРІЯ І ПРАКТИКА СОЦІАЛІЗАЦІЇ
ОБДАРОВАНИХ ЗДОБУВАЧІВ ЗАГАЛЬНОЇ СЕРЕДНЬОЇ ОСВІТИ**

**1.2. Питання соціалізації здобувачів загальної середньої освіти у
1.3. сучасній теорії і практиці**

Розглядаючи питання соціалізації обдарованих здобувачів загальної середньої освіти в Україні, слід зазначити, що.....

...

...

...

...

...

25–30 мм ... 10мм

...

...

...

...

...

...

...

...

...

...

Список використаних джерел

**ПРИКЛАДИ
ОФОРМЛЕННЯ БІБЛЮГРАФІЧНОГО ОПИСУ
У СПИСКУ ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ У ДИСЕРТАЦІЇ
з урахуванням Національного стандарту України ДСТУ 8302:2015**

Характеристика джерела	Приклад оформлення
Книги: Один автор	1. Бичківський О. О. Міжнародне приватне право : конспект лекцій. Запоріжжя : ЗНУ, 2015. 82 с. 2. Бондаренко В. Г. Немеркнуча слава новітніх запорожців: історія Українського Вільного козацтва на Запоріжжі (1917-1920 рр.). Запоріжжя, 2017. 113 с. 3. Бондаренко В. Г. Український вільнокозацький рух в Україні та на еміграції (1919-1993 рр.) : монографія. Запоріжжя : ЗНУ, 2016. 600 с. 4. Вагіна О. М. Політична етика : навч.-метод. посіб. Запоріжжя : ЗНУ, 2017. 102 с. 5. Верлос Н. В. Конституційне право зарубіжних країн : курс лекцій. Запоріжжя : ЗНУ, 2017. 145 с. 6. Горбунова А. В. Управління економічною захищеністю підприємства: теорія і методологія : монографія. Запоріжжя : ЗНУ, 2017. 240 с. 7. Гурська Л. І. Релігієзнавство : навч. посіб. 2-ге вид., перероб. та доп. Київ : ЦУЛ, 2016. 172 с. 8. Дробот О. В. Професійна свідомість керівника : навч. посіб. Київ : Талком, 2016. 340 с.
Два автори	1. Аванесова Н. Е., Марченко О. В. Стратегічне управління підприємством та сучасним містом: теоретико-методичні засади : монографія. Харків : Щедра садиба плюс, 2015. 196с. 2. Батракова Т. І., Калюжна Ю. В. Банківські операції : навч. посіб. Запоріжжя : ЗНУ, 2017. 130 с. 3. Білобровко Т. І., Кожуховська Л. П. Філософія науки й управління освітою : навч.-метод. посіб. Переяслав-Хмельницький, 2015. 166 с. 4. Богма О. С., Кисильова І. Ю. Фінанси : конспект лекцій. Запоріжжя : ЗНУ, 2016. 102 с. 5. Горошкова Л. А., Волков В. П. Виробничий менеджмент : навч. посіб. Запоріжжя : ЗНУ, 2016. 131 с. 7. Гура О. І., Гура Т. Є. Психологія управління соціальною організацією : навч. посіб. 2-ге вид., доп. Херсон : ОЛДІ-ПЛЮС, 2015. 212 с.

Три автори	1. Аніловська Г. Я., Марушко Н. С., Стоколоса Т. М. Інформаційні системи і технології у фінансах : навч. посіб. Львів : Магнолія 2006, 2015. 312 с.
	2. Городовенко В. В., Макаренков О. Л., Сантос М. М. О. Судові та правоохоронні органи України : навч. посіб. Запоріжжя : ЗНУ, 2016. 206 с. 3. Кузнецов М. А., Фоменко К. І., Кузнецов О. І. Психічні стани студентів у процесі навчально-пізнавальної діяльності : монографія. Харків : ХНПУ, 2015. 338 с. 4. Якобчук В. П., Богоявленська Ю. В., Тищенко С. В. Історія економіки та економічної думки : навч. посіб. Київ : ЦУЛ, 2015. 476 с.
Чотири і більше авторів	1. Науково-практичний коментар Кримінального кодексу України : станом на 10 жовт. 2016 р. / К. І. Беліков та ін. ; за заг. ред. О. М. Литвинова. Київ : ЦУЛ, 2016. 528 с. 2. Бікулов Д. Т., Чкан А. С., Олійник О. М., Маркова С. В. Менеджмент : навч. посіб. Запоріжжя : ЗНУ, 2017. 360 с. 3. Операційне числення : навч. посіб. / С. М. Гребенюк та ін. Запоріжжя : ЗНУ, 2015. 88 с. 4. Основи охорони праці : підручник / О. І. Запорожець та ін. 2-ге вид. Київ : ЦУЛ, 2016. 264 с. 6. Клименко М. І., Панасенко Є. В., Стреляєв Ю. М., Ткаченко І. Г. Варіаційне числення та методи оптимізації : навч. посіб. Запоріжжя : ЗНУ, 2015. 84 с.
Автор(и) та редактор(и)/упорядники	1. Березенко В. В. PR як сфера наукового знання : монографія 2. / за заг. наук. ред. В. М. Манакіна. Запоріжжя : ЗНУ, 2015. 362 с. 3. Бутко М. П., Неживенко А. П., Пепа Т. В. Економічна психологія : навч. посіб. / за ред. М. П. Бутко. Київ : ЦУЛ, 2016. 232 с. 4. Дахно І. І., Алієва-Барановська В.М. Право інтелектуальної власності : навч. посіб. / за ред. І. І. Дахна. Київ : ЦУЛ, 2015. 560 с.

Без автора	1. 25 років економічному факультету: історія та сьогодення (1991-2016) : ювіл. вип. / під заг. ред. А. В. Череп. Запоріжжя : ЗНУ, 2016. 330 с. 2. Криміналістика : конспект лекцій / за заг. ред. В. І. Галана ; уклад. Ж. В. Удовенко. Київ : ЦУЛ, 2016. 320 с. 3. Миротворення в умовах гібридної війни в Україні : монографія / за ред. М. А. Лепського. Запоріжжя : КСК-Альянс, 2017. 172 с. 4. Міжнародні економічні відносини : навч. посіб. / за ред.: 5. С. О. Якубовського, Ю. О. Ніколаєва. Одеса : ОНУ, 2015. 306 с. 6. Науково-практичний коментар Бюджетного кодексу України 7. / за заг. ред. Т. А. Латковської. Київ : ЦУЛ, 2017. 176 с. 8. Службове право: витоки, сучасність та перспективи розвитку / за ред.: Т. О. Коломоєць, В. К. Колпакова. Запоріжжя, 2017. 328 с. 9. Сучасне суспільство: філософсько-правове дослідження
	10. актуальних проблем : монографія / за ред. О. Г. Данильяна. Харків : Право, 2016. 488 с. 11. Адміністративно-правова освіта у персоналіях : довід. / за заг. ред.: Т. О. Коломоєць, В. К. Колпакова. Київ : Ін Юре, 2015. 352 с. 12. Підготовка докторів філософії (PhD) в умовах реформування вищої освіти : матеріали Всеукр. наук.-практ. конф., 13. м. Запоріжжя, 5-6 жовт. 2017 р. Запоріжжя : ЗНУ, 2017. 14. 216 с. 15. Країни пострадянського простору: виклики модернізації : зб. наук. пр. / редкол.: П. М. Рудяков (відп. ред.) та ін. Київ : Ін-т всесвітньої історії НАН України, 2016. 306 с. 16. Антологія української літературно-критичної думки першої половини ХХ століття / упоряд. В. Агеєва. Київ : Смолоскип, 2016. 904 с.
Багатотомні видання	1. Енциклопедія Сучасної України / редкол.: І. М. Дзюба та ін. Київ : САМ, 2016. Т. 17. 712 с. 2. Лодий П. Д. Сочинения : в 2 т. / ред. изд.: Н. Г. Мозговая, А. Г. Волков ; авт. вступ. ст. А. В. Синицына. Киев ; Мелитополь : НПУ им. М. Драгоманова ; МГПУ им. Б. Хмельницкого, 2015. Т. 1. 306 с. 3. Новицкий О. М. Сочинения : в 4 т. / ред. изд.: Н. Г. Мозговая, А. Г. Волков ; авт. вступ. ст. Н. Г. Мозговая. Киев ; Мелитополь : НПУ им. М. Драгоманова ; МГПУ им. Б. Хмельницкого, 2017. Т. 1. 382 с. 4. Правова система України: історія, стан та перспективи : у 5 т. / Акад. прав. наук України. Харків : Право, 2009. Т. 2 : Конституційні засади правової системи України і проблеми її вдосконалення / заг. ред. Ю. П. Битяк. 576 с. 5. Кучерявенко Н. П. Курс налогового права : в 6 т. Харьков : Право, 2007. Т. 4 : Особенная часть. Косвенные налоги. 536 с.

Автореферати дисертацій	1. Бондар О. Г. Земля як об'єкт права власності за земельним законодавством України : автореф. дис канд. юрид. наук : 12.00.06. Київ, 2005. 20 с. 3. Гнатенко Н. Г. Групи інтересів у Верховній Раді України: сутність і роль у формуванні державної політики : автореф. дис. ... канд. політ. наук : 23.00.02. Київ, 2017. 20 с. 4. Кулініч О. О. Право людини і громадянина на освіту в Україні та конституційно-правовий механізм його реалізації : автореф. дис. ... канд. юрид. наук : 12.00.02. Маріуполь, 2015. 20 с.
Дисертації	1. Авдєєва О. С. Міжконфесійні відносини у Північному Приазов'ї (кінець XVIII - початок XX ст.) : дис.....канд. іст. наук : 07.00.01 / Запорізький національний університет. Запоріжжя, 2016. 301 с. 3. Левчук С. А. Матриці Гріна рівнянь і систем еліптичного типу для дослідження статичного деформування складених тіл : дис. ... канд. фіз.-мат. наук : 01.02.04. Запоріжжя, 2002. 150 с. 5. Вініченко О. М. Система динамічного контролю соціально-економічного розвитку промислового підприємства : дис. ... д-ра екон. наук : 08.00.04. Дніпро, 2017. 424 с.
Законодавчі та нормативні документи	1. Конституція України : офіц. текст. Київ : КМ, 2013. 96 с. 2. Про освіту : Закон України від 05.09.2017 р. № 2145- 3. VIII. Голос України. 2017. 27 верес. (№ 178-179). С. 10–22. 4. Повітряний кодекс України : Закон України від 19.05.2011 р. 5. № 3393-VI. Відомості Верховної Ради України. 2011. № 48-49. Ст. 536. 6. Про вищу освіту : Закон України від 01.07.2014 р. № 1556- 7. VII. Дата оновлення: 28.09.2017. 8. URL: http://zakon2.rada.gov.ua/laws/show/1556-18 (дата звернення: 15.11.2017). 9. Деякі питання стипендіального забезпечення : Постанова Кабінету Міністрів України від 28.12.2016 р. № 10. 1050. Офіційний вісник України. 2017. № 4. С. 530–543. 11. Про Концепцію вдосконалення інформування громадськості питань євроатлантичної інтеграції України на 2017-2020 роки : Указ Президента України від 21.02.2017 р. 12. № 43/2017. Урядовий кур'єр. 2017. 23 лют. (№ 35). С. 10. 13. Про затвердження Вимог до оформлення дисертації : наказ Міністерства освіти і науки від 12.01.2017 р. № 14. 40. Офіційний вісник України. 2017. № 20. С. 136–141. 15. Інструкція щодо заповнення особової картки державного службовця : затв. наказом Нац. агентства України з питань Держ. служби від 05.08.2016 р. № 156. Баланс-бюджет. 2016. 19 верес. (№ 38). С. 15–16.

Архівні документи	1. Лист Голови Співки «Чорнобиль» Г. Ф. Лепіна на ім'я Голови Ради Міністрів УРСР В. А. Масола щодо реєстрації Статуту Співки та сторінки Статуту. 14 грудня 1989 р. ЦДАГО України (Центр. держ. архів громад. об'єднань України). Ф.1. Оп. 32. Спр. 2612. Арк. 63, 64 зв., 71. 2. Матеріали Ради Народних комісарів Української Народної Республіки. ЦДАВО України (Центр. держ. архів вищ. органів влади та упр. України). Ф. 1061. Оп. 1. Спр. 8–12. Копія; Ф. 1063. Оп. 3. Спр. 1–3. 3. Наукове товариство ім. Шевченка. Львів. наук. б-ка ім. В. Стефаника НАН України. Ф. 1. Оп. 1. Спр. 78. Арк. 1–7.
Патенти	1. Люмінісцентний матеріал: пат. 25742 Україна: МПК6 C09K11/00, G01T1/28, G21H3/00. № 200701472; заявл. 12.02.07; опубл. 27.08.07, Бюл. № 13. 4 с. 2. Спосіб лікування синдрому дефіциту уваги та гіперактивності у дітей: пат. 76509 Україна. № 2004042416; заявл. 01.04.2004; опубл. 01.08.2006, Бюл. № 8 (кн. 1). 120 с.
Препринти	1. Панасюк М. І., Скорбун А. Д., Сплошной Б. М. Про точність визначення активності твердих радіоактивних відходів гамма-методами. Чорнобиль : Ін-т з проблем безпеки АЕС НАН України, 2006. 7, [1] с. (Препринт. НАН України, Ін-т проблем безпеки АЕС; 06-1). 2. Шиляев Б. А., Воеводин В. Н. Расчеты параметров радиационного повреждения материалов нейтронами источника ННЦ ХФТИ / ANL USA с подкритической сборкой, управляемой ускорителем электронов. Харьков : ННЦ ХФТИ, 2006. 19 с.: ил., табл. (Препринт. НАН Украины, Нац. науч. центр «Харьк. физ.-техн. ин-т»; ХФТИ2006-4).
Стандарти	1. ДСТУ 7152:2010. Видання. Оформлення публікацій у журналах і збірниках. [Чинний від 2010-02-18]. Вид. офіц. Київ, 2010. 16 с. (Інформація та документація). 2. ДСТУ ISO 6107-1:2004. Якість води. Словник термінів. Частина 1 (ISO 6107-1:1996, IDT). [Чинний від 2005-04-01]. Вид. офіц. Київ : Держспоживстандарт України, 2006. 181 с. 3. ДСТУ 3582:2013. Бібліографічний опис. Скорочення слів і словосполучень українською мовою. Загальні вимоги та правила (ISO 4:1984, NEQ; ISO 832:1994, NEQ). [На заміну ДСТУ3582-97; чинний від 2013-08-22]. Вид. офіц. Київ : Мінекономрозвитку України, 2014. 15 с. (Інформація та документація).

Каталоги	1. Горницкая И. П. Каталог растений для работ по фитодизайну / Донец. ботан. сад НАН Украины. Донецк : Лебедь, 2005. 228 с. 2. Історико-правова спадщина України : кат. вист. / Харків. держ. наук. б-ка ім. В. Г. Короленка; уклад.: Л. І. Романова, О. В. Земляніщина. Харків, 1996. 64 с. 3. Пам'ятки історії та мистецтва Львівської області : кат.-довід. 4. / авт.-упоряд.: М. Зобків та ін. ; Упр. культури Львів. облдержадмін., Львів. іст. музей. Львів : Новий час, 2003. 160 с.
Бібліографічні показники	1. Боротьба з корупцією: нагальна проблема сучасності : бібліогр. показч. Вип. 2 / уклад.: О. В. Левчук, відп. за вип. Н. М. Чала ; Запорізький національний університет. Запоріжжя : ЗНУ, 2017. 60 с. 2. Микола Лукаш : біобібліогр. показч. / уклад. В. Савчин. Львів : Вид. центр ЛНУ ім. І. Франка, 2003. 356 с. 3. (Українська біобібліографія ; ч. 10). 4. Чернівецький національний університет імені Юрія Федьковича в незалежній Україні : бібліогр. показч. / уклад.: Н. М. Загородна та ін.; наук. ред. Т. В. Марусик; відп. за вип. М. Б. Зушман. Чернівці : 5. Чернівецький національний університет, 2015. 512 с. (До 6. 140-річчя від дня заснування). 7. Лисодед О. В. Бібліографічний довідник з кримінології (1992-2002) / ред. О. Г. Кальман. Харків : Одисей, 2003. 128 с. 8. Яценко О. М., Любовец Н. І. Українські персональні бібліографічні показники (1856-2013). Київ : Національна бібліотека України ім. В. І. Вернадського, 2015. 472 с. (Джерела української біографістики ; вип. 3).
ЧАСТИНА ВИДАННЯ: КНИГИ	1. Баймуратов М. А. Имплементация норм международного права и роль Конституционного Суда Украины в толковании международных договоров / М. А. Баймуратов. Михайло Баймуратов: право як буття вченого : зб. наук. пр. до 55- річчя проф. М. О. Баймуратова /упоряд. та відп. ред. Ю. О. Волошин. К., 2009. С. 477–493. 2. Гетьман А. П. Екологічна політика держави: конституційно-правовий аспект. Тридцять лет с экологическим правом : избранные труды. Харьков, 2013. С. 205–212. 3. Коломоєць Т. О. Адміністративна деліктологія та адміністративна деліктність. Адміністративне право України : підручник / за заг. ред. Т. О. Коломоєць. Київ, 2009. С. 195–197. 4. Алексеев В. М. Правовий статус людини та його реалізація у взаємовідносинах держави та суспільства в державному управлінні в Україні. Теоретичні засади взаємовідносин держави та суспільства в управлінні : монографія. Чернівці, 2012. С. 151–169.

ЧАСТИНА ВИДАННЯ: МАТЕРІАЛІВ КОНФЕРЕНЦІЙ (ТЕЗИ, ДОПОВІДІ)	1. Антонович М. Жертви геноцидів першої половини ХХ століття: порівняльно-правовий аналіз. Голодомор 1932- 1933 років: втрати української нації : матеріали міжнар. наук.-практ. конф., м. Київ, 4 жовт. 2016 р. Київ, 2017.С. 133–136. 2. Анциперова І. І. Історико-правовий аспект акту про бюджет. Дослідження проблем права в Україні очима молодих вчених : тези доп. всеукр. наук.-практ. конф. (м. Запоріжжя, 24 квіт. 2014 р.). Запоріжжя, 2014. С. 134– 137. 3. Кононенко Н. Методология толерантности в системе общественных отношений. Формирование толерантного сознания в обществе : материалы VII междунар. антитеррорист. форума (Братислава,18 нояб. 2010 г.). Киев, 2011. С. 145–150. 4. Микитів Г. В., Кондратенко Ю. Позатекстові елементи як засіб формування медіакультури читачів науково-популярних журналів. Актуальні проблеми медіаосвіти в Україні та світі : зб. тез доп. міжнар. наук.-практ. конф.,м. Запоріжжя, 3-4 берез. 2016 р. Запоріжжя, 2016. С. 50–53. 6. 5. Соколова Ю. Особливості впровадження проблемного навчання хімії в старшій профільній школі. Актуальні проблеми та перспективи розвитку медичних, фармацевтичних та природничих наук : матеріали III регіон. наук.-практ. конф., м. Запоріжжя, 29 листоп. 2014 р.Запоріжжя, 2014. С. 211–212.
ЧАСТИНА ВИДАННЯ: ДОВІДКОВОГО ВИДАННЯ	1. Кучеренко І. М. Право державної власності. Великий енциклопедичний юридичний словник / ред. 2. Ю. С. Шемшученко. Київ, 2007. С. 673. 3. Пирожкова Ю. В. Благодійна організація. Адміністративне право України : словник термінів / за ред.: Т. О. Коломоєць,В. К. Колпакова. Київ, 2014. С. 54–55. 4. Сірий М. І. Судова влада. Юридична енциклопедія. Київ, 2003. Т. 5. С. 699.
ЧАСТИНА ВИДАННЯ: ПРОДОВЖУВАНОГО ВИДАННЯ	1. Коломоєць Т. О. Оцінні поняття в адміністративному законодавстві України: реалії та перспективи формулювання їх застосування. Вісник Запорізького національного університету. Юридичні науки. Запоріжжя, 2017. № 1. С. 36–46. 2. Левчук С. А., Хмельницький А. А. Дослідження статичного деформування складених циліндричних оболонок за допомогою матриць типу Гріна. Вісник Запорізького національного університету. Фізико-математичні науки. Запоріжжя, 2015. № 3. С. 153–159. 3. Левчук С. А., Рак Л. О., Хмельницький А. А. Моделювання статичного деформування складеної конструкції з двох пластин за допомогою матриць типу Гріна. Проблеми обчислювальної механіки і міцності конструкцій. Дніпропетровськ, 2012. Вип. 19. С. 212–218. 4. Тарасов О. В. Міжнародна правосуб'єктність людини в практиці Нюрнберзького трибуналу. Проблеми законності. Харків, 2011. Вип. 115. С. 200–206.

ЧАСТИНА ВИДАННЯ: ПЕРІОДИЧНОГО ВИДАННЯ (ЖУРНАЛУ, ГАЗЕТИ)	1. Кулініч О. О. Право на освіту в системі конституційних прав людини і громадянина та його гарантії. Часопис Київського університету права. 2007. № 4. С. 88–92. 2. Коломоєць Т., Колпаков В. Сучасна парадигма адміністративного права: генеза і поняття. Право України. 2017. № 5. С. 71–79. 3. Коваль Л. Плюси і мінуси дистанційної роботи. Урядовий кур'єр. 2017. 1 листоп. (№ 205). С. 5. 4. Біленчук П., Обіход Т. Небезпеки ядерної злочинності: аналіз вітчизняного і міжнародного законодавства. Юридичний вісник України. 2017. 20-26 жовт. (№ 42). С. 14–15. 5. Bletska D. I., Glukhov K. E., Frolova V. V. Electronic structure of 2H-SnSe₂: ab initio modeling and comparison with experiment. Semiconductor Physics Quantum Electronics & Optoelectronics. 2016. Vol. 19, No 1. P. 98–108.
Електронні ресурси	1. Влада очима історії : фотовиставка. URL: http://www.kmu.gov.ua/control/uk/photogallery/gallery?id=15725757& (дата звернення: 15.11.2017). 2. Шарая А. А. Принципи державної служби за законодавством України. Юридичний науковий електронний журнал. 2017. № 5. С. 115–118. URL: http://lsey.org.ua/5_2017/32.pdf. 3. Ганзенко О. О. Основні напрями подолання правового нігілізму в Україні. Вісник Запорізького національного університету. Юридичні науки. Запоріжжя, 2015. № 3. – С. 20–27. 4. URL: http://ebooks.znu.edu.ua/files/Fakhovivydannya/vznu/juridichni/VestUr2015v3/5.pdf. (дата звернення: 15.11.2017). 5. Яцків Я. С., Маліцький Б. А., Бублик С. Г. Трансформація наукової системи України протягом 90-х років XX століття: період переходу до ринку. Наука та інновації. 2016. Т. 12, № 6. С. 6–14. DOI: https://doi.org/10.15407/scin12.06.006

Примітки:

1. Бібліографічний опис оформлюється згідно з ДСТУ 8302:2015 «Інформація та документація. Бібліографічне посилання. Загальні положення та правила складання».
2. Опис складається з елементів, які поділяються на обов'язкові та факультативні. У бібліографічному описі можуть бути тільки обов'язкові чи обов'язкові та факультативні елементи. Обов'язкові елементи містять бібліографічні відомості, які забезпечують ідентифікацію документа. Їх наводять у будь-якому описі.

ПРОМІЖКИ МІЖ ЗНАКАМИ ТА ЕЛЕМЕНТАМИ ОПИСУ Є ОБОВ'ЯЗКОВИМИ І ВИКОРИСТОВУЮТЬСЯ ДЛЯ РОЗРІЗНЕННЯ ЗНАКІВ ГРАМАТИЧНОЇ І ПРИПИСАНОЇ ПУНКТУАЦІЇ.

Бердянський державний педагогічний університет
(повне найменування закладу вищої освіти)
Факультет дошкільної, спеціальної та соціальної освіти
Кафедра соціальної роботи та інклюзивної освіти
Освітній ступінь магістр
Галузь знань I Охорона здоров'я та соціальне забезпечення
(шифр і назва)
Спеціальність I10 Соціальна робота та консультування
(шифр і назва)
Освітньо-професійна програма: «Поствоєнна соціально-психологічна реінтеграція»

ЗАТВЕРДЖУЮ

Завідувач кафедри

_____ Катерина ПЕТРОВСЬКА

«__» _____ 202_ року

ЗАВДАННЯ
НА КВАЛІФІКАЦІЙНУ РОБОТУ (ПРОЄКТ) ЗДОБУВАЧА ВИЩОЇ ОСВІТИ

(прізвище, ім'я, по-батькові)

1. Тема кваліфікаційної роботи

Керівник роботи _____

(прізвище, ім'я, по-батькові, науковий ступінь, вчене звання)

затверджені наказом закладу вищої освіти від “__” _____ року № _____

2. Строк подання здобувачем роботи «__» листопада 202_ року

3. Вихідні дані до роботи:

Об'єкт дослідження:

Предмет дослідження:

Мета дослідження:

Завдання дослідження:

Залежно від специфіки поставлених завдань нами було використано комплекс методів:

Зміст

4. Перелік графічного матеріалу (з точним зазначенням обов'язкових креслень)

5. Консультанти розділів проекту (роботи)

Розділ	Прізвище, ініціали та посада консультанта	Підпис, дата	
		завдання видав	завдання прийняв
I			
II			

6. Дата видачі завдання «__» _____ 202__ року

КАЛЕНДАРНИЙ ПЛАН

№ з/п	Назва етапів кваліфікаційної роботи	Строк виконання етапів роботи	Примітка
1.	Опрацювання наукової літератури з досліджуваної теми	вересень-жовтень 202_р.	
2.	Коригування наукового апарату (об'єкт, предмет, мета, завдання, методи дослідження), уточнення плану роботи	жовтень 202_р.	
3.	Робота над першим розділом кваліфікаційної роботи	листопад-грудень 202_р.	
4.	Розробка методики констатувального експерименту (мета, завдання, діагностичний інструментарій)	січень 202_р.	
5.	Проведення констатувального експерименту	лютий 202_р.	
6.	На основі аналізу наукової літератури та одержаних результатів констатувального експерименту розробка програми формульовального експерименту	березень 202_р.	
7.	Написання тез доповіді на студентських Днях науки з теми дослідження	квітень 202_р.	
8.	Впровадження програми формульовального експерименту	травень-вересень 202_р.	
9.	Розробка методики контрольного експерименту	вересень-жовтень 202_р.	
10.	Обробка та інтерпретація результатів контрольного результату	листопад 202_р.	
11.	Редагування тексту кваліфікаційної роботи	листопад 202_р.	
12.	Доопрацювання та оформлення кваліфікаційної роботи	грудень 202_р.	

Здобувач вищої освіти

(підпис)

(прізвище та ініціали)

Керівник роботи

(підпис)

(прізвище та ініціали)

**ПОДАННЯ
ГОЛОВІ ЕКЗАМЕНАЦІЙНОЇ КОМІСІЇ
ЩОДО ЗАХИСТУ КВАЛІФІКАЦІЙНОЇ РОБОТИ**

Направляється здобувач _____ до захисту кваліфікаційної роботи
(прізвище та ініціали)

за галуззю знань I Охорона здоров'я та соціальне забезпечення
спеціальністю I10 Соціальна робота та консультування

(шифр і назва спеціальності)

освітньо-професійною програмою: «Поствоєнна соціально-психологічна реінтеграція»
на тему:

(назва теми)

Кваліфікаційна робота і рецензія додаються.

Декан факультету _____
(підпис)

Євгенія ЛИНДІНА
(прізвище та ініціали)

Довідка про успішність

_____ за період навчання на факультеті дошкільної, спеціальної та соціальної освіти з 2024 року по 2025 рік повністю виконала навчальний план за спеціальністю з таким розподілом оцінок за шкалою ЄКТС:

A_%, B_%, C_%, D_%, E_%

Секретар факультету _____
(підпис)

Марина АДАЄВА
(прізвище та ініціали)

Висновок керівника кваліфікаційної роботи

Здобувач вищої освіти _____ виконала кваліфікаційну роботу на достатньому науковому рівні. Дослідниця обґрунтувала актуальність проблеми, чітко визначила науковий апарат, проаналізувала першоджерела, розробила експериментально-дослідницьку програму соціально-педагогічної арт-терапії. Магістрантка продемонструвала вміння самостійно здійснювати наукове дослідження, робити відповідні висновки.

Робота відповідає вимогам щодо досліджень даного рівня та може бути рекомендована до захисту.

Робота перевірена на плагіат (довідка надається).

Керівник роботи _____
(підпис) (прізвище та ініціали)

“ ____ ” _____ 202_ року

Висновок кафедри про кваліфікаційну роботу

Кваліфікаційна робота розглянута. Здобувач вищої освіти _____ допускається до захисту даної роботи в екзаменаційній комісії.

Робота перевірена на плагіат (довідка надається).

Завідувач кафедри _____ Катерина ПЕТРОВСЬКА
(підпис) (прізвище та ініціали)

“ ____ ” _____ 202_ року

РЕЦЕНЗІЯ

на кваліфікаційну роботу
здобувача другого (магістерського) рівня вищої освіти
спеціальності І10 Соціальна робота та консультування
освітньо-професійної програми
«Поствоєнна соціально-психологічна реінтеграція»

Світлани ВЛАСОВОЇ

**«Підготовка майбутнього соціального педагога до роботи в умовах
сімейних форм влаштування дітей-сиріт та дітей, позбавлених
батьківського піклування»**

Розвиток цивілізованого суспільства визначається не тільки його економічним, соціально-культурним рівнем, але й відношенням до знедолених дітей. Перехід від одного політичного устрою до іншого, поповнення складу безпритульних із соціально незахищених верств та груп ризику, криза сімейних стосунків, аморальна поведінка, асоціальні впливи оточення, безробіття спричинили зростання соціального сирітства в Україні.

У зв'язку із збільшенням кількості дітей, що залишилися без піклування батьків, зменшення мережі шкіл-інтернатів та визначення пріоритетом державної політики профілактику соціального сирітства, особливо важливим стає питання спеціальної професійної підготовки фахівців, здатних вести роботу в умовах сімейних форм влаштування, оптимізувати процес соціалізації дітей-сиріт та дітей, позбавлених батьківського піклування, надавати адресну допомогу особам, що її потребують. Отже, актуальність теми кваліфікаційної роботи Світлани Власової не викликає сумнівів.

Варто зазначити узгодженість наукового апарату представленої роботи з вмінням аналізувати наукові джерела, представляти своє бачення у вирішенні завдань дослідження.

Кваліфікаційна робота включає теоретичний огляд наукових джерел із різних аспектів досліджуваної проблеми: сирітство як соціально-педагогічна проблема, генеза створення прийомних сімей та дитячих будинків сімейного типу, інноваційних форм сімейного влаштування дітей та ін. На основі статистичних даних здобувачкою обґрунтовується потреба у підготовці кадрів для роботи з прийомними сім'ями, аналізуються поняття, критерії готовності до професійної діяльності.

Виправданим є, проведений магістранткою аналіз та узагальнення статистичних даних щодо зростання чисельності дітей без батьківської опіки та потреби в розробці нових підходів стосовно виховання і сімейного влаштування дітей-сиріт саме на засадах гуманізму.

Світлана Власова зазначає, що однією з проблем реформування системи піклування сьогодні є необхідність підготовки і перепідготовки кадрів, фахівців

соціально-педагогічної сфери, які б професійно допомагали дітям та прийомним батькам взаємоадаптуватися, вміли б добирати і готувати потенційних усиновителів і прийомних батьків, а також дітей, котрі прийдуть до нових сімей.

Задля вирішення поставлених завдань Світланою Власовою було розроблено модель формування готовності студента вищого навчального закладу до роботи з прийомною сімєю та запропоновано конкретний зміст фахової підготовки через реалізацію в рамках вивчення дисципліни «Соціальний супровід сім'ї» програми «Соціально-педагогічна робота в умовах інноваційних форм влаштування дітей-сиріт та дітей, позбавлених батьківського піклування».

Структура, зміст викладеної роботи відповідають існуючим вимогам щодо написання кваліфікаційних робіт, дають повне уявлення про роботу як самостійне та завершене дослідження.

Серед зауважень і побажань слід вказати на більш чіткого формулювання висновків та наявні стилістичні й технічні огріхи.

Проте, вказані недоліки не зменшують значущості роботи. Тому, кваліфікаційна робота Світлани Власової «Підготовка майбутнього соціального педагога до роботи в умовах сімейних форм влаштування дітей-сиріт та дітей, позбавлених батьківської опіки» може бути рекомендована до захисту.

Рецензент:

доктор педагогічних наук,
професор кафедри соціальної роботи
та інклюзивної освіти

Ольга ГУРЕНКО

**Орієнтовна тематика кваліфікаційних (магістерських) робіт
для здобувачів другого (магістерського) рівня вищої освіти
ОПП «Поствоєнна соціально-психологічна реінтеграція»**

Ветерани війни та перехід до цивільного життя

1. Особливості соціально-психологічної реінтеграції ветеранів війни до цивільного життя.
2. Чинники успішної соціальної реінтеграції ветеранів війни до цивільного життя.
3. Бар'єри соціально-психологічної реінтеграції ветеранів війни у територіальних громадах.
4. Потреби ветеранів війни у соціальній та психосоціальній підтримці в процесі переходу до цивільного життя.
5. Взаємозв'язок соціальної підтримки та успішності реінтеграції ветеранів війни до цивільного життя.
6. Особливості психосоціальної адаптації ветеранів війни після повернення до цивільного життя.
7. Резильєнтність як чинник соціально-психологічної реінтеграції ветеранів війни.
8. Особливості соціальної реінтеграції ветеранів війни з інвалідністю.
9. Потреби ветеранів війни з інвалідністю у соціальних послугах та психосоціальній підтримці.
10. Особливості соціально-психологічної реінтеграції жінок-ветеранок.
11. Гендерні особливості потреб ветеранів війни у соціальній та психосоціальній підтримці.
12. Особливості соціальної реінтеграції ветеранів війни у сільських територіальних громадах.
13. Особливості соціальної реінтеграції ветеранів війни у малих територіальних громадах.
14. Соціальна ізоляція як бар'єр реінтеграції ветеранів війни до цивільного життя.
15. Соціальний капітал як ресурс реінтеграції ветеранів війни у територіальній громаді.
16. Громадська участь як чинник соціальної реінтеграції ветеранів війни.
17. Особливості формування нової соціальної ідентичності ветеранів війни в процесі повернення до цивільного життя.
18. Стигматизація ветеранів війни як бар'єр їх соціальної реінтеграції.
19. Суспільні стереотипи щодо ветеранів війни та їх вплив на процес соціальної інтеграції.

20. Особливості соціальної реінтеграції ветеранів війни з різним досвідом військової служби.

Соціальна робота та система підтримки ветеранів

21. Кейс-менеджмент як технологія соціальної реінтеграції ветеранів війни.
22. Ефективність кейс-менеджменту в системі соціальної підтримки ветеранів війни.
23. Особливості міжвідомчої взаємодії у забезпеченні комплексної підтримки ветеранів війни.
24. Ефективність міжвідомчої маршрутизації ветеранів війни до соціальних та психосоціальних послуг.
25. Доступність соціальних послуг для ветеранів війни у територіальних громадах.
26. Бар'єри звернення ветеранів війни за соціальними та психосоціальними послугами.
27. Інформаційна доступність соціальних послуг для ветеранів війни.
28. Ветеранські простори як ресурс соціально-психологічної реінтеграції ветеранів війни.
29. Ефективність груп взаємопідтримки у соціально-психологічній реінтеграції ветеранів війни.
30. Ефективність програм наставництва «ветеран – ветерану» у процесі соціальної реінтеграції.
31. Роль ветеранських громадських організацій у задоволенні соціальних потреб ветеранів війни.
32. Особливості діяльності фахівця із супроводу ветеранів війни та демобілізованих осіб у територіальній громаді.
33. Професійні компетентності фахівців соціальної сфери у роботі з ветеранами війни.
34. Готовність фахівців соціальної сфери до травмоінформованої роботи з ветеранами війни.
35. Потреби фахівців соціальної сфери у професійній підготовці до роботи з ветеранами війни.

Сім'ї військовослужбовців і ветеранів

36. Сімейна підтримка як чинник соціально-психологічної реінтеграції ветеранів війни.
37. Психосоціальні потреби сімей ветеранів війни у процесі повернення ветерана до цивільного життя.
38. Особливості соціальної роботи із сім'ями ветеранів війни у процесі поствоєнної реінтеграції.
39. Особливості психосоціального консультування сімей ветеранів війни.
40. Сімейна резильєнтність як ресурс соціально-психологічної реінтеграції ветеранів війни.
41. Особливості соціальної підтримки партнерів і партнерок військовослужбовців в умовах тривалої війни.

- 42.Психосоціальні потреби партнерів і партнерок поранених військовослужбовців.
- 43.Особливості соціальної підтримки дітей військовослужбовців і ветеранів війни.
- 44.Групи взаємопідтримки як форма психосоціальної підтримки членів сімей ветеранів війни.
- 45.Особливості соціальної роботи із сім'ями військовослужбовців, зниклих безвісти за особливих обставин.
- 46.Невизначена втрата як проблема психосоціальної підтримки сімей військовослужбовців.
- 47.Потреби членів сімей загиблих Захисників і Захисниць України у соціальній та психосоціальній підтримці.
- 48.Особливості соціальної роботи із сім'ями військовополонених.
- 49.Психосоціальні потреби сімей осіб, звільнених із полону.
- 50.Особливості відновлення сімейних і соціальних зв'язків у сім'ях, розділених війною.

Внутрішньо переміщені особи та вимушена міграція

- 51.Особливості соціально-психологічної адаптації внутрішньо переміщених осіб у приймаючих громадах.
- 52.Чинники успішної соціальної інтеграції внутрішньо переміщених осіб у приймаючих громадах.
- 53.Бар'єри соціальної інтеграції внутрішньо переміщених осіб у територіальних громадах.
- 54.Соціальний капітал як чинник інтеграції внутрішньо переміщених осіб у приймаючі громади.
- 55.Взаємозв'язок соціальної підтримки та психосоціального благополуччя внутрішньо переміщених осіб.
- 56.Потреби внутрішньо переміщених осіб у соціальних послугах у приймаючих громадах.
- 57.Доступність соціальних послуг для внутрішньо переміщених осіб.
- 58.Особливості кейс-менеджменту в соціальній роботі з внутрішньо переміщеними особами.
- 59.Працевлаштування як чинник соціальної реінтеграції внутрішньо переміщених осіб.
- 60.Житлова вразливість внутрішньо переміщених осіб та її вплив на процес соціальної інтеграції.
- 61.Особливості соціальної інтеграції внутрішньо переміщених осіб у малих громадах.
- 62.Особливості соціальної підтримки внутрішньо переміщених осіб у сільських громадах.
- 63.Соціальна згуртованість внутрішньо переміщених осіб і місцевого населення у приймаючих громадах.

- 64. Стигматизація внутрішньо переміщених осіб як бар'єр соціальної інтеграції.
- 65. Громадська участь внутрішньо переміщених осіб як чинник їх інтеграції у приймаючу громаду.

Повернення, деокупація та реінтеграція

- 66. Особливості соціально-психологічної реінтеграції осіб, які тривалий час проживали в умовах окупації.
- 67. Потреби осіб, які пережили окупацію, у соціальній та психосоціальній підтримці.
- 68. Особливості соціальної адаптації осіб після повернення на деокуповані території.
- 69. Бар'єри соціальної реінтеграції населення деокупованих територій.
- 70. Соціальна довіра як чинник реінтеграції населення деокупованих територій.
- 71. Особливості соціально-психологічної реінтеграції українців після повернення з-за кордону.
- 72. Потреби українців, які повертаються після вимушеної міграції, у соціальній підтримці.
- 73. Особливості кейс-менеджменту в соціальній роботі з особами, які повертаються в Україну після вимушеної міграції.
- 74. Бар'єри доступу до соціальних послуг осіб після повернення в Україну.
- 75. Особливості соціальної реінтеграції дітей і молоді після повернення з-за кордону.

Особи, які пережили полон, насильство, втрати та інші наслідки війни

- 76. Особливості соціальної реінтеграції осіб, звільнених із полону.
- 77. Психосоціальні потреби осіб, звільнених із полону.
- 78. Особливості кейс-менеджменту в соціальній роботі з особами, звільненими з полону.
- 79. Особливості соціальної роботи з особами, які пережили катування внаслідок війни.
- 80. Потреби осіб, які пережили насильство в умовах війни, у психосоціальній підтримці.
- 81. Особливості соціальної підтримки осіб, які постраждали від конфліктно пов'язаного сексуального насильства.
- 82. Особливості соціальної реінтеграції осіб, які пережили торгівлю людьми в умовах війни.
- 83. Кейс-менеджмент у соціальній роботі з особами, які пережили торгівлю людьми в умовах війни.
- 84. Особливості соціальної підтримки осіб, які втратили житло внаслідок війни.
- 85. Особливості соціальної реінтеграції осіб з інвалідністю, набутою внаслідок війни.

86. Потреби осіб з інвалідністю внаслідок війни у соціальній підтримці та реінтеграції.
87. Особливості соціальної роботи з особами, які переживають горювання внаслідок війни.
88. Особливості психосоціальної підтримки осіб в умовах невизначеної втрати.
89. Соціальна ізоляція як чинник вразливості осіб, які зазнали впливу війни.
90. Самотність та соціальна підтримка осіб, які зазнали вимушеного переміщення.

Діти та молодь в умовах війни і поствоєнного відновлення

91. Особливості соціально-психологічної адаптації дітей, які зазнали впливу війни.
92. Чинники психосоціального благополуччя дітей, які пережили вимушене переміщення.
93. Особливості соціально-психологічної реінтеграції дітей, які пережили окупацію.
94. Особливості соціальної адаптації дітей після повернення з-за кордону.
95. Особливості реінтеграції дітей-білінгвів в освітнє та соціальне середовище України.
96. Потреби дітей, які переживають втрату внаслідок війни, у психосоціальній підтримці.
97. Особливості соціальної підтримки дітей, які втратили одного або обох батьків унаслідок війни.
98. Резильєнтність як чинник соціально-психологічної адаптації дітей, які постраждали від війни.
99. Особливості соціальної адаптації молоді, яка пережила вимушене переміщення.
100. Громадська участь як чинник соціальної реінтеграції молоді, яка зазнала впливу війни.

Соціальні послуги, громади та поствоєнне відновлення

101. Особливості організації соціальної роботи у деокупованих територіальних громадах.
102. Потреби населення деокупованих територіальних громад у соціальних послугах.
103. Особливості організації соціальної роботи у прифронтових територіальних громадах.
104. Професійні ризики соціальних працівників у прифронтових територіальних громадах.
105. Професійне вигорання фахівців соціальної сфери в умовах тривалої війни.
106. Супервізія як ресурс професійної стійкості соціальних працівників в умовах війни.

107. Особливості організації соціальних послуг у громадах, що зазнали масштабних руйнувань.
108. Безперервність соціальних послуг в умовах воєнних і кризових ситуацій.
109. Доступність соціальних послуг для населення прифронтових територіальних громад.
110. Ефективність інтегрованих соціальних послуг для осіб і сімей, які постраждали від війни.
111. Міждисциплінарна взаємодія у наданні соціальних та психосоціальних послуг особам, які постраждали від війни.
112. Цифровізація соціальних послуг для осіб, які постраждали від війни: можливості та бар'єри.
113. Цифрове виключення як бар'єр доступу до соціальних послуг в умовах війни.
114. Соціальна згуртованість як чинник поствоєнного відновлення територіальних громад.
115. Соціальний капітал як ресурс поствоєнного відновлення територіальних громад.
116. Відновлення соціальної довіри у деокупованих громадах засобами соціальної роботи.
117. Громадська участь як ресурс поствоєнного відновлення територіальних громад.
118. Роль соціальної роботи у попередженні міжгрупових конфліктів у громадах.
119. Міжсекторальне партнерство у забезпеченні соціальної реінтеграції осіб, які постраждали від війни.
120. Роль громадських організацій у поствоєнній соціально-психологічній реінтеграції осіб, які постраждали від війни.

Приклад формулювання декларації використання генеративного ШІ (GAIDeT)

ДЕКЛАРАЦІЯ ВИКОРИСТАННЯ ГЕНЕРАТИВНОГО ШІ (GAIDeT)

Приклад тексту. Автори декларують використання генеративного ШІ в процесі дослідження та написання. Згідно з таксономією GAIDeT (2025), такі завдання були делеговані інструментам GAI під повним людським наглядом: пошук та систематизація літератури; аналіз даних; переклад; аналіз етичних ризиків. Використаний інструмент GAI: ChatGPT-5. Відповідальність за остаточний варіант рукопису повністю лежить на авторах. Інструменти GAI не вказані як автори та не несуть відповідальності за кінцеві результати.